

UM 5c 16

no. 124/1927

Suomen Lähetystö

Riika, 28/1 1927.

N:o 44.

*VIII luvun muk.
Artikla 24 22 A
kukaan on.*

Kp.

ULKOASIAINMINISTERIO	
19/1582 KD 27	
1/2.27	2
5.	C16.

K. Herra M i n i s t e r i,

Raportti N:o 124 Latviasta

jossa:

- 1) Fascismi ja huhut rauhattomuuksista (siv.1)
- 2) Volmarin tapaus (siv. 3)

lähetetään tämän mukana 5 kpl.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, vakuutus mi-
tä syvimmästä kunnioituksestani

Reino Sylvaander

K. Herra

Ulkoasiainministeri V o i o n m a a.

H e l s i n k i.

*Lainattu
Rigo 28/1*
Riga, 26/1 1927.

Raportti N:o 124 Latviasta.

Fascismi ja huhut rau-
hattomuuksista.

Viime viikkoina Kovnon vallankaappauksen jäl-
keen ja sen johdosta on Latviasta ja Latviassakin levitetty huhuja fascistien
muka piakkoin toimeenpanemasta kaappauksesta ja muista rauhattomuuksista sen
yhteydessä. Sanottakoon heti, että nämä tällaiset huhut ovat perättömiä. Ne ovat
kotoisin etupäässä Moskovasta, jossa niitä on tarkoituksella valmistettu (kuten
näkyi Tassin sähkösanomista) ja jossa oltaisiin tyytyväisiä, jos Latviassa ja
sen puolueitten kesken noustaisiin vaikkapa ilmi kapinaan, kansalaissotaan.
Mutta näitä huhuja siivitetään ikävä kyllä Latviassa ^{Riian} sen omaksi vahingoksi va-
semmalta päin oikeistoa vastaan puoluetaktillisista syistä. Entä onko Latviassa
fascisteja tai vastaavia toimihenkilöitä? Totuuden nimessä on tähän vastatta-
va, että on, mutta sangen vähän. Etupäässä kahdessa piirissä tunnetaan sympa-
tiaa fascismia kohtaan, nimittäin innokkaimmin Latvian natsionalistien klubissa
ja luullakseni myös jonkinverran "Isänmaan vartio" nimisessä suojeluskuntaryh-
mässä. (Varsinaiset suojeluskuntalaiset "Aissargi" ovat eri joukkoa ja aivan
demokraattisia). Natsionalistien klubiin kuuluu koulu- ja yliopistonuorisoa va-
rakkaimmista porvarispiireistä, nykyään aktiivisia jäseniä Riassa vain noin
75 henkeä. Nämä ovat yleensä toimintahaluista ja rauhatonta ainesta, joka jos-
kus puoluetaktillisista syistä saattaa ampua oikeallekin, (kuten näkyi rapor-
tistani N:o 104 Latviasta, "Pommiräjähdykset"). Riian poliisi on toisinaan tul-
lut tekemisiin tämän klubin aktiivisten jäsenten kanssa ja voinut todeta, että
niitten joukossa on perin sisukkaita poikia, jotka eivät pelkää aseiden käyttä-
mistä. Mutta kun klubi on niin pieni, ei siitä ole vaaraa Riian kaupungille
lainkaan. Klubin maaseudun haaraosastot, jotka ovat perin heikosti kehittyneitä,
ovat päin vastoin rauhallisempaa isänmaallismielistä nuorisoa, suureksi osaksi
talonpoikain poikia. Natsionalistien klubi tuli aikaisempina vuosina vapunpäivinä
Riassa kahakkaan sosialidemokraattien ymkin kanssa, mutta viime vuosina on
Riian poliisi johtanut näitten mielenosotuskulkuet eri tahoille. Italian lähe-
tystön edustalla on klubi pari kertaa käynyt Mussolinia terventimässä. Riian
natsionalistien klubin jäsenet pitäisivät kyllä suurta melua ja agiteerisivat,
mutta Riian poliisi on siksi monta kertaa ottanut heiltä "hoidon pois", että
heidän on tunnustettava heikkoutensa ja alistuttava melkein merkityksettömään
asemaansa. -- "Isänmaan vartio" olisi sitävastoin "vaarallisempi" järjestö, joll-
ei hallitus lähes pari vuotta sitten olisi kieltänyt armeijan sotilaita siihen
kuulumasta ja lopettanut sen ampumaharjoitukset. Samaan aikaan lopetettiin ikään-

kuin vastapainoksi ammattijärjestöjen urheiluseurojen "sotajaostot", jotka pitivät myös ase- ja ampumaharjoituksia.

Muissa piireissä ei täällä fascismia harrasteta, ja olen asiaintuntijain kuullut sanovan, että Latvian armeijassa sitä on myöskin perin vähän. Huhut fascistien vallankaappauksesta ja suunnitelmista tähän suuntaan ovat "pötyä". Muistan, kun Kovnon kaappauksesta tuli tieto Riikaan, kuinka moni huomattavassa asemassa oleva sotilashenkilö sanoi, että "meillä (Latviassa) se ei olisi mahdollista", ja sanoi sen vielä jonkinlaisella ylpeydellä. Näissä piireissä on myös sanottu, että kaappaus Latviassa ei ole tarpeen, sillä toivottavasti hallitus ei tule niin "suurta syntiä" tekemään. Toisin sanoen, jollei ole fascistivaaraa, niin ei ole halukaan kaappaukseen, sillä vallan pitäminen kaappajain käsissä olisi sula mahdottomuus. Mutta oppositio on kyllä olemassa ja minusta tuntuu että tyytymättömyys latvialaisessa oikeistossa kasvaa nykyään huomattavasti m.m. sitä vastaan viskattujen fascistisyytösten vuoksi. Vielä laajempaa tyytymättömyyttä aiheuttaa maan taloudellinen erittäin vaikea asema tällä hetkellä, ja sitä on oppositio luonnollisesti tilaisuudessa käyttämään vuorostaan hyväkseen hallituspuolueitten vahingoksi. Mitä tulee rauhattomuuksiin vasemmalta päin, ei sellaisia myöskään ole odotettavissa, sillä kommunismin nähdessä on tilanne mielestäni niin sanoakseni normaali. Nykyinen pää- & sisäministeri suhtautuu sitäpaitsi kommunisteihin ankaranpuoleisesti.

Volmarin tapaus

on täällä herättänyt suurta melua sanomalehdistössä, jossa vasemmiston ja oikeiston välillä hyökätään ankarasti toistensa kimppuun. Myöskin kokouksissa pidetään palopuheita. Mainittu Volmarin tapaus, jolla ei ole mitään kaappausta tarkotettu, eikä ole myöskään mikään enneaikainen ilmaus jostakin kaappaussuunnitelmasta, kuten minulle on täysin varmalta taholta vakuutettu, on muutamalla sanalla sanottu. Yöllä t.k. 21 päivää vasten istui muuan juopotteleva luutnantti Olinš eräässä Volmarin kapakassa parin siviilihenkilön kanssa, joista toinen ennen vanhaan on palvellut Venäjän kaartissa. Puhe oli kääntynyt m.m. sotilasasioihin, jolloin ent. kaartilainen oli epäillyt, ettei Latvian nykyinen sotaväki tottele upseerejaan. Tämä oli käynyt luutnantti O:n kunnialle ja hän oli vakuuttanut näyttävänsä miten sotilaat häntä tottelevat ja miehittänyt aamulla varhain pikkukaupungin Volmarin telegrafi- ja telefoniaseaman, rautatieaseman ja postin. Sanotaan, että sen jälkeen hän oli mennyt kapakkaan näyttääkseen vielä ent. kaartilaiselle kuinka sotilaat häntä tottelevat. Vastustelematta oli hän antanut vangita itsensä tyytyväisenä, että oli tehnyt tehtävänsä.

Asia tulee piakkoin oikeuden eteen, mutta yleisesti ollaan vakuutettuja, ettei mitään kaappaussuunnitelmaa ole tämän merkillisen satuman yhteydessä, vaan että "koko juttu" on humalaisen houretta, jota mahdollisesti tangeeraavat huhut kommunistien tai fascistien "aikomuksista."

Reino Syvänen

UM 5c 16

no 125/1927

Suomen Lähetystö

Riga, 5 pñä. helmikuuta 1927.

N:o 70.

Kp.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
29/1583 K. 27		
8/2. 27	2 -	Liit. 2
5	C16.	

K. Herra M i n i s t e r i,

Raportti N:o 125 Latviasta

jossa:

- 1) Volmarin tapaus ja puolustusministeri (siv. 1)
- 2) Huhuja, uutisia Latviasta (siv.2)

lähetetään tämän mukana 5 kpl.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, vakuutus mitä syvimmästä kunnioituksestani

K. Herra

Ulkoasiainministeri V o i o n m a a.

H e l s i n k i.

Reino Sylvaander

Riga, 5/2 1927.

Raportti N:o 125 Latviasta.

Volmarin tapaus ja puolustusministeri.

Volmarin tapauksesta syntyneet asiakirjat ovat nyt esitetyt puolustusministerille ja asia jätetty sota-oikeudelle.

Kun puolustusministeri oli alustavasti perehtynyt asiakirjoihin, hän antoi heti määräyksen vapauttaa kaikki muut tapauksen yhteydessä vangitut upseerit (yhteensä kuusi henkeä) paitsi luutn. Olinšin ja kersantti Lapkon. Sanomalehdistölle hän myös antoi rauhottavia tietoja, jotka käyvät siihen suuntaan kuin jo sähkösanomassani N:o 9 ja raportissani N:o 124 Latviasta olen tiedottanut, Asia ei ole enää jaksanut ylläpitää sanasotaa sanomalehdistössä, vaan näyttää painuvan hiljaisuuteen. Tosin on nyt oikealta päin huudettu, että upseereja on loukattu y.m., kun heitä on syyttömästi pidetty vangittuna. Mahdollista kuitenkin vielä on, että sota-oikeuden päätös tulee herättämään "kysymyksen" eloon. Kersantti Lapkoa odottaa nähtävästi pienempi rangaistus siksi, ettei hän heti ilmottanut tapahtumasta pataljonan komendantille. Luutn. Olinšia sitävastoin odottaa ankara rangaistus huolimatta siitä, että oli niin humalassa, ettei asiaa enää oikein muista.

Reino Syhänen

Huhuja, uutisia

Latviasta, vieläpä sangen pahoja, näkyy viime aikoina olleen Suomen lehdissä runsaammin. Sellaiset voivat helposti herättää levottomuutta ja antaa väärän kuvan asiasta. Suuri osa huhuista onkin ollut aivan "tuulesta temmattuja". Paitsi Latvian armeijan kapinavirtitystä" Volmarissa on puhdasta "pötyä" myös huhut "Latvian sosialistien sotaisista aikeista" ja heidän "joukkojensa aseistuksesta" mahdollisen kaappauksen varalta. Yhtä perätön on huhu siitä, että "Saksa kuljettaa sotatarpeita Latvian kautta Venäjälle". Kysymyksessä on ollut metsästystarpeita, joita kuulemma on Saksasta ennenkin mennyt Venäjälle ja joiden kuljetusta varten Saksa on ennenkin pyytänyt lupia. Perätön huhu Latvian ulkoministeri Cielensin erosta on nähtävästi syntynyt siitä, että usein mainitun Volmarin tapauksen jälkeen hän piti eräessä työväen urheiluseurassa voimakkaan puheen, jossa m.m. viittasi siihen, että jos fascistit y.m. alkavat tavottaa valtaa, niin kyllä työväellä on voimia lyödä heidät maahan (jotakin siihen tapaan), mikä puhe herätti latvialaisissa oikeistolehdissä ankaraa arvostelua ja vaadittiin ulkoministeriä eroamaan ja joka tapauksessa nostamaan välikysymyksen saeimassa. Kun sitten Latvian lähettiläs Wesmans (sos. dem.) saapui Riikaan, niin keksi joku "nopea tiedottaja" sen, että ulkoministerin vaihdos siis kysymyksessä ja ilmotti kaiketi siitä Tallinnaan y.m. ja sitä tietä Suomeen. Kun vielä huhutaan, että fascistit tekevät kaappauksen silloin ja silloin -- jota itse Aralov täällä on minulle sanonut pitävänsä aivan mahdottomana, etenkin sen jälkeen kun hallitus Kovnon kaappauksen jälkeen tietää olla "varuillaan" -- ja että "kommunistit ovat täydessä työssä", että "kommunistien kiihotustyö Riikassa vilkastuu" jne, niin ei ole ihme jos sanotaan että "sisäpoliittinen tilanne Latviassa kärjistyy". Täällä ei ole fascistivaaraa eikä kommunistivaaraa omassa maassa. Politisen polisin johtajan keskusteluista olen saanut sen käsityksen, että mitä kommunismin tulee, on tilanne niin sanoakseni "normaali". Yhtä ja toista tapahtuu aina, löydetään "soluja", kiihotuskirjallisuutta ym. mutta "mitään erikoisempaa ei ole viime aikoina tapahtunut" sanoi minulle mainittu johtaja äsken. Kun tänäaamiset lehdet täällä taas suurilla otsakirjotuksilla huutavat: "Fascistijohtajat vangitut" "Onko LNK (Latvian Natsionalistien klubi) valmistellut putshia?" jne. jne, niin on hyvin luultavaa, että Suomenkin lehdet alkavat kirjottaa samaan tapaan. On totta, että pari L.N.K.:n johtomiestä on taas pidätetty, mutta mitään luvatonta ei ole toistaiseksi kotitarkastuksissa löytynyt. Politisen polisin johtaja vakuutti minulle tänään, että "se on anka, koko juttu." Vielä on huhuttu eroista, muutoksista ja siirroista sotilaspääl-

lystössä. Näissä huhuissa on sikäli perää, että joitakin vaikuttavissa asemissa olevia sotilashenkilöitä haluttaisiin "syrjemmälle". Niinpä yleisesikunnan päällikkö kenraali Aire siirretään toiseen toimeen. Armeijan komendantti kenraali Radziń jää paikalleen. Luullakseni se tyytymättömyys, minkä nämä huhut ovat aiheuttaneet upseeristossa on jo vaikuttanut, että tuskin muita huomattavampia siirtoja tuleekaan.

Reino Syvänen

UM 5c 16
no 128/1907

2

Kansipääll.

Suomen Lähetystö

Riga, 9 pñä helmik. 1927.

N:o 75.

ULKOASIAINMINISTERIUMI		
37/1585 K. 27		
12/2.27	1 -	Lil. 3
5	OSASTO C16	ASIA

K. Herra Ministeri,

Raportti N:o 126 Latviasta

jossa:

- 1) Latvian-Viron sopimus

lähetetään tämän mukana 5 kpl.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, vakuutus
mitä syvimmästä kunnioituksestani

Reino Sylvander

K. Herra

Ulkoasiainministeri Voionmaa,

Helsinki.

Riga, 8/2 1927.

Raportti N:o 126 Latviasta.

Latvian-Viron sopimus

tulliunionin toteuttamiseksi allekirjotettiin täällä 5 p. helmikuuta iltapäivällä, kuten 5/2 sähkösanomassani N:o 16 jo olen tiedottanut. Tämän mukana saan kunnioittaen lähettää sopimuksesta jäljennöksen alkuperäisenä sekä pyydän saada myötäliittää parikolme käännöstä saksankieleen lehtileikkeenä.

Latvian ja Viron taloudellisissa suhteissa on nyt allekirjotettu sopimus, merkkitapaus, joka on täällä herättänyt ansaittua suurta huomiota sekä tyydytystä etenkin vasemmisto ja keskustapiireissä, osaksi myös oikeistossa, mutta tyytymättömyyttä muutamissa teollisuusryhmissä, etenkin kutomateollisuuden ryhmässä, joka kovasti pelkää Viron kilpailua. Viron puuvillateollisuus onkin ylivoimainen kilpailija Latvialle ja tulee mielestäni tekemään lopun meidän puuvillakankaittemme menekistä täällä (Pyydän saada viitata raporttiini N:o 120, sivu 2). Vaikka tulliunionin lopulliseen toteuttamiseen lasketaan kuluvan 3-4 vuotta, on hyvin mahdollista, että Latvian ja Viron kesken tullaan jo sitä ennen tekemään pienempiä erikoissopimuksia, esimerkiksi sellaisia, että Latviaa tullitta saa viedä Veroon sanokaamme lasi- ja porslinitavaroita joko rajattomasti tai vuosittain jonkun vissin määrän, jota vastaan Viro saisi tuoda Latviaan tullitta puuvillakankaitaan. Kun Latvian tulli valkeille puuvillakankaille on noin 20 o/o ja värillisille noin 40 o/o, niin eivät Suomen puuvillakankaat voisi Viron kilpailua kestää, etenkin kun täällä ei ole totuttu vielä antamaan riittävää merkitystä puuvillakankaittemme hyvälle laadulle.

Olen sitä mieltä, että joku oikeistohallitus ei täällä olisi voinut näinkään lyhyessä ajassa päästä Viron kanssa sopimukseen, sillä edellisillä hallituksilla on ollut erinäisiä ehtoja, jotka käyvät selville aikaisemmista tiedotuksista. Nykyinen Skujenieksin hallitus Latviassa on näihin ehtoihin näiden asettunut suopeammalle kannalle, etenkin niissä neuvotteluissa, joita on käyty viimeksi Tallinnassa ja Riassa (esim. viime tammikuun 15 - 16 p). Mutta tulliunionin saavuttamiseksi on vielä suurin ja vaikein työ edessä, kuten Latvian ulkoministeri Cielens on huomauttanut. Tämä työ vaatii ainakin kolme vuotta, sillä kahden valtakunnan taloudellisia elämänehtoja ei ole helppo yhdenmukaistuttaa sen jälkeen kun Latvia ja Viro kohta lähes vuosikymmenen ovat ajaneet individualista talouspolitiikkaa. Haastattelussaan eilen mainitsi ulkoministeri Cielens myös m.m. että vaikka jotkut yrittäjät ja talouspiirit ovat huolissaan siitä, mitä tulliunionin toteuttaminen tulee vaikuttamaan heidän intresseihinsä, niin

tulevat valtiot kokonaisuudessaan saamaan siitä suuria positiivisiä tuloksia, niitten kansantaloudellinen taso tulee kohoamaan ja niin ollen myös valtioitten eri kansankerrosten. Latvia ja Viro tulevat molemmat kaksinkertaistuttamaan taloudelliset voimansa.

Sopimuksen artiklassa N:o 6 mainittua komissiota on Latvian puolelta jo ryhdytty muodostamaan ja tulee se verrattain suureksi, jotta eri talousalat voisivat olla edustettui/na. Maaliskuussa aloitetaan Tallinnassa pitää yhteinen tilastollinen konferenssi, joka tulee valmistelemaan tullien yhdenmukaistuttamista tilastolliseen systemiin nähden molemmissa maissa.

Reino Lylyvaara

T R A I T É
D'EXÉCUTION DE L'UNION DOUANIÈRE
ENTRE LA LETTONIE ET L'ESTONIE.

Le Gouvernement de la République de Lettonie et le Gouvernement de la République d'Estonie, animés du désir d'étendre leur collaboration économique au delà des limites fixées dans le Traité préliminaire d'Union économique et douanière entre la Lettonie et l'Estonie, signé à Tallinn le 1-er novembre 1923, ont résolu de conclure à cet effet un Traité ayant pour but l'union douanière entre les deux Etats et ont désigné pour leurs Plénipotentiaires, savoir:

Le Gouvernement de la République de Lettonie
Son Excellence Monsieur FELIX C I E L E N S,
Ministre des Affaires Etrangères,

Le Gouvernement de la République d'Estonie
Son Excellence Monsieur le Dr. FRÉDÉRIC A K E L,
Ministre des Affaires Etrangères,

lesquels, après s'être communiqué leurs pleins pouvoirs trouvés en bonne et due forme, se sont mis d'accord sur les dispositions suivantes:

Article 1.

Dès l'entrée en vig^ueur du présent Traité, le Traité préliminaire d'Union économique et douanière entre la Lettonie et l'Estonie, signé à Tallinn le 1-er novembre 1923, est considéré comme abrogé.

Un mois après l'entrée en vigueur des lois, conventions et arrangements prévus par l'article 6 p.p. 1 - 7, sauf les exceptions prévues par l'art. 8, alinéa 4, une union douanière est établie entre la République de Lettonie et la République d'Estonie et les territoires des deux Etats Contractants seront considérés comme ne formant qu'un seul territoire au point de vue de la douane. La perception des droits de douane sur les marchandises allant du territoire de l'un pays au territoire de l'autre sera supprimée.

Article 2.

Chacune des Parties Contractantes s'engage à accorder sur son territoire aux ressortissants de l'autre le même traitement qu'à ses nationaux en tout ce qui concerne l'utilisation, la possession et la disposi-

tion des biens immeubles, le commerce, l'industrie, la navigation, la juridiction et l'application des règlements administratifs ainsi que tous les impôts quel que soit leur caractère. Toutefois en ce qui concerne l'acquisition des biens immeubles, la fondation des sociétés anonymes et autres sociétés et associations commerciales, industrielles, financières ou d'assurance, la pêche, la construction navale nationale, le cabotage et le remorquage, les Parties Contractantes ne se garantissent réciproquement que le traitement qui est réservé aux ressortissants et aux personnes juridiques de la nation la plus favorisée.

Article 3.

Les ressortissants de chacune des Parties Contractantes seront réciproquement exempts de tout service militaire personnel, de la participation aux organisations militaires ainsi que de toute contribution militaire, soit en argent, soit en nature.

Dans un but militaire, ils ne pourront être soumis à des obligations de service et de réquisition autres que celles qui incombent aux citoyens du Pays et ils ont, sur base de réciprocité, droit à la rétribution prévue pour les nationaux de chacun des deux Pays.

Ils seront également dispensés de toute charge et de toute fonction judiciaire ou municipale quelconque.

Article 4.

Les certificats de jauge délivrés par les autorités compétentes de l'une des Parties Contractantes seront acceptés par l'autre Partie, si le jaugeage a été exécuté d'après le système Moorsom.

Article 5.

Les Parties Contractantes procéderont sans délai à la nomination d'une Commission générale mixte et paritaire, chargée, conformément aux dispositions du présent Traité, de l'exécution des travaux préliminaires de l'Union douanière letto-estonienne. La Commission générale se mettra d'accord sur le règlement d'ordre intérieur. Pour faciliter ses travaux, la Commission générale est autorisée à procéder à la nomination de sous-commissions spéciales.

Article 6.

La Commission générale sera chargée:

- 1) d'élaborer un tarif douanier commun letto-estonien,
- 2) d'unifier la législation douanière des deux Etats;
- 3) d'unifier la législation concernant les accises et les monopoles des deux Etats;

- 4) d'unifier les tarifs de transport et de communication des deux Etats, notamment ceux de chemins de fer, de navigation, d'aéronautique, des postes, télégraphes, téléphones et T.S.F.;
- 5) de régler la question des recettes douanières de façon qu'une compensation réciproque juste soit atteinte après constatation, soit par l'enregistrement des marchandises allant du territoire de l'un pays au territoire de l'autre, soit par d'autres méthodes appropriées, des portes fiscales éventuelles des deux Etats;
- 6) d'unifier la législation concernant les impôts, les contributions directes et les brevets de commerce, ainsi que la législation concernant la protection du travail;
- 7) de coordonner la politique d'émission et d'escompte des banques centrales des deux Etats;
- 8) d'examiner tous les traités de commerce afin de rendre possible l'unification du système des traités de commerce des deux Etats;
- 9) d'examiner toutes les questions concernant l'union douanière, et de donner son avis à leur sujet ou les présentant aux Gouvernements respectifs.

Article 7.

Tous les projets de lois initiées et tous les projets de conventions élaborés en application des dispositions de l'article 6 du présent Traité par les soins de la Commission générale, seront présentés aux Gouvernements respectifs et ils n'entreront en vigueur qu'après leur adoption par les institutions législatives des deux Etats et l'échange des instruments de ratification respectifs.

Toutes les autres décisions de la Commission générale prises en vertu de l'article 6 n'exigent pour leur mise en vigueur que l'approbation des deux Gouvernements.

Article 8.

Les travaux prévus par l'article 6 p. 1 doivent être exécutés dans un délai d'un an à compter du jour de l'entrée en vigueur du présent Traité.

Il est toutefois entendu qu'en cas de nécessité et si les deux Gouvernements y consentent, la présentation du tarif douanier commun aux institutions législatives peut être ajournée par six mois.

Tous les autres travaux prévus par l'article 6 doivent être exécutés dans un délai permettant de présenter aux institutions législatives les projets respectifs de lois ou de conventions en temps convenable pour que la ratification et l'échange des documents de ratification puissent être effectués pendant les 3 années qui suivront le jour de l'entrée en vigueur du

tarif douanier unifié.

La Commission générale a, toutefois, le droit, en ce qui concerne l'unification des lois visée dans l'article 6, à l'exception du tarif douanier commun, de décider quelles dispositions des lois respectives pourront rester non inifiées, ou de prolonger temporairement ~~le~~ le délai de leur unification. Les décisions susmentionnées de la Commission générale entreront en vigueur après leur approbation par les deux Gouvernements. Toutefois, la non-exécution des travaux visés dans lesdites décisions ou leur prolongation temporaire n'empêche pas l'entrée en vigueur de l'union douanière dans le délai fixe par l'article 1.

Tous les délais prévus dans le présent article pourront être prolongés, mais seulement d'un commun accord entre les deux Gouvernements.

Article 9.

Les taux du tarif douanier commun doivent être fixés en francs-or et pour le paiement des droits de douane l'Estonie acceptera la Eesti-kroon or sur base de parité (1 : 0,72009).

Les banques d'émission des deux Etats échangeront le lats contre la Eesti-kroon sur base de parité or sans perception de commission.

Article 10.

Les litiges ou divergences d'opinion entre les deux Parties Contractantes sur l'application et l'interprétation du présent Traité seront tranchés par un tribunal arbitral mixte. Le tribunal arbitral sera constitué ad hoc et devra comprendre un nombre égal de représentants des deux Parties. Si ces représentants ne parviennent pas à se mettre d'accord, ils feront appel à un tiers-arbitre neutre dont la désignation, à défaut d'accord entre les deux Parties, sera demandée au Président de la Cour Permanente de Justice Internationale.

Article 11.

Sans attendre l'exécution du présent Traité, les deux Parties Contractantes procéderont à l'élaboration d'un traité économique provisoire tendant à faciliter la circulation des produits du sol, de l'agriculture et de l'industrie des deux pays avant même que l'union soit réalisée.

Article 12.

Le présent Traité sera ratifié et les ratifications en seront échangées à Tallinn. Il entrera en vigueur le jour de l'échange des instruments de ratification.

Le présent Traité reste en vigueur pendant dix ans à compter de la date prévue par l'art. 1. Ce terme expiré, il restera en vigueur pendant

les deux ans qui suivront le jour de sa dénonciation par l'une des Parties Contractantes.

Fait en double expédition en français et signé à Riga, le
5 février 1927.

F. CIELENS.
(Unterschrift)

Fr. AKEL.
(Unterschrift).

Par noraksta pareizību

(Allekirjotus)

Baltijas valstu nodalas sekretars.

Protocole final.

- ad art.2 1) Il est entendu que la faveur du traitement national accordée réciproquement aux ressortissants de l'autre Etat au sujet du droit d'établissement ne deviendra applicable qu'à compter du jour de l'entrée en vigueur de l'union douanière entre les deux Etats, Quant au temps précédant le temps visé ci-dessus les deux Gouvernements s'engagent à accorder réciproquement, en ce qui concerne le droit d'établissement, le traitement de la nation la plus favorisée.
- 2) Les dispositions de l'article 2 du présent Traité ne seront pas considérées comme dérogeant aux dispositions de l'art. 18 de la Convention de frontière en date du 19 octobre 1920 et de l'art. 6 de la Convention complémentaire de frontière en date du 1 novembre 1923, en ce qui concerne la liquidation des biens immeubles partagés par la ligne de frontière.

R i g a, le 5 février 1927.

F. CIELENS.
(Unterschrift)

Fr. AKEL
(Unterschrift)

Par noraksta pareizību
(Allekirjotus)
Baltijas valstu nodalas sekretars.

Der lettlandisch-estländische Vertrag.

Der am 5. d. M. in Riga unterzeichnete Vertrag hat folgenden Wortlaut:

Die Regierung der Republik Lettland und die Regierung der Republik Estland, die ihre wirtschaftliche Zusammenarbeit über die Grenzen hinaus zu erweitern wünschen, welche in dem am 1. November 1923 in Reval unterzeichneten provisorischen Verträge über eine Wirtschafts- und Zollunion bestimmt wurden, haben beschlossen zu diesem Zweck einen Vertrag zu schließen, dessen Ziel eine Zollunion zwischen den beiden Staaten ist, und haben zu ihren Bevollmächtigten ernannt: die Regierung der Republik Lettland — den Außenminister Herrn **Beelen**, die Regierung der Republik Estland Herrn Dr. **F. A. K. I.**, die, nachdem sie ihre in guter und gehöriger Form befundenen Vollmachten ausgetauscht haben, sich auf folgende Bestimmungen geeinigt haben:

Art. 1.

Sobald dieser Vertrag in Kraft getreten ist, gilt der am 1. November 1923 in Reval unterzeichnete provisorische Vertrag als aufgehoben. Einen Monat nachdem die im Artikel 6, Punkt 1-7, vorgeesehenen Gesetze, Konventionen und Uebereinkommen mit den in Artikel 8, Abschnitt 4, vorgeesehenen Ausnahmen in Kraft getreten sind, ist die Zollunion zwischen den Republik Lettland und Estland hergestellt und die Territorien der beiden vertragschließenden Staaten gelten in bezug auf den Zoll als ein Territorium. Die Erhebung von Zöllen von Waren, die vom Territorium des einen nach dem des anderen Staates gehen, wird aufgehoben.

Art. 2.

Jeder der vertragschließenden Staaten verpflichtet sich, den Bürgern des anderen Staates auf seinem Territorium die gleichen Rechte wie den eigenen Bürgern in bezug auf die Ausübung, Verwaltung und Ausnutzung von Immobilien in Handel, Industrie, Schifffahrt, in der Jurisdiktion und in bezug auf die Anwendung der administrativen Ordnung, sowie auch in bezug auf alle Steuern ohne Unterschied des Charakters, zu gewähren. Aber in bezug auf die Erwerbung von Immobilien, Gründung von Aktiengesellschaften, anderen Handels-, Industrie-, Finanz- und Versicherungsgesellschaften und Vereinigungen, auf die Fischerei, den Bau nationaler Schiffe, die Kabotage- und Bugfischerfahrts garantieren die beiden vertragschließenden Staaten einander nur die Rechte, die den Bürgern und juristischen Personen der das Weißbegünstigungsrecht genießenden Staaten zuerkannt sind.

Art. 3.

Die Bürger jedes der vertragschließenden Staaten werden nach dem Grundgesetz der Gegenseitigkeit von jeder persönlichen Wehrpflicht, von der Beteiligung an Militärorganisationen wie auch von allen zwangsweligen Kriegszahlungen in Geld oder in natura befreit.

Ihnen können zu militärischen Zwecken keine anderen dienstlichen Verpflichtungen oder Requisitionen auferlegt werden, als die, denen die Bürger des eigenen Staates unterworfen sind, und sie haben das Recht, auf Grund der Gegenseitigkeit die Vergütung zu erhalten, die für die Bürger beider Staaten vorgeesehen ist.

Ebenso sind sie von jeder Art Auslagen und Diensten in den Gerichts- und kommunalen Diensten befreit.

Art. 4.

Die vertragschließenden Staaten erkennen die seitens kompetenter Behörden ausgestellten Schiffsbücher des anderen Staates an, sofern die angegebenen Maße nach dem Wurfom-System bestimmt sind.

Art. 5.

Beide Staaten treten umgehend an die Zusammenlegung einer allgemeinen gemischten Kommission auf dem Paritätsprinzip heran, deren Aufgabe es ist, die Vorarbeiten für die lettlandisch-estländische Zollunion im Einklange mit den Bestimmungen dieses Vertrages auszuführen. Die Kommission bestimmt von sich aus die innere Arbeitsorganisation. Um die Arbeit zu erleichtern, hat die Kommission das Recht, Unterkommissionen einzulegen.

Art. 6.

Zu den Aufgaben der allgemeinen Kommission gehört:

1. Die Ausarbeitung eines gemeinsamen lettlandisch-estländischen Zolltarifs;
2. Die Vereinheitlichung der Zollgesetzgebung beider Staaten.
3. Die Vereinheitlichung der Gesetzgebung beider Staaten in bezug auf Akzise und Monopole.
4. Die Vereinheitlichung der Transport- und Verkehrsstarife beider Staaten, und zwar: Eisenbahn-, See- und Luftverkehr, Post, Telegraph, Telefon- und Radio-Verkehrsstarife.
5. Die Frage der Zolleinnahmen in einer Weise zu lösen, daß eine gerechte gegenseitige Verteilung stattfindet, ferner die eventuellen Verluste des Fiskus festzustellen, die sich bei dem Uebergang von Waren aus dem Territorium des einen Landes auf das Territorium des anderen ergeben könnten.
6. Die Vereinheitlichung der Gesetzgebung über direkte Steuern, Gebühren und Handelspatente, sowie die Arbeiterlohn-Gesetzgebung.
7. Vereinheitlichung der Diskont- und Emissionspolitik der beiden staatlichen Zentralbanken.
8. Die Ueberprüfung sämtlicher Handelsverträge, um ein einheitliches System für beide Staaten durchzuführen.
9. Die Ueberprüfung sämtlicher Fragen, die im Zusammenhang mit der Zollunion stehen und die Begutachtung derselben, um sie den entsprechenden Regierungen vorzulegen.

Art. 7.

Sämtliche vereinheitlichten Gesetze- und Konventionsprojekte, die die allgemeine Kommission im Einklange mit Art. 6 dieses Vertrages ausgearbeitet hat, sind den entsprechenden Regierungen einzureichen, und sie treten in Kraft erst nach Bestätigung durch die gesetzgebenden Institutionen der Staaten und nach Austausch der Ratifikationsurkunden. Alle übrigen Beschlüsse der Kommission, die auf Grund des Art. 6 angenommen sind, treten nach deren Bestätigung durch die beiden Regierungen in Kraft.

Art. 8.

Alle in Art. 6 Abs. 1 vorgeesehenen Arbeiten sind im Laufe eines Jahres, gerechnet vom Tage des Inkrafttretens dieses Vertrages, auszuführen. Dennoch kann in gewissen Fällen mit Zustimmung beider Regierungen die Vorlegung des allgemeinen Zolltarifs an die gesetzgebenden Institutionen um sechs Monate inhiert werden.

Alle übrigen im Art. 6 vorgeesehenen Arbeiten sind in einer Zeit zu erledigen, die es den gesetzgebenden Institutionen ermöglicht, die Projekte der Gesetze oder Konventionen zu ratifizieren und die Ratifikationsurkunden im Laufe dreier Jahre

nach Inkrafttreten des vereinheitlichten Zolltarifs auszutauschen.

Der allgemeinen Kommission steht das Recht zu, in bezug auf die in Art. 6 angeführten Gesetze, ausgenommen den allgemeinen Zolltarif, die Bestimmungen gewisser Gesetze von der Vereinheitlichung auszuschließen resp. den Termin der Vereinheitlichung hinauszuschieben. Erwähnte Beschlüsse der Kommission treten nach deren Bestätigung durch beide Regierungen in Kraft. Dennoch darf die terminierte Inhabierung des Inkrafttretens kein Hindernis für den in Art. 1 vorgeesehenen Zeitpunkt der Einführung der Zollunion sein.

Alle in diesem Artikel vorgeesehenen Termine können verlängert werden, jedoch nur mit Zustimmung beider Regierungen.

Art. 9.

Die Sätze des gemeinsamen Zolltarifs werden in Goldfrancs festgesetzt und in Estland wird die Gold-Estfron auf der Paritätsgrundlage in Zahlung genommen (1:0,72009).

Die beiden staatlichen Emissionsbanken tauschen den Rat gegen die Estfron zur Goldparität ein und berechnen hierfür keine Kommission.

Art. 10.

Streitigkeiten oder Meinungsverschiedenheiten, die zwischen beiden Seiten über die Anwendung und Auslegung dieses Vertrages entstehen könnten, sind vor einem gemischten Schiedsgerichte zu entscheiden, das ad hoc aus Vertretern beider Staaten in gleicher Anzahl zu bilden ist. Wenn die Vertreter keine Einigung erzielen können, fordern sie neutrale Schiedsrichter auf, deren Auswahl, falls beide Seiten sich hierüber nicht einigen können, dem Vorsitzenden des internationalen Gerichts überlassen wird.

Art. 11.

Ohne die Bewirklichung dieses Vertrages abzuwarten, gehen beide vertragschließenden Seiten an die Ausarbeitung eines provisorischen Vertrages, der beiden Staaten den Austausch der Erzeugnisse des Bodens, der Landwirtschaft und der Industrie noch vor der Bewirklichung der Zollunion erleichtern soll.

Art. 12.

Dieser Vertrag ist zu ratifizieren und die Ratifikationsurkunden sind in Reval auszutauschen. Der Vertrag bleibt 10 Jahre von dem im Art. 1 vorgeesehenen Datum in Kraft. Nach Ablauf dieses Termins bleibt er noch zwei Jahre in Kraft gerechnet von dem Tage, an dem eine der vertragschließenden Seiten ihn gekündigt hat.

Abgeschlossen in zwei Exemplaren in französischer Sprache und unterzeichnet in Riga am 5. Februar 1927.

Schlussprotokoll.

1. Die den Bürgern des anderen Staates gewährten nationalen Vorrechte in bezug auf das Niederlassungsrecht werden aber erst von dem Tage angedandt, an dem die Zollunion zwischen den beiden Staaten in Kraft tritt. Was die Zeit vor diesem Termin betrifft, so verpflichten sich beide Regierungen einander in bezug auf das Niederlassungsrecht die Rechte eines die Weißbegünstigung genießenden Staates zu gewähren.

Zum Art. 2: 2. Die Bestimmungen des Art. 2 dieses Vertrages gelten nicht als solche, durch die der Art. 18 der Grenzkonvention vom 19. Oktober 1920 und der Art. 6 der ergänzenden Konvention vom 1. November 1923 über die Quantifizierung des durch die Grenze getriebenen unbeweglichen Eigentums aufgehoben würden.

UM 5c 16
no 127/1927

Suomen Lähetystö

Kp.

Riga, 9 pñä. helmikuuta 1927.

N:o 76.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
38/1585 R. N. 27		
12/2.27	6 -	Lit. 1
5	C/16	

K. Herra M i n i s t e r i,

Raportti N:o 127 Latviasta

jossa:

1) Volmarin tapauksesta

lähetetään tämän mukana 5 kpl.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, vakuutus
mitä syvimmästä kunnioituksestani

Reino Sylvander

K. Herra

Ulkoasiainministeri V o i o n m a a.

H e l s i n k i.

Riga, 9/2 1927.

Raportti N:o 127 Latviasta.

Volmarin tapauksesta

pyytäisin saada vielä mainita jonkun sanan, etenkin kun ulkoministeri Cielens, jonka kanssa eilen asiasta viimeksi keskustelin, suorastaan kehotti huomauttamaan siitä Helsinkiin. Tapauksesta oli alussa täällä pääasiallisesti kaksi eri mieltä, nim. että se on suorastaan edesvastuuttoman humalaisen luutnantin hommaa, sangen typerä teko, josta Latvialle on vain ollut vahinkoa, vaikka hän saattoikin näyttää sotilaitten tottelevan, ja ettei se ole tarkottanut mitään kaappausta. Lyhyesti, sellainen kuin aikaisemmissa raportissani ja sähkösanomissa jo olen tiedottanut. Tällainen käsitys oli pääasiallisesti vallalla keskustassa ja oikeistossa. Vasemmisto sitä vastoin luuli ensiksi — poikkeuksia olen sielläkin tavannut — että kysymyksessä todella oli kaappausyritys. Kun jotkut sosialidemokraatit jo alkoivat epäillä, ettei tapahtumalla mitään kaappausyritystä tarkotettu, niin pitivät toiset siitä yhä kiinni osaksi rehellisesti luullen, että jotakin enemmän oli tekeillä osaksi kaiketi puoluetaktillisista syistä. Useat sosialidemokraatitkin, joitten kanssa olen puhunut, ovat tänään toista mieltä kuin pari viikkoa sitten.

Volmarin tapahtuman yhteydessä on fascistivaara useasti tuotu esille. Olen näistä niin paljon tiedottanut, etten katso niistä enää olevan syytä sen enempää, mutta pyydän vielä ulkoministeri Cielensin kehotuksesta saada huomauttaa, hänen omat sanansa, jotka hän eilen minulle esitti sangen vakuuttavassa muodossa: "Latviassa ei ole fascismin eikä kommunismin vaaraa. Jos jotkut uskaltaisivat nousta laillisuutta vastaan, niin ne varmasti lyötäisiin maahan kahdessakymmenessä neljässä tunnissa sillä Latvia seisoo lujalla realisella pohjalla". Näillä sanoilla päättyi eilinen keskustelumme sanasta saan muuten, mutta sanojen "lyötäisiin maahan" sijasta hän käytti muotoa "lyötäisiin säpäleiksi". (Vrt. sähkösanomani N:o 18, 8/2 -27). Kaiken ylläolevan perusteella, pyydän siis saada huomauttaa, että se informatiointi, jonka aikaisemmin olen antanut Volmarin tapahtumasta ja fascismivaarasta Latviasta on oikea, enkä toistaiseksi katso olevan syytä sitä muuttaa.

Tätä kirjoittaessani sain vielä tiedon, että sotaoikeuden viranomaiset eivät suostu langettamaan tuomiota n.s. "Volmarin sankarille" ennenkuin tämä on "pänsä puolesta", koska on tunnettu suureksi juopoksi, ollut lääkäriä tarkastelun alaisena, mikä tullee vaatimaan pitemmän aikaa.

Reino Sillanpää

UM 5c 16
no 128/1927

Suomen Lähetystö

Riga, 9 p:nä maalisk. 1927.

N:o 125.

Kp.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
63/1588 K		27
15/3.27	10 -	LIA 1
5	C16	

K. Herra M i n i s t e r i,

Raportti N:o 128 Latviasta

jossa:

1) Hallituksen asema

lähetetään tämän mukana 5 kpl.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, vakuutus
mitä syvimmästä kunnioituksestani

Reino Sylvaander

K. Herra

Ulköasiainministeri V o i o n m a a.

H e l s i n k i.

Hallituksen asema.

Latvian nykyinen, tilastomies Skujenieksin muodostama vasemmistohallitus, keskustan vasemmistolla ja jossa on kaksi salkkua "puolueettomilla", sai kaksi kuukautta olla rauhassa välikysymyksiltä. Tämä rauhan aika oli siksi pitkä, että sitä täällä jo alettiin hiukan ihmetellä. Se, ettei oppositio (oikeisto) alkanut hyökätä hallituksen kimppuun, selitettiin niin, että opposition valtavasti suurin puolue, talonpoikaisliitto, tahtoi tunnustella, olisiko sillä sovinnon mahdollisuuksia vasemmiston kanssa ja minkälaisilla ehdoilla. Huhuttiinpa jo n.s. suurta koalitiota, mutta nämä huhut sekä vasemmalta että talonpoikaisliiton taholta sittenkin kumottiin. Etenkin oli tällaisia huhuja siivittänyt se seikka, että Latvian eduskunta helmikuun alussa hyväksyi lain voimaperäistä taistelua varten erilaisia rikollisia toimenpiteitä vastaan, mikä laki edellyttää kenttäoikeuttakin, sillä sen hyväksymiselle antoivat äänensä sekä hallituspuolueet että talonpoikasliitto, jonka puhuja oli selvästi lausunut kohteliaisuuksia vasemmistohallitukselle. Mutta parisen viikkoa myöhemmin, kun valtiopankin luoton rajottamisen yhteydessä puhuttiin myös maatalouslainojen rajottamisesta, ryhtyi talonpoikaisliitto välikysymyksen tekoon maan maanviljelyksen surkean aseman parantamiseksi. Jo useampana vuonna on nimittäin sato ollut sateitten tähden Latvian alavilla mailla huono vaikuttaen lamauttavasti maan ja etenkin talonpoikain taloudelliseen tilaan. Että välikysymys oli enemmän "periaatteellista laatua" on selvä, sillä eihän Latvian nykyinen hallitus, joka on vallassa viime joulun tienoilta saakka, voi olla syypää maan maanviljelyksen huonoon tilaan. Välikysymyksen tekijät eivät nähtävästi itsekään uskoneet asiansa onnistumiseen, koska tiedetään heidän olleen valmistamatta uutta hallituskombinatiota. Sitäpaitsi oli aikakin sopimaton budjetin ollessa juuri eduskunnassa lopullisten käsittelyjen alaisena, mikä tietääkseni on erittäin tuntuvasti vaikuttanut välikysymyksen epäonnistumiseen.

Kuten tavallista Latvian eduskunnassa, sai nytkin asiallinen harkinta väistyä puolueväittelyn tieltä. Seuraavassa pyydän saada mainita muutamia seikkoja, jotka kävivät ilmi puheenvuoroista. Finanssiministeri, joka hallituksen puolesta vastasi välikysymykseen mainitsi, että Latvian maanviljelystä rasittaa 140 miljonan latin velka (1 Ls = Smk. 7:70), josta on yli puolet (noin 80 miljonaa Ls) Latvian agraaripankista ja runsas kolmannes Latvian pankista. Jotta maaseutua voitaisiin auttaa olisi lainojen korkokantaa alennettava ja maksuaikaa pitennettävä. Mutta valtion on perin vaikea auttaa,

sillä se on jo maanviljelyksen hyväksi tehnyt voitavansa, mikä nousee sen ponnistusten ylimpään rajaan. Viittasi ulkonaisen lainan välttämättömyyteen. Valitti sitä, että Latvian pankin politiikka oli johtanut niin moneen ja suureen tappioon. -- Välikysyjäin johtajana kuvasi talonpoikaisliittolainen Kihwe maalaiseläjäin kurjaa tilaa mainiten m.m. että maanviljelijäin protestoitujen vekselien määrä nousee tähän mennessä noin 50 miljoonaan lattiin. Hän valitti m.m. sitä, että vasemmisto liian runsaasti avustaa työttömiä ja teollisuutta sekä teollisuustyöväkeä.

Välikysymystä käsiteltiin neljässä täysi-istunnoissa päättyen t.k. 4 p:nä hallituksen voittoon 52 äänellä 31 vastaan. On merkille pantava, että nykyisellä hallituksella Latviassa oli vielä aivan sama kannatus kuin ennen joulua, jolloin äänestettiin luottamuslausetta Skujenieksin uudelle hallitukselle, joka silloinkin sai 52 ääntä sadasta (vastaan oli silloin 35). Mutta paljon mahdollista on, että kun budjetti on saatu lukkoon (budjettivuosi Latviassa kestää 1 p:stä huhtikuuta 30 p:ään maaliskuuta) tulevat jotkut keskustan pikkupuolueista välinpitämättömämmiksi nykyistä hallituskokoomusta kohtaan. Sitä ennen voivat kuitenkin erinäiset kysymykset, etenkin nyökkäämättömyyssopimus, jos se allekirjotetaan, käydä hallitukselle kohtalokkaaksi.

Reino Lyhvänen

UM 5c 16

no 129/1927

Suomen Lähetystö

No 126

galej. 7. Ven. Un-agr.
Riga, 12. III. 1927.

Up

UNIONIAIN...		
64/1588	V	27
15/3.27	2	— LIT /
5	C16.	

K. Herra Ministeri,

Raportti N:o 129 Latviasta

iossa:

Non aggression sopimuksesta lähetetään tämän mukana 5 kpl. (sekä yhtä monta lehtileikettä).

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, vakuutus mitä svimmästä kunnioituksestani

K. Herra

Ulkoasiainministeri Voionmaa

Helsinki.

Reino Sylvander

Riga, 11/3 1927.

Raportti No 129 Latviasta.

14/1588-27

Non aggression.

Hyökkäämättömyyssopimus on täällä viime päivinä herättänyt sängen jännittynyttä poliittista mielialaa. Kuten aikaisemmin olen tiedottanut, koettaa ulkoministeri Cielens vasemmiston kannattamana ajaa sopimukseen ja hän on minulle us/ein aikaisemmin vastannut, kun olen tiedustellut neuvottelujen kohtaloa, että luulee pääsevänsä tuloksiin (vrt esim. raporttiani N:o 125, 28/I -27). Samaa on hra Aralovkin minulle kertonut (samassa raportissa) Kun Aralovin oli lähdeävä Kiinaan (matkusti täältä illalla 9/3) on hän täällä koettanut tehdä kaikkensa voidakseen viedä Moskovaan mukanaan edes jonkunlaisia tuloksia. Tässä tarkoituksessa hän on kahdenkesken keskustellut Cielensin kanssa useampaan kertaan jälkimäisen antamatta lehdistölle tai muuten julkisuuteen tietoja. Juuri tämä näyttää herättäneen hermostuneisuutta poliittisissä piireissä, joissa tiedettiin, että jotakin tärkeätä on nyt tulossa ja huhuttiin jo sopimuksen allekirjottamisesta ilman Viroa. Muut Latvian ulkoministeriön virkamiehet eivät ole kieltäneet, että Cielensin ja Aralovin kesken ei olisi käyty tärkeitä keskusteluja, mutta ovat rajoittaneet ylimalkaisiin fraaseihin, kuten että ei ole luultavaa että sopimus allekirjotetaan ilman Viroa, että allekirjottaminen ja ratifiointi ei ole sama asia jne. T.k. 9 p:nä oli asiassa istunto. Kun samaan aikaan yritin käydä Cielensin puheilla, huomasin käyntiäni haluttavan lykätä, vaikka Cielens aikaisemmin on vastaanottanut heti. Mutta voi olla mahdollista että aika tosiaan oli hänellä niin vähissä, ettei voinut silloin vastaanottaa. Mainituksa istunnossa parafoitiin varsinaisesta non aggression sopimuksesta kohdat 1 ja 2 sellaisenaan (koskevat, edellinen: molemmat sopimuspuolet sitoutuvat neutralisuuteen kolmannen hyökätessä, jälkimäinen: taloudellista ja finansiisiboykottia) mutta täällä lasketaan myös (etenkin Viron edustaja pitää siitä kiinni) että 4 ja 5 kohta (koskevat, edellinen: riitakysymysten ratkaisua rauhallisin tein, jälkimäinen ratifiointia) ovat periaatteessa tulleet myös parafoiduiksi. Se kohta, jossa puhutaan sopimuspuolten aikaisempien sopimusten oikeuksista ja velvollisuuksista, on siis jäänyt parafoimatta. Pyydän saada viitata aikaisempiin sähkösanomiini N:o 32,33 ja 35 asiassa sekä liittää tähän mukaan lentileikkeenä Rigasche Rundschau (10/3 ja 11/3) selostuksen siitä tiedonannosta, jonka ulkoministeri Cielens antoi Riian lehdille.

Vaikka t.k. 9 p:n parafointitapausta on itsessään pidettävä sängen tärkeänä asteena non-aggression-neuvottelujen kehityksessä, tuntuu täällä siltä kuin jotkut poliitikot sekä vasemmiston että oikeiston keskuudessa olisivat olleet suurta huomiota herättäneen istunnon tuloksista hiukan pettyneitä,

sillä kuten Cielens tiedonannossaan mainitsee, on hän Aralovin kanssa parafoinut ne kohdat, joihin nähden erimielisyyttä ei enää ole. Tässä suhteessa ei tapaus ole itse asiassa tuonut mitään uutta. Kysytään sitten, mistä jännittynyt mieliala ja hermostuneisuus johtuu? Onko Aralov saanut Cielensiltä salaisia lupauksia ja minkälaisia? Onko hän kukaties antanut Araloville ymmärtää, että jollei Viro suostu seuraamaan hänen pyrkimystään, joka tuntuu erittäin innostuneelta ja itseppäiseltä, niin Latvia yksinkin allekirjottaa sopimuksen Venäjän kanssa. Tämä tällainenhan olisi Moskovalle "suuri voitto", sillä onhan se koko ajan pyrkinyt erottamaan Baltianmaita toisistaan ja saikin Liettuan kanssa aikaan sopimuksen viime syyskuussa. Jos nyt liittolaiset Latvia ja Viro lähtisivät tässä asiassa kulkemaan eri teitä, niin olisi Moskovan voitto sitäkin suurempi. Joka tapauksessa Venäjä koettaa kaikkensa vetääkseen Latvian pois Englannin "kämmenen alta".

Mutta olen useammaltakin henkilöltä m.m. ulkoministeriössä, saanut vihjauksen, että Cielens on tahtonut erota vaikutusvaltaisesta Aralovista sovussa ja ystävyydessä ja että mainitunlainen parafointitapaus oli tässä suhteessa sopiva. Olettamus, että kun Aralov on mennyt, voisi Cielens neuvottelujen jatkajan Lorenzin kanssa, joka jo on täällä, voittaa takasin, on sangen mahdollinen, koska Lorenzia ei täällä pidetä niin vaikutusvaltaisena eikä niin voimakkaana personallisuutena kuin Aralov on. Lorenzin kanssa neuvottelujen alaiseksi jää, kuten parafointitiedonannostakin näkyy, sovintomenettelyasia kokonaisuudessaan, sillä Latvia, kuten tunnettua, pitää yhä vielä kiinni siitä, että sovintomenettelysopimus on solmittava myös, vaikka eri sopimuksena. Sitäpaitsi jää Lorenzin kanssa neuvoteltavaksi miten oikeudet ja velvollisuudet Kansainliittoon nähden formuloidaan ja miten sovitaan siitä kohdasta, jossa aikaisemmin tehtyjen kansainvälisten sopimusten oikeudet ja velvollisuudet määritellään. (Kolmas kohta Latvian ehdotuksessa 20 p:ltä tammik. 1927, jonka olen aikanaan Ministeriölle lähettänyt). Kun Lorenzin kanssa täällä ei vielä ole neuvotteluja käyty (muuten, hän ei ole vielä voinut jättää valtakirjaansa presidentti Tschaks-ten sairauden vuoksi vaikka onkin täällä jo pari viikkoa) ei voi sanoa, tuleeko hän asettumaan Kansainliittokysymykseen nähden Aralovia myönteisemmälle kannalle.

Tätä kirjottaessani saan kuulla pääministeri Skujenieksin sanoneen Viron edustajalle, että Cielens oli parafoinut k.o.asian hallituksen ja hänen tietämättään. Oli vakuuttanut edustajalle, että Latvia ei tulisi allekirjottamaan sopimusta ilman Viroa.

Reinhold Lander

Die Verhandlungen mit dem GSSR über den Nicht-Angriffsvertrag.

Sachverständiger H. Soelen empfing heute die Vertreter der Presse, um sie über den Stand der Verhandlungen mit dem GSSR zu unterrichten.

Es ist nunmehr — so führte Herr Soelen aus — ein Jahr verlossen, seit auf Anregung Russlands die Verhandlungen über den Abschluß eines Nicht-Angriffsvertrages begonnen wurden. Bei den Verhandlungen, die im Laufe dieses einen Jahres geführt wurden, haben beide Seiten von Anfang an in kategorischer und maximaler Form jede von ihrem Standpunkt verfuhr, dem Vertrag nach Inhalt und Fassung die für sie allerdingstige Form zu geben. Bei diesen Verhandlungen sind die inhaltlichen Möglichkeiten des Vertrages geklärt worden, wobei es weder dem einen noch dem anderen Verhandlungspartner gelang, seine Wünsche in vollem Umfange durchzusetzen. Jetzt läßt sich mit einiger Klarheit über die grundlegenden Prinzipien urteilen, die in Form des Vertrages verwirklicht werden können.

Entgegengesetzt dem von Deutschland und Litauen in ihren Verträgen mit dem GSSR beobachteten Grundsätze halten wir an der Anschauung fest, daß in dieser Sache gleichzeitig zwei Verträge geschlossen und ratifiziert werden müssen: ein Nicht-Angriffsvertrag und ein Vertrag über die friedliche Beilegung möglicher Konflikte und Streitigkeiten

(Deutschland und Litauen haben bekanntlich nur Nicht-Angriffsverträge geschlossen).

Ueber den Inhalt des Nicht-Angriffsvertrages ist eine Einigung erzielt worden, und dieser Inhalt ist am 9. März vom Bevollmächtigten der Union der Sowjetrepubliken Uralow und mir paraphiert worden, d. h. die vorläufige Einigung über alle die Punkte, in denen keine Meinungsverschiedenheiten mehr bestehen, ist bestätigt worden. In einzelnen Punkten ist noch keine Einigung erzielt, hauptsächlich in der Frage, wie im Zusammenhang mit dem Nicht-Angriffsvertrag unsere Rechte und Pflichten gegenüber dem Völkerverbund zu formulieren wären.

Der Inhalt des Vertrages ist in Kürze folgender:

1. Beide Vertragschließenden Seiten verpflichten sich, falls einer der Vertragschließenden von dritter Seite angegriffen wird, Neutralität zu bewahren.
2. Beide Seiten verpflichten sich, nicht Koalitionen beizutreten, die gegen die politische Unabhängigkeit und die territoriale Unverletzlichkeit der anderen Seite gerichtet wären, und ebenfalls nicht Koalitionen beizutreten, deren Ziel darin bestünde, einen wirtschaftlichen und finanziellen Boykott der anderen Seite durchzuführen.

Die allgemeine Bedeutung dieses Vertrages liegt darin, daß Lettland und der GSSR dafür sorgen wollen, daß am Ostgestade der Dänie nicht nur ein Frieden auf dem Papier, sondern ein wahrhaftiger Frieden waltet.

Wie weit es von Lettland abhängt, will und wird es alle Bemühungen anwenden, um diesen Frieden zu erhalten und um alles zu vermeiden, wodurch es in die Streitigkeiten und Gegensätze anderer Staaten hineingezogen werden könnte. Und das können wir am besten erreichen, wenn wir nur eine Politik und eine einzige Orientierung verfolgen. — Lettlands Unabhängigkeits- und Friedensorientierung. Ich gebe mich nicht der Illusion hin, daß Lettland zusammen mit dem Verbündeten Estland dauernde Garantien für seine Sicherheit und für den Frieden am Ostgestade des Baltischen Meeres schaffen kann, indem es mit dem großen Nachbar im Osten einen Nicht-Angriffsvertrag und einen Schlichtungsvertrag schließt. Wir glauben, daß der Frieden in Osteuropa und auch in ganz Europa nur auf dem Wege einer Verständigung aller europäischen Staaten über die Politik des Friedens und des wirtschaftlichen Wiederaufbaus gesichert werden kann. Hier bietet sich ein weites Wirkungsfeld für den Völkerverbund, in dem das kleine Lettland loyal mitarbeiten will, wobei es entschieden für eine Erhaltung des allgemeinen Friedens eintritt, in der Arbeit an dieser Aufgabe aber seinen besonderen geographischen Verhältnissen Rechnung trägt. Solange der Völkerverbund nicht die allumfassende Organisation geworden ist und als Völkerverbund seine konkrete Politik noch nicht zu festen realen Errungenschaften in der Erhaltung des Friedens und der Garantierung der Sicherheit aller Staaten ausgestaltet hat, wird eben für die Staaten, deren geographische Lage Besonderheiten aufweist, und die an Staaten grenzen, die außerhalb des Völkerverbundes stehen, nichts anderes übrig bleiben, als unter Aufnahme direkter Beziehungen zu diesen Staaten eine selbständige Friedenspolitik zu machen.

Hierbei will ich betonen, daß es unrichtig ist, den Vertrag, den wir mit dem GSSR abzuschließen im Begriffe sind, einen Garantievertrag zu nennen. Nach dem Vorgang der westeuropäischen Staaten, die über ihre Sicherheit und politische Stabilität 1925 den Locarnovertrag geschlossen haben, halte auch ich die Zeit für gekommen, dem Gedanken über eine Vorbereitung ähnlicher Verträge auch in bezug auf die Ostsee Staaten zum mindesten näherzutreten. Meiner Ansicht nach ließe sich das auf die Weise erreichen, daß Finnland, Estland, Lettland und wenn möglich Litauen einerseits und Rußland, Deutschland, Frankreich und England andererseits einen gemeinsamen Vertrag über die Aufrechterhaltung des politischen status am Ostgestade der Dänie schließen würden.

In der Verfolgung dieses außenpolitischen Zieles ist der Nicht-Angriffsvertrag mit Ruß-

auch ich die Zeit für gekommen, denn schon
ken über eine Vorbereitung ähnlicher
Verträge auch in bezug auf die Ost-
see Staaten zum mindesten näherzutreten.
Meiner Ansicht nach ließe sich das auf die
Weise erreichen, daß Finnland, Estland, Lett-
land und wenn möglich Litauen einerseits
und Rußland, Deutschland, Frankreich und
England andererseits einen gemeinsamen Ver-
trag über die Aufrechterhaltung des politi-
schen status am Ostgestade der Ostsee schließen
würden.

In der Verfolgung dieses außenpolitischen
Zieles ist der Nicht-Angriffsvertrag mit Ruß-
land als ein Schritt zur Garantierung des
Friedens und der Sicherheit am Gestade der
Ostsee anzusehen.

Was man auch über mich aus Gründen des
innerpolitischen Kampfes in verschiedenen
Kreisen schreiben und sprechen möge — fügte
der Minister hinzu — solange ich Leiter der
Außenpolitik Lettlands bin, werde ich mit
Entschiedenheit diesen Weg der Friedenspo-
litik weiterverfolgen, denn diese Orientierung
ist gleichzeitig die allerrichtigste und wirkungs-
vollste Orientierung im Interesse der Unabhän-
gigkeit Lettlands.

UM 5c 16

no 730/1927

Suomen Lähetystö
Légation de Finlande

No 129

Riga, 14/3-27.

kp.

[orig. 7. Ven. min. ag.]

MINISTERIO		
67/1589 K		27
17/3.27	2 -	Litt. /
5	C/16	

K. Herra M i n i s t e r i,

Raportti No 130 Latviasta,

jossa:

„ Non aggression ja Viro „

lähetetään tämän mukana 5 kpl.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri,
vakuutus mitä syvimmästä kunnioituksestani

K. Herra

Ulkosainministeri Voionmaa

Helsinki

Reino Siltanen

Non-agression ja Viro.

T.k:n 9 p:n parafointitapausten agression asiassa on tullut Latvian liittolaiselle Virolle nähtävästi jossakin määrässä yllätyksenä, koska Viron tšekäläinen lähettiläs, kuten tämä itse minulle eilen kertoi, ei ollut saanut parafoimisesta ilmoitusta, vaan luki siitä tšekäläisistä lehdistä vasta seuraavan päivän illalla. Kun lähettiläs oli tiedustellut Cielensiltä miten tämä oli mahdollista, oli Cielens ensin ilmoittanut lähettäneensä t.k. 8 p. parafointitekstin Tallinnaan Latvian lähettilään kautta annettavaksi Viron ulkoministerille. Sitten lienee Viron tšekäl. lähettilään ja ulkomin. Cielensin kesken ollut "erimielisyyttä" siitä, oliko teksti todella lähetetty ennen parafointia ja olen Viron lähettilään puheesta saanut sen käsityksen, että Cielens olisi myöntänyt lähettämisen jostakin väärinkäsityksestä mahdollisesti viipyneen seuraavaan päivään, parafoimisen jälkeen. Kun Viron lähettiläs sitten eräässä haastattelussa t.k.

11 p:nä selvästi sanoo parafoinnista lukeneensa lehdestä ennenkuin oli puhunut asiasta Cielensin kanssa, ovat jotkut fraktioiden johtajat lähettiläältä tahtoneet varmuutta, minkä tämä onkin vahvistanut. Oppositio olisi nimittäin halunnut nostaa asiassa välikysymyksen, mutta on lähettiläs kieltänyt sellaisesta väittäen sitä vahingolliseksi Latvian ja Viron välisille suhteille. Tosiasiaksi joka tapauksessa jää, ettei liittolainen Viro ollut saanut parafoinnista ilmoitusta ennen kuin se tehtiin. Toisestakin syystä väitetään välikysymystä ajatellun opposition taholta ulkomin. Cielensistä vastaan, nimittäin siksi että tämä on antanut huhujen sopimuksen teosta yksin ilman Viroa vahingoittaa välejä liittolaismaahan. Tätä kirjottaessani näyttää siltä, että välikysymys jäisi toistaiseksi, koska arvellaan ulkomin. Cielensin voivan puolustautua hyvin sillä, ettei Virokaan ollut ilmoittanut Latvialle muutamista Viron-Latvian tulliliittoa tangeraavista seikoista, jotka ovat tulleet esille virolais-puolalaisessa kauppasopimuksessa, jonka Viro allekirjotti äskettäin tästä Latvialle ilmoittamatta. Joka tapauksessa väitetään ulkomin. Cielensin aseman heikontuneen, vieläpä vähäisessä määrässä hänen omassa puolueessaankin suhtautumisensa tähden Viroon. Tiedän, kun hallituskokoomuksella täällä oli viime lauantaina kokous etupäässä parafointiasian johdosta, ei ulkoministeri Cielens ollut saapunut kokoukseen. Häntä oli arvoستeltu etenkin keskustan taholta ankaranpuoleisesti.

Kun seuraavassa raportissani aion selostaa , mitä Latvian sanomalehdistö sanoo hyökkäämättömyyssopimuksesta ja parafoinitapauksesta, niin rajotun tässä vain mainitsemaan, että "Sozialdemokrats" on ainoa huomattavampi lehti Latviassa, joka on ehdistanut Viroa sen johdosta, ettei tämä ole halukkaampi Latvian tavoin jatkamaan neuvotteluja.

Entä allekirjottaako Latvia sopimuksen tai sopimukset yksin ilman Viroa, jollei tämä luovu nykyisestä kannastaan ? - siinä kysymys, josta täällä paljon puhutaan. Kun parafoinnin herättämä hermostuneisuus on jo hiukan asettunut, on viime päivinä vaikutelma, että Latvia ei allekirjota sopimusta ilman Viroa, kasvanut. Näin on m.m. pääministeri Skujenieks vakuuttanut ja tämä kanta on vahvistunut näinä päivinä siinä osassa keskustaa, joka on hallituksessa "mukana". Myöskin Viron lähettiläs, jonka taas tänään olen tavannut ja joka huomisiltana aikoo lähteä Tallinnaan, on minulle sanonut olevansa aivan rauhallinen ja varma siihen nähden, että Latvia ei tule sopimusta yksin ilman Viroa allekirjotamaan. Parafoinnista hän muuten sanoi mielipiteensä olevan, että se on vain "palanen paperia" eikä mikään sopimus eikä siihen nähden näin ollen mikään ratifiointikaan tule kysymykseen.

Tämän mukana lähetän jäljennöksen t.k:n 9 p:nä parafoidusta tekstistä alkuperäisenä venäjänkielisenä (1 kpl.) ilmottaen, etten ole sitä vielä täällä ulkoministeriltä saanut.

Reino Sjölander

Д О Г О В О Р
МЕЖДУ С.С.С.Р. И ЛАТВИЕЙ.

Основываясь на мирном договоре, заключенном 11-го августа 1920 года между Р.С.Ф.С.Р. и Латвией, действие которого распространяется на всю территорию С.С.С.Р., Ц.И.К. Союза Советских Социалистических Республик и Правительство Латвийской Республики, будучи убеждены, что интересам обеих договаривающихся сторон соответствует определение некоторых условий, могущих способствовать развитию и укреплению дружественных отношений между обоими государствами, твердо решившие уважать взаимно и неуклонно суверенитет, политическую независимость и территориальную целостность и неприкосновенность друг друга, руководимые желанием содействовать укреплению всеобщего мира, решили заключить настоящий договор и для этой цели назначили своими уполномоченными

2) Ц.И.К. Союза Советских Социалистических Республик...

1) Правительство Латвийской Республики .....

которые по взаимном пред"явлении своих полномочий, признанных составленными в надлежащей форме и полном порядке, согласились в нижеследующем:

Статья 1-ая.

Обе договаривающиеся стороны взаимно обязуются воздерживаться от всякого акта нападения на другую сторону.

Если, вопреки своему миролюбивому поведению одна из договаривающихся сторон подвергнется нападению третьей державы или группы третьих держав, то другая договаривающаяся сторона обязуется соблюдать нейтралитет в продолжении всего конфликта.

Статья 2-ая.

Если в связи с конфликтом, упоминаемого в ст. 1 характера или же, когда ни одна из договаривающихся сторон не будет замешана в вооруженных столкновениях, между третьими

державами будет образовано политическое соглашение, направленное против политической независимости или территориальной неприкосновенности одной из договаривающихся сторон, или будет образована коалиция с целью подвергнуть экономическому и финансовому бойкоту одну из договаривающихся сторон, то другая договаривающаяся сторона к такому соглашению или к такой коалиции примыкать не будет.

Статья 3-ья.

Принимая во внимание обязательства, принятые на себя на основании настоящего договора, обе договаривающиеся стороны обязуются разрешить мирным путем все возникающие между ними спорные вопросы, которых не удалось бы разрешить в разумный срок обычным дипломатическим путем.

Процедура и методы мирного разрешения спорных вопросов являются предметом особой конвенции, вступающей в силу одновременно с настоящим договором.

Статья 4-ая.

Настоящий договор подлежит ратификации и обмен ратификационных грамот будет произведен в возможно непродолжительный срок. Договор вступает в силу тотчас после обмена ратификационных грамот и будет находиться в силе в течении 5 лет со дня обмена ратификационных грамот. Если ни одна из договаривающихся сторон не откажется от договора за шесть месяцев до истечения указанного срока, срок действия договора считается продленным на 5 лет, и он будет считаться продленным каждый раз на 5 лет, если не последует отказ одной из договаривающихся сторон за шесть месяцев до истечения предшествующего пятилетнего срока.

UM5c16
no 131/1907

Suomen Lähetysstö
Légation de Finlande

Kp.

Riga, 17 p:nä maalisk. 1927.

N:o 132.

a. a.

ULKOASIAINMINISTERIO		
N:o 68/1589		Ko. 27
22/3.27	9	Liit. 1
5	OSASTO C16.	ASIA

K. Herra M i n i s t e r i,

Raportti N:o 131 Latviasta

jossa:

- 1) Non aggression ja Latvian sanomalehdistö

lähetetään tämän mukana 5 kpl.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, vakuutus mitä syvimmästä kunnioituksestani

Reino Sjöstrand

K. Herra

Ulkoasiainministeri V o i o n m a a.

H e l s i n k i.

Non aggression ja Latvian
sanomalehdistö.

Latvian sanomalehdistön mielipide on non aggression-
asian nykyiseen vaiheeseen nähden jakautunut pääasiallisesti kahteen
vastakkaiseen suuntaan: Toinen suunta kannattaa sopimuksen allekirjot-
tamista ja kehottaa pyrkimään siihen, vieläpä ilman Viroakin, jollei
tämä suostuisi jatkamaan neuvotteluja ja menemään yhtä pitkälle kuin
Latvia, jossa hallitus nyt suhteessa Kansainliittoon ja sen pääväittoi-
hin tuntuu olevan vähemmän jyrkällä kannalla. Tätä suuntaa johtaa sano-
malehdistössä "Sozialdemokrats", jonka rinnalla "Rigasche Rundschau" on
saanut sangen huomattavan aseman. Vastakkainen suunta kehottaa suureen
varovaisuuteen ja pelkää Latvian hallituksen antavan liian paljon myötä
suhteessa Kansainliittoon eikä näe non aggression sopimuksessa sitä hyö-
tyä esim. taloudellisessa suhteessa Venäjään kuin "Sozialdemokrats", vie-
lä vähemmän haluaa allekirjottaa sopimusta yksin ilman Viroa, josta se
siis pitää tiukasti kiinni. Tätä suuntaa johtavat talonpoikaisliiton
(johon Ulmaniskin kuuluu) äänenkannattaja "Brihva Seme", ja etenkin kan-
sallisen keskustapuolueen äänenkannattaja "Latvis" (päätoimittaja: Arved
Bergs) on julkaissut kirjoituksia "Sozialdemokratsia" vastaan. Useat oi-
keistolehdet, kuten Latvijās Sargs, eivät ole kysymyksessä päässeet joh-
tavien tasalle, vaikkei niiltä halua ole puuttunutkaan. Vapaamielinen
uutislehti "Jaunaks Sinas", joka lukeutuu keskustaan, on kysymykseen
nähden ollut huomattavan sanaton laskien nähtävästi sanattomuuden itsel-
leen edullisemmaksi kuin mahdollisen kannatuksen vähenemisen, etenkin
nyt kun venäläis-juntalainen lehti Sevodnja on alkanut julkaista myös
latviankielistä "liiketoveria" Pehdejas Brindi, joka nähtävästi on tar-
kotettu Latvian suurimman lehden Jaunaks Sinas-lehden kilpailijaksi.
Tämä uusi lehti ei myöskään ilmaise jyrkkää kantaa, vaan asettuu myös
vapaamieliselle uutislehden kannalle, mutta Sevodnja asettuu kyllä non
aggression sopimuksen tekoa arvostelevalle ja vastustelevalle kannalle.

Kun muut lehdet eivät ole erikoisempaa huomiota he-
rättäneet niin en niitten kirjoituksiin tässä puutu, vaan pyydän sen si-
jaan saada myötäliittää yllämainittujen vastakkaisten suuntain huomattavimmista artikkeleista tähän käännöksiä, joista nykyinen tilanne ja kysymyksen tausta lehdistössä käyvät mielestäni parhaiten esille.

"Sozialdemokratsin" edustama suunta antaa suuren merkityksen taloudellisten kysymysten ratkaisemiselle poliittisen sopimuksen pohjalta, joka on tästä syystä välttämätön. Kuten olen aikaisemmin tiedottanut, on nimittäin Latvian taloudellinen tila nykyään useampain peräkkäin sattuneitten huonojen satojen vuoksi valkea ja lehti laskee tilaa nyt voitavan parantaa sopimuksilla Venäjän kanssa. Rigasche Rundschau ei kuitenkaan sano Neuvosto-Venäjän haluavan ja voivan auttaa Latvian taloudellista tilaa, vaan puolustaa sopimuksen tekoa poliittiselta kannalta rauhaa säilyttävänä toimenpiteenä, koska Latvia ei ole Lontoossa saavuttanut käytännöllistä takuuta sen valtiollisen itsenäisyyden ja koskemattomuuden turvaksi.

Päinvastoin kuin "Sozialdemokrats" ja Rig.Rundschau odottavat "Brihva Seme" ja oikeistolainen "Latvis" kaikesta huolimatta tarpeen tullen kannatusta Englannilta jossakin muodossa ja antavat Englannin toivomusten, pysyä loitompana Neuvostoliitosta, vaikuttaa itseensä. Nämä valittavat ulkoministeri Cielensin politiikan ajaneen Itämerenmaitten yhteistoiminnan syrjään ja pyrkivän vain itäänpäin eikä pohjoiseen, puhumattakaan etelästä. Eipä yhteisymmärryksestä pohjoisen liittolaismaan kanssa ole paljoa piitattu. Tältä taholta on myös usein alleviivattu sitä, että jos sopimus Neuvostoliiton kanssa saataisiinkin aikaan, se kuitenkin ei tulisi takaamaan rauhaa eikä koskemattomuutta Latvialle ainoan vaarallisen naapurin taholta, vaan jäämään sopimukseksi paperilla eikä todellisuudessa.

Reinhold Weiser

Hyökkäämättömyyssopimus Venäjän kanssa.

Hyökkäämättömyyssopimus Venäjän kanssa lähestyy lopullista ratkaisuaan. Vasemmistohallituksen ulkopolitiikan johto on tässäkin asiassa pyrkinyt määrätietoiseen selvyyteen. Tarvitsemeko tätä sopimusta Venäjän kanssa, vai emmekö? Tämän kysymyksen vastauksesta on ulkopolitiikkamme suunta riippuvainen. Vasemmistohallituksen ulkopolitiikan johto on selvästi vastannut, että sopimus on Latvialle tarpeellinen, tietystikin kaikkine takuineen. Lähtien tästä näkökannasta, on ulkoministeriö ryhtynyt sopimuksen solmiamiseen. Ratkaisun lähestyessä ilmenee myöskin sopimuksen vastustajien kanta. Niiden joukossa on sellaisia, jotka ovat jyrkästi vastaan kaikkia sopimuksia Neuv.-Venäjän kanssa, mutta myöskin sellaisia, jotka eivät ole itse selvillä, mitä tahtovat, vaan piilottelevat toisten selän taakse. "Me emme tarvitse mitään hyökkäämättömyyssopimusta Venäjän kanssa," sanovat "Latviksen" piirit, samaa mieltä ovat Riian liikemiesryhmät, jotka eivät näe mitään hyötyä taloudellisesta sopimuksesta Venäjän kanssa. Sellainen kieltäminen on kyllä selvä, mutta ei todista mitään positiivista ulkopolitiikkaa, jota meidän sivistymättömiltä ja poliittisesti kehittymättömiltä porvareilta ei saata odottaakaan. Me kysymme, millainen on ollut porvarihallitustemme politiikka Neuv.-Venäjään nähden. Niin, oikea vastaus kuuluu: Pelko tulla kosketuksiin sen kanssa. Positiivisen toiminnan ohjelma tai omien korkeiden tehtävien ymmärtäminen ei ole ollut ominaista meidän porvarihallituksillemme. Mutta se ei ole ulkopolitiikkaa vaan se on sen kieltämistä. Nyt kun toiset tahtovat alottaa ulkopolitiikassamme suurempaa aktiivista toimintaa, mitä vaatii maantieteellinen ja poliittinen asemamme, niin he sanovat naivisuudessaan: "Me olemme länsieurooppalaisia, Itä ei meitä kiinnosta." Mutta, jos kysymme taas: "Mitä on se eurooppalaisuus"? niin tulee esiin, että sitä peittää ainoastaan kansainliitto, Kansainliiton tunnustamme kaikki ja liityimme siihen yksimielisesti. Mutta sellainen yleinen orientoiminen kansainliittoon päin ei anna mahdollisuutta määrätä todellista ja konkreettista ulkopolitiikkaa, sillä K-liitolla ei itselläkään sellaista ole. Jokaisella K-liiton jäsenellä on oma ulkopolitiikkansa, esim. Englanti tahtoo eristää Venäjän, Saksa tahtoo olla yhteisymmärryksessä sen kanssa. Maantieteellinen asemamme pikemmin vaatii

* Oikeisto latvialainen (Arvid Bergin) lehti.

meitä oppimaan Saksasta, eikä Englannista. Sillä tavalla emme havaitse mitään positiivista suuntaa porvariemme ulkopoliitikassa, sen suunnan ovat määränneet pelko ja epäselvä tajunta, haaveilu ja epätodelliset halut. Sentähden olisi ikävää, jos odottaisimme neuvoa niiltä, joilla ei ole itselläkään selvää kantaa. Tämä epäselvyys esiintyy sitä räikeämmin nyt, kun he tahtovat estää sopimuksen solmiamista. Vastustajat ovat piiloutuneet Viron selän taakse. Latvia muka ei voi erikseen Virosta solmia hyökkäämättömyyssopimusta. Jos me tunnustamme jonkun sopimuksen meidän valtiollemme vaaralliseksi, niin me emme sitä solmi ainoastaan sentähden, että joku toinen sitä haluaisi, vaikkakin tämä olisi meille ystävällinen valtio. Meidän täytyy olla selvillä siitä, mitä itse tahdomme. Jos tunnustamme, että tämä askel on tärkeä, ja välttämätön, niin olisi hyvä, jos sen tekisivät useammat valtiot yhdessä, sillä loppujen lopuksi se sittenkin on vain sopimuksen solmiamismuoto. Sos.demokraatit ovat tunnustaneet, että hyökkäämättömyyssopimus on tärkeä, ei ainoastaan Latvialle, vaan myöskin muille Itämerenmaille. Sentähden he ovat lausuneet toivomuksensa, että pienet Itämerenmaat solmisivat yhdessä sopimuksen Venäjän kanssa. Tähän suuntaan on nykyinen sos.demokraattinen ulkoministerimme johtanut neuvotteluja. Meillä ei ole syytä ajatella, ettei Viro haluaisi sopimuksen solmiamista. Sopimus on sekä sen että Latvian intressien mukainen. Merkillinen on ainoastaan porvariemme kanta, koska he vastustavat sopimuksen tekemistä Latviassa, vaan sallivat sen yhdessä Viron kanssa. He keinottelevat varmasti sillä, että Viro ei solmi sopimusta ja niille tulee liittolainen sopimusta vastaan. Jos Viro hyväksyisi kantamme, niinkuin sopimuksen vastustajat toivovat, merkitsisi se, että Viro haluaa kulkea omia teitään Latviasta välittämättä. Onko tämä oikea tai väärä käsityskanta, on toinen asia, mutta Viro vain osottaisi, ettei se toimi kuten porvarimme jotka ilman Viroa eivät pääse mihinkään. Senjälkeen kun Viron ulkoministeri on neuvotteluissa meidän ulkoministerimme kanssa ja sanomalehdissä varmasti alleviivannut, että Viro pitää hyökkäämättömyyssopimusta välttämättömänä, niin ei meillä ole syytä epäillä Viron hyvää tahtoa. Tällä tahdoimme vain osottaa sen väärän kannan, jonka porvarimme Latviassa ovat ottaneet, piilotellessaan Viron selän takana, vaikka heillä itsellään ei ole mitään ulkopoliitikkaa. Mielestämme on tullut aika ryhtyä määrättyihin toimenpiteisiin suhteidemme järjestämiseksi Neuv.-Venäjän kanssa, sillä tätä vaativat ehdottomasti taloudelliset etumme. Hyökkäämättömyyssopimus on yhtä välttämätön kuin taloudellinenkin sopimus

Venäjän kanssa. Sitä vaatii maamme kehitysintressit. Sentähden tahdomme sen solmia, jos on mahdollista, yhdessä toisten kanssa, vaan jollei, niin erikseen, tietystikin ottamalla huomioon kaikki intressimme itsenäisenä ja riippumattomana valtiona.

Hyökkäämättömyyssopimus.

Neuvottelut hyökkäämättömyyssopimuksesta Neuv.-Venäjän kanssa ovat pitkistyneet. Tätä käyttävät hyväkseen sopimuksen vastustajat tomiessaan sekä koti- että ulkomailla sitä vastaan. Kotimaassamme suurinta mielenkiintoa herättää Arved Bergsin polemiikki Paul Schiemannin kanssa (Arved Bergs on n.s. kansallisen keskustan johtaja, siis oikeistolatvialainen, "Latvis" lehden päätoimittaja, kansanedustaja ja ent. sisäministeri. Paul Schiemann on saksalainen, Rigasche Rundschau'n päätoimittaja ja kansanedustaja), joista ensimmäinen on ehdoton sopimuksen vastustaja ja jälkimäinen sitä taas kannattaa. Puhuessamme ulkonaisesta vastustuksesta me emme erehdy sanoessamme, että vastustuslangat johtavat Viron kautta Englantiin. Meidän täytyy yhtyä Schiemannin siinä, että englantilaisten politiikkaan mitä tulee Itämeren rantoihin, ei sisälly Itämeren maiden riippumattomuuden ja itsenäisyyden ehdoton takaaminen. Meidän täytyy todeta, että Itämeren maat Englannin politiikassa ovat vaihtokapaleena suurten poliittisten vastustusten tasapainoon saattamiseksi. Ja Venäjän pitäisi vain osottaa suurempaa halua sopia ja antaa perään nykyhetkenä kaukaisen Idän kysymyksessä tai muissa erimielisyyksissä, ja samalla vaatia vapaat kädet Itämeren rannoilla; Englannin hyväksi Itämeren maat olisivat helpoimmin uhrattavat. Sentähden on Arved Bergsin mielipide suurta haaveilua, että kaikkiin maailman suurvaltoihin nähden Englannilla on pysyväinen intressinsä, etteivät Itämeren maat olisi Venäjän lääninä. A. Bergsin vakuutus, että taistelu Englannin ja Venäjän välillä on ilmeisesti se akseli, jonka ympäri pyörii suuri maailmanpolitiikka. Hän itsekkin tunnustaa, ettemme voi luottaa, että Englannin joukot nousevat maihin Riassa tai Liepajassa, vaan pikemmin voimme odottaa diplomaattista avustusta Englannin taholta. Mutta diplomaattinen avustus on hyvin epämääräinen tuki, kun tulee kysymykseen aseilla selvittää Itämeren rantojen probleemi. Mitä tulee sos. demokraatteihin, niin täytyy sanoa, etteivät he koskaan toivoisi Englannin maihinousujoukkoja ei Riikaan eikä Liepajaan, sillä se merkitsisi englantilais-venäläistä selvittelyä Latvian kansan kustannuksella. "Latviksen" piirit osottavat ensiksi, että solmiessaan sopimuksen, se solmitaan Venäjän virallisen ideologian kanssa ja toiseksi se vieroittaa Latvian Länsi-Euroopasta, s.o. Englannista. Kumpikin mielipide on väärä, sillä kuinka Latvian todellisille ystäville voisi sellainen askel, jota Latvian turvallisuus

ja taloudellinen kehitys vaativat, olla vastenmielinen sitäkin enemmän, kun sopimus ei rajoita Latvian asemaa K-liitossa. Sentähden on järjestely Venäjän kanssa tärkein kaikista ulkopolitiikan ja turvallisuuskysymyksistä. Eivät mitkään kirjotetut diplomaattiset asiakirjat voi taata Latvian rauhallista kehitystä, ellei rauhallisin keinoin olisi muodostettu Itämerenmaiden ja Venäjän taloudellisia suhteita. Sellaisen taloudellisten suhteiden muodostaminen on mahdotonta, jos Latvia omalla ulkopolitiikallaan pyrkisi taaksepäin ja toimisi mitä Englannin konservatiivisen nykyhetken ulkopolitiikan edut vaativat. Sellaisella politiikalla Latvia vierottaisi itsestään Venäjän, eikä saisi pysyväistä ja varmaa ystävää, joka voisi suojella Latvian etuja silloin, kun Englannin ja Venäjän konfliktit Kaukaisessa Idässä höltyvät. Latvia ei voi järjestää omaa ulkopolitiikkaansa ottamalla huomioon jonkun Länsi-Euroopan valtion edut, vaan sen tulee tarkata, mitä nykyinen tilanne tarjoaa. Näistä syistä ei pitäisi mielestämme vetäytyä pois sopimuksen solmimisesta Venäjän kanssa. Poliittinen sopimus sellaisenaan tietysti ei ole tarpeellinen, vaan pääasiassa on se tärkeä siksi että se on yhteydessä taloudellisten etujen järjestelyjen kanssa. Me emme usko, että taloudellinen sopimus Venäjän kanssa helpottaisi kaikkia taloudellisia vaikeuksiamme. Mutta tämän sopimuksen kautta olisi varovainen alku tehty taloudellisten suhteiden solmimiseksi, sillä Venäjä, ikävä kyllä, ottaa tämän kysymyksen ahtaan, hetkellisen tuontisuunnitelman tarpeen vaatimana esille. Tämä alku on välttämätön, jos emme tahdo uneksia mahdollisesta diplomaattisesta tuesta, jolla ei ole mitään varmaa pohjaa. Jos sanomalehtien mielipide pitää paikkansa, niin Viron taholta on odotettavissa vastalauseita sopimukseen nähden. Mutta tämä pelko ei saa olla päävaikuttimena. Me arvioimme tärkeäksi sopimuksen Viron kanssa. Sos.demokraatit antoivat äänensä sopimusten puolesta, jotka Meierovics aikoinaan solmi Viron kanssa. Tähän suuntaan sos. demokraatit haluavat aktiivisesti toimia muodostaessaan poliittisen ystävyys suhteita pohjoisten naapurimme kanssa. Mutta olisi paljon vaadittu Latvian politiikalta, jos sitä olisi johdettava Viron vanavedessä, se tahtoo sanoa yhdessä Viron kanssa hyökkäämättömyyssopimuksen solmimisessa.

Ovatko Neuvosto-Venäjän sopimukset Meille tarpeen?

On paljon pohdittu siitä, että Venäjä on saanut suuria kaupallisia etuoikeuksia maassamme. Venäläiset laitokset harjoittavat kauppaa maksamatta veroja venäläisten tavaroiden kauttakulkumaksuihin nähden sovelletaan alemmaa tariffia, kuin mitä kannetaan paikallisilta tavaroilta kuljetusmaksuina. Kaikki tämä pitää paikkansa. Vaan on merkillistä, että porvarilliset piirit, jotka vastustavat kaikkia sopimuksia Venäjän kanssa, tahtovat käyttää näitä olosuhteita hyväkseen, todistaakseen oman kantansa oikeaksi. He unohtavat ne olosuhteet, joiden vallitessa Venäjän etuuskien valtaaminen tapahtui, nim. silloin, kun Latvian ja Venäjän kesken ei vielä ollut minkäänlaisia sopimuksia olemassa juuri porvarillisen hallituksen aikana. On hyvin ymmärrettävää, että Venäjä suurvaltana on erittäin kiinnostettu Itämerenmaista, jotka erottavat sen Länsi-Euroopasta. Se on pyrkinyt vahvistamaan ~~XXXXX~~ taloudellista asemaansa, kuten ainakin suurempi ja vahvempi valtio, onnistuinkin tässä suhteessa osaksi. Ei ole epäilemistäkään siitä, että jos sellainen järjestämätön tilanne jatkuu, joudumme taloudelliseen häviöön, tulemme edelleenkin antamaan väkevämmälle perään saamatta itsellemme minkäänlaista korvausta. Mutta tällaisen korvauksen takaa meille taloudellinen sopimus Venäjän kanssa. Sopimuksilla tulee meidän aikaansaada sellainen taloudellisten olosuhteiden järjestely, mikä on yhtä edullinen kummallekin puolelle. Meidän tulee pyrkiä siihen, että saisimme saamanlaiset edut Venäjällä kuin Venäjälläkin meillä. Me olemme taloudellisen sopimuksen solmimisesta enemmän kiinnostetut kuin Venäjä, joten on meidän asiamme olla tässä suhteessa aktiivisempi puoli. Jos asianlaita ei tähän saakka ole ollut näin, ei sitä mitenkään voi puolustaa. Ei myöskään ole loogillista sopimusten vastustajain viitatessa Venäjän epäedulliseen kansainväliseen asemaan, joka muka pakottaa sen vastavyyteen Itämerenmaiden kanssa. Taloudellisen sopimuksen solmiminen Venäjän kanssa riippuu poliittisesta s.o. hyökkäämättömyyssopimuksesta. Ei voi otaksua, että saisimme aikaan edullisia taloudellisia suhteita Venäjän kanssa aikaan, elleimme anna arvoa määrätylle poliittiselle ystävyydelle. Tai tarkemmin sanottuna: Jokaisen maan ulkopolitiikan määrää sen taloudelliset edut ja maantieteellinen asema. Porvarilliset poliitikkomme, jotka eivät hyväksy mitään sopimusta Neuv-Venäjän kanssa, hakevat turvaa Englannin diplomaatiasta. He eivät myöskään, että Venäjän kanssa solmitut taloudelliset sopimukset määräävät mainitut tekijät. He selittävät, että sopimuksen sol-

mijat ovat Venäjän käskyläisiä. Tämä on edesvastuuttomuutta. Siten he tahtovat tehdä koko ulkopoliittikkamme Englannin ja Venäjän suhteista riippuvaiseksi, aivankuin meillä^{ei/} tarvittaisikaan omaa itsenäistä politiikkaa. Tämä on mitä vaarallisinta Latvialle. Jos Englanti haluaa heikentää Venäjän vaikutusta maailman politiikassa, niin on se hyvin ymmärrettävää; tätä vaativat sen taloudelliset edut Kiinassa, Intiassa, Egyptissä sekä muualla. Mutta miksi tulisi meidän kannattaa Englantia Neuv.-Venäjää vastaan? Latvian tulee välttää mukautumasta niiden maiden politiikkaan, jotka tahtovat käyttää sitä aseena Venäjää vastaan, koska olemme siihen, niin hyvin taloudellisesti kuin maantieteellisestikin sidotut. Sitten väittävät he vielä, että Venäjä muka koettaa vierottaa pienet Itämerenmaat K-liitosta. Pitää kylläkin paikkansa, että tämä on Neuv.-Venäjän ulkopoliittikan tarkoitus. Vaan on selvää, ettei mikään sopimus salli Venäjän kontrolloida suhteitamme K-liittoon nähden, vaan tulee meidän noudattaa mutkikkaassa kansainvälisessä asemassamme omaa politiikkaamme. Ne, jotka pelottavat meitä Neuv.-Venäjällä, tahtovat ainaiseksi sitoa kätemme Englannin diplomaattia kautta, eli juuri sen valtion avulla, joka on vihamielisin Neuv.-Venäjälle: nämä ovat Latvian^{o/} huntu neuvonantajat. Yhtä suurella syvällä voisivat he väittää rauhansopimuksenkin olevan meille tarpeettoman Venäjän kanssa, Englannin diplomaattia on täysin riittävä. Vaan onko Englannin voimakas diplomaattia tehnyt jotakin Latvian rauhansopimuksen täyttämisen hyväksi? Emmehän ole sitä odottaneetkaan, sillä teidämmehän hyvin, ettei Englanti liikuta sormeakaan, missä sen ei tarvitse etuaan puolustaa. Rauhansopimus Venäjän kanssa solmittiin silloin, kun sekä poliittinen, että taloudellinenkin elämä olivat täydellisesti luhistuneet. Rauhansopimus oli pakollinen toimenpide, jotta voitaisiin järjestää muut taloudelliset kysymykset. Sen jälkeen kun rauhansopimus Venäjän kanssa on tehty, olemme solmineet vielä muitakin sopimuksia, sekä liittyneet K-liittoon. Eikö ole lapselista sanoa, että rauhansopimuksen kautta kaikki kysymykset Venäjän kanssa olisivat ikuisiksi ajoiksi ratkaistut. Näitä todisteluita vastaan voi nykyinen ulkopoliittikkamme hyvällä menestyksellä taistella. Sen perusajatuksena on: Meidän ei tule toimia Englannin eikä Venäjänkään talutusnuorassa, vaan ainoastaan Latvian omien etujen mukaisesti. Yhtä tärkeää kuin K-liitossa pysyminen on, on myöskin poliittisten sopimusten solmiminen Venäjän kanssa.

"Brihva Zeme", 8/III 1927.

(Talousoikeusliiton äänenkannattaja).

Cielensin politiikka hyökkäämättömyyssopimuksen suhteen on ollut erittäin nopeaa, ja on se lymyvässä ajassa tuottanut tuloksia. "Viro (puhumatta-kaan Suomesta) on itse syyöää, kun ei halua ymmärtää kantaamme ja senpä vuoksi solmiamme yksin turvallisuussopimuksen." Kirjottaa "Sozialdemokrats". Herrä Cielens on jättänyt syrjään Itämerenmaiden yhteistoiminnan. Suurella vavalla Helsinkiin päin kohdistuneesta yhteisymmärryksestä on nyttemmin luovuttu, eikä enää liioin Tallinnastakaan piitata. Tietystikään ei voi olla pu-
hetta Cielensin toiminnasta etelään päin. Turvasopimus on tarpeellinen, se on poliittisen ^{on} komentin kysymys; vaan sen solmiamismoto tuo esiin, mitkä voimat piilevät sen takana. On silmänlumetta, mitä vasemm. sosiaalidemokraatit ja saksalaisen ryhmän johtaja, tri Schiemann puhuvat tässä asiassa, vakuuttaessaan, että ainoastaan solmiamalla kiireellisesti tämän sopimuksen Venäjän kanssa voidaan rauha idässä turvata. Miten suurimerkityksellisenä pidetään tällaista "paperipalasta" ovat osottaneet Saksa sekä Neuv.-Venäjä, ellei sen takana ole todellista takuuta. Cielensin politiikka on yrittänyt tehdä nämä takeet nollan arvoisiksi.

Tehdessämme tällaisen uhrauksen, saamme sen myönnytyksen Venäjän puolelta, että välitystuomioistuin saisi valita itselleen puolueettoman puheenjohtajan; kuitenkin ei katsottaisiin sen tuomiota sitovaksi. Sitäpaitsi tulisi Latvian alistaa kaikki K-liitolle sekä muille valtioille antamansa sitoumukset Neuvostohallituksen ratkaistaviksi. Samantapaisen sovintomenettely-ehdotuksen on Neuv.-Venäjä jättänyt Ruotsille, vaan Ruotsiin nähden sillä on aivan toisenlainen merkitys, koska sen asema on toinen. Tavallisen sopimuksen tekstin yhtäläisyys ei tässä voi tulla kysymykseenkään. Mikäli Venäjä saa tarkastettavakseen ulkovaltojen kanssa tehdyt sitoumuksemme, on suvereniteettimme sen kautta rajoitettu, vaikkakin se jo on taattu ja määritelty kansainvälisissä sopimuksissa. Meitä suojelee Versaillesin rauhansopimus, K-liitto y.m., joten kukaan ei väkivaltaisin keinoin voi tätä juriidista perustaa horjuttaa. Georgia on kylläkin väkivaltaisesti vallattu, vaan juriidisesti se yhä vieläkin elää itsenäisenä valtiona. Mutta tietysti voi jokainen vapaaehtoisesti luopua omista oikeuksistaan, samoin valtiokin. Ja Neuv.-Venäjän ehdotushan kuuluu, että itse luopuisimme oikeuksistamme. "Ystävälliset" naapurimme, Saksa ja Venäjä, puolustavat Cielensin politiikkaa, joka voi tehdä meistä leikkikalaja mainittujen valtioiden käsissä.

Salainen diplomatia.

Vähentääkseen kansainliiton vaikutusvaltaa jätti neuvostohallitus viime vuonna kevällä Itämerenmaiden hallituksille ehdotuksen hyökkäämättömyys- ja puolueettomuussopimusten solmimisesta. Tästä antoi Neuvosto-Venäjän ulkoasiain komissaari Tshitsherin oleskellessaan Saksassa tietoja sanomalehtimiehillekin. Tällaisia "ystävyyssopimuksia", joita neuvostohallitus koettaa kytkeä yhteen taloudellisten sopimusten kanssa, tarvitsee se päästäkseen irti siitä eristäytymisestä, mihin Englanti sen pakottaa. Aikaisemmin tai myöhemmin tulevat Itämerenmaat solmimaan nämä sopimukset, niinkuin Venäjä haluaa, kerskailli Tshitsherin.

Aluksi ei neuvostohallitus ilmoittanut omia poliittisia tarkoituksiperiään niin julkisesti, sillä se otti vielä silloin lukuun Itämerenmaiden yhteisen esiintymisen. Erityisesti tämä koski Latviaa, Viroa ja Suomea, sillä Liettua katsoi olevansa liian "omaperäinen", kuten se myöhemmin selvisikin. Mainitut kolme valtiota ymmärsivät heti, että Neuvosto-Venäjän ehdotukset eivät voi niille mitään antaa. Niiden solminat, voimassa olevat rauhansopimukset olivat suurimmalta osaltaan täyttämättömiä ja samoin ei myöskään hyökkäämättömyyssopimuksesta ole sen enempiä takeita. Samoin eivät Itämerenmaat koskaan lände valloittamaan "laajaa maata". Hyökkääjänä voi olla ainoastaan Venäjä ja jos se siihen kykenee ja navaitsee sopivan hetken olevan käsissä, niin eivät kirjetetut paperipalaset sitä siitä estä. Samaten ei Itämerenmailla ole mitään ulkonaista vihollista, jonka kanssa ne joutuisivat aseelliseen tilanteeseen, lukuunottamatta taas samaa Neuvosto-Venäjää. Snsijaan Neuvosto-Venäjä kylläkin voi käyttää hyväkseen Itämerenmaiden puolueettomaa asemaa. Suunnitellessaan Latvian valtaamista, olisi sille edullista pitää kiinni Viron, Suomen ja Puolan puolueettomuussitoumuksista, käydäkseen sitten vuorotellen käsiksi näiden viimeksimainittujen kimppuun.

Neuvosto-Venäjän ehdotukset voisivat parhaassa tapauksessa ainoastaan lisätä Itämerenmaiden ulkoministeriöiden arkistomateriaalia, mutta pahimmassa tapauksessa jättää nämä maat Neuvosto-Venäjän mielivallasta riippuvaisiksi. Sentähden ilmoittivat Latvia, Viro ja Suomi jo viime vuoden toukokuussa neuvostohallitukselle kantansa ehdotukseen näiden, korostaen m.m. niitä tehtäviä, joihin niiden jäsenyys kansainliitossa niitä velvoittaa. Ja pitäen kiinni

näistä periaatteista alottivat kaikki kolme valtiota neuvottelut Venäjän kanssa. Vaan Suomen täytyi ensimmäisenä keskeyttää nämä neuvottelut Neuvosto-Venäjän jyrkän myöntymättömyyden vuoksi sovintomenettelykysymyksessä. Samoin olivat Viron ja Latvian neuvottelut joutuneet juuri ennen viimeistä hallitus-pulaa kuolleeseen pisteeseen ja olivat "jäätymäisillään". Tämä olikin ymmärrettävää, sillä samoja periaatteita noudattaen ja läheisintä kosketusta ylläpitäen oli saatu yhteisymmärrys kaikkien kolmen valtion kesken, mille pohjalta tärkeä turvallisuussopimus olisi rakennettava, jotta se todellakin olisi olemassaolon turvana. Nykyinen ulkoministerimme alleviivasi tätä yhteisymmärrystä periaatteissa ja menettelyssä neuvotteluihin nähden palattuun Tallinnasta, jossa tammik. 2 p:nä tapasi Suomen ja Viron ulkoministerit.

Mutta jo silloin alkoi liikkua huhuja Latvian mahdollisesta erosta Itämerenmaiden yhteistoimintaan nähden. Näille huhuille antoi vahvistusta neti sen jälkeen vilkastu^{neet/} Latvian-Neuvosto-Venäjän väliset neuvottelut. Neuvosto-Venäjän sanomalehdistö ja viralliset henkilötkin alkoivat varmasti vakuuttaa, että Latvian kanssa pian sovitaan ja hyökkäämättömyyssopimus allekirjotetaan. Ja nyt huhuillaan jo meilläkin, että sopimus on valmis ja että se piakkoin allekirjotetaan. Kaikki taas osottaa, että meidän ulkopoliittikan johto on ottanut suunnan itään päin.

Tällainen on asioiden kehitys. Huhujen perusteella saamme nyt päätää, mitä on tekeillä maamme tulevaisuuteen nähden. Tämä kaikki osottaa, miten helppoa on Latvian kansainvaltaisessa maassa viljellä salaista diplomatiiaa. Sosiaalidemokraattimme ovat unohtaneet joskus pitäneensä puheita kansankokouksissa, joissa ovat ankarasti tuominneet salaperäisyyden, joka on kansalle vaarallinen. Tähän saakka kansamme tiesi millä perusteella käytiin neuvotteluja Venäjän kanssa kysymyksistä, jotka ovat sangen tärkeitä maamme tulevaisuudelle, sillä entiset hallituksemme pitivät velvollisuutenaan puhua siitä kansallekin. Mutta kun nykyinen hallituksemme luopui tähänastisesta turvallisuussopimuksen neuvottelujen pohjasta, ei se katsonut tarpeelliseksi ilmoittaa, mikä on syynä tähän jyrkkään vastakohtaan. Eikä se ole ilmoittanut, miten Moskova on voittanut sen luettamuksen. Tai ajatteleeko hallituksemme, että tämä on ainoastaan sen "tekemistä"? Toista on Virossa sekä Suomessa, missä ollaan varovaisia oltaessa neuvotteluissa Venäjän kanssa. Siellä oivalletaan tilanteen vakavuus, eikä pidetä sitä ainoastaan puolueasiana. Tämä nähdään sel-

västi helmik. 10 p:nä "Suomen Sosiaalidemokraatista", Suomen hallituksen äänenkannattajasta, minkä artikkelissa "Valheellisia kuvauksia" järjellisesti arvostellaan Venäjän suhtautumista Itämeren uusiin valtioihin. Onko meikäläiselle vasemmistolle Venäjä ainoastaan luottamusta herättävä maa?

Vaarallinen politiikka

Turvallisuussopimusneuvottelut Neuvosto-Venäjän kanssa, joita on käyty viime keväästä saakka Suomen, Viron ja Latvian taholta, olivat joutuneet Venäjän täyttämättömien vaatimusten tähden pysähdyksiin. Vaan tapahtui vaihdos ulkoasiainne johdossa. Meidän uusi sosialistinen ulkoministerimme on tarttunut neuvotteluihin "nuoruuden innolla". Melkein samoihin aikoihin palasi Riikaan Neuv.-Venäjän edustaja Aralov muassaan uusia johtosääntöjä ja ehdotuksia. Heti sen jälkeen ulkoministerimme teki matkan Tallinnaan, jossa muka sai myöskin Viron neuvottelukunnan aloittamaan keskeytyneet neuvottelut. Nykyisen hallituksen lähellä olevista piireistä kerrotaan, että Neuv.-Venäjä on antanut perään siinä suhteessa, että se suostuu ottamaan sovintolautakuntaan puolueettoman puheenjohtajan, mutta yhä kovemmin vaatii, että Itämerenmaiden velvollisuudet kansainliittoa kohtaan tulisivat kontrollin alaisiksi. Uusien johtosääntöjen tarkoitus pitäisi olla lähentää Itämerenmaita enemmän Neuv.-Venäjään ja vierottaa niitä kansainliitosta. Ulkoministerimme kyllä lausui, että Latvian ja Viron välillä on osottautunut vallitsevan täydellisen yhteisymmärryksen kaikkiin kysymyksiin nähden, mutta Viron ulkoministerin lausunnoista sanomalehtimiehille käy kuitenkin selville, että Viro ei voinut suostua Neuv.-Venäjän ehdotuksiin. Vaikka ulkoministerimme ei ole julkisesti ilmoittanut kantaansa Venäjän ehdotuksiin nähden, puhuu hänen vilkas toimintansa kuitenkin selvää kieltä, siitä, että hän on sangen taipuvainen suostumaan Venäjän vaatimuksiin. Mitä Venäjä uusilla ehdotuksillaan haluaa, on selvää. Aina, kun sitä uhkaa eristäytymisvaara ja sen diplomatiia kärsii muualla tappioita, muistaa se Itämerenmaita. Niin oli viime vuoden keväälläkin, kun Saksa astui kansainliittoon ja kääntyi Länsi-Eurooppaan päin. Silloin saivat Itämerenmaat hyökkäämättömyyssopimus-tarjouksen. Ja niin on asianlaita nytkin, kun Venäjä on joutunut selkokuksiin Englannin kanssa. Mitä tarkoittaa ulkoministerimme antautuessaan Venäjän syliin? Sovintolautakunnilla on perin vähäinen merkitys, jos niiden takana ei ole todellisia diplomaattisia takeita, joita Neuv.-Venäjä ei kykene antamaan. Ja mitä uutta voi antaa viideksi vuodeksi solmittu hyökkäämättömyyssopimus, kun meillä on Neuv.-Venäjän kanssa "ikuisiksi ajoiksi" solmittu rauhansopimus. Ulkoministerimme ei ole antanut periaatteellista perustelua sellaisen sopimuksen tarpeellisuudesta. Hänen puolestaan on sen antanut "Rigasche Rundschau" toimittaja, tri Schiemann,

(26/II 1927). Hänen teoriiansa on lyhyesti seuraava: "Meidän tulee ylläpitää rauhaa ja hyviä suhteita kaikkien valtioiden kanssa, myöskin Neuv.-Venäjän. Siksi ei meille jokainen sitoumus ole edullinen, jonka päämääränä on yhteisymmärrys, kuten esim. aikaisemmin sopimus Puolan kanssa, mikä olisi saattanut johtaa meidät riitaan Neuv.-Venäjän kanssa. Vaan yhteentörmäysten karttaminen ei auta, täytyy hakea varmempia takeita. Englannilla on varmasti ansioita itsenäisyytemme luomisessa, vaan ainoastaan siihen ei ole luottamista. Englannin politiikka Moskovaa vastaan on tähdäty ainoastaan bolshevismia vastaan, joka Aasiassa tuottaa sille päänvaivaa. Englanti ei ole luopunut unelmastaan saada Venäjän hallitus pois kaukaisen Idän asioista ja sen vuoksi olisi uhrattava Itämerenmaat. Toista on Saksan kanssa, jonka edut vaativat, että Venäjä ei alottaisi taas panslavistisia pyrkimyksiään länteenpäin. Ja sitä vastaan Saksalla olisi Itämerenmaiden itsenäisyys takeena. Solmiessaan sopimuksen Venäjän kanssa ei se olisi mikään sopimus bolshevikien kanssa. Itämerenmaiden ihanteena pitäisi olla itsenäisyys, jonka toiselta puolen takaisi Venäjä ja toiselta Saksa Ranskan kanssa. Sentähden olisi kiireellisesti solmittava nyökkäämättömyyssopimus Venäjän kanssa. - Se on periaatteellinen ja loogillinen näkökanta, vaikkakin meidän mielestämme perin virheellinen. Mistä syystä Latvian saksalaisen johtomies ajattelee, että Englanti on kyllä bolshevismiin vihollinen, mutta ei jonkun muun venäläisen hallitusjärjestelmän. Historia osoittaa toista. Englanti ja Venäjä ovat aina olleet vastakkain kaikkialla. Ei ole syytä vastaisuudessakaan ajatella toisin. Jos jollekin suurvallalle on tärkeää, että Itämerenmaat eivät olisi Venäjän läänejä, niin on se Englannille. Tietysti emme tahdo olla niin luottavaisia, että odottaisimme Englannin maininnousujoukkoja Riassa tai Liepajassa, mutta diplomaattista tukea kyllä saamme odottaa Englannin puolelta. Ei meillä ole syytä olla vihoissa Saksankaan kanssa, mutta Saksan ja Venäjän ystävyys on historiallinen. Ja meidän riippumattomuutemme takaaminen Saksasta käsin on sangen epäiltävää. Samaten Venäjältä, joka on ainoa valtio, joka voi meitä vakavasti uhata. Onhan turna yritys hakea turvaa uhkaajalta itse uhkaajaa vastaan. On varmaa, että Itämerenmaat eivät saa olla kansainvälisen politiikan shakkinappuloita. Mutta juuri kiireellinen sopimuksen solmiaminen Venäjän kanssa voi meistä tehdä sellaisen nappulan. Paraikaa on kova yhteentörmäys Englannin ja Venäjän välillä, ja solmiessamme sopimuksen Venäjän kanssa joudumme toiselle riitapuolelle, riitapuolelle, joka aina voi uhata meitä. Tämä olisi seikka, johon ei ulkoministerimme saisi Latvian suostumusta.

Warschau

5. Nige...
6. (Wbl. 150.-) ...
7. (Wbl. 150.-) ...
8. (Wbl. 17.-) ...
9. (Wbl. 70.-) ...
10. (Wbl. 10.-) ...

26/27 Nr. 46

Friede im Osten.

Von Paul Schiemann.

Daß die baltischen Staaten ihre gesamte Existenz und ihre Hoffnung auf eine gedeihliche Entwicklung ganz allein auf der Erhaltung des europäischen und im besonderen des osteuropäischen Friedens zu gründen haben, ist ein Axiom, das von niemandem bestritten werden kann und das von allen Staatsmännern unserer Länder immer wieder in den Vordergrund jeder Politik gestellt worden ist.

Wenn das Bedürfnis nach Frieden demnach die Grundlage war, die jeder baltischen Aktion die Richtung geben mußte, so meldete sich als zweite Richtlinie für das politische Gebaren unserer Staaten das Bestreben, Bindungen zu suchen, die eine internationale Versicherung unserer Selbständigkeit zu bieten vermöchten. Die erste Bindung, die in solchem Sinne einzugehen uns möglich wurde, war unsere Aufnahme in den Völkerbund. Wir werden uns nicht darüber im Unklaren sein, daß der hier empfangenen Sicherheit vor allem eine moralische Bedeutung zukommt, was bei der heutigen internationalen politischen Mentalität keineswegs nur als theoretische Sicherung angesprochen werden kann. Der große Vorzug dieser Bindung war der, daß sie vollständig im Einklang zu der ersten Grundlage unserer politischen Einstellung, der Erhaltung des Friedens, steht, die ja die eigentliche und wesentliche Aufgabe des Völkerbundes darstellt. Etwas Besorgungen, daß die durch unseren Beitritt übernommenen Verpflichtungen uns doch auch in kriegerische Verwicklungen durch Beteiligung an etwaigen Sanktionen treiben könnten, sind seit Locarno und der vom Völkerbund akzeptierten Interpretation Deutschlands zu den Artikeln 16 und 17 des Völkerbundstatuts praktisch so gut wie gegenstandslos geworden.

Immerhin haben wir uns der Erkenntnis nicht entziehen können, daß neben solcher allgemeiner und moralischer Sicherung noch eine mehr realere gesucht werden müsse, die unser Interesse mit dem rein egoistischen und deshalb kräftigen Interesse einer bestimmten Großmacht verbände. Dieses Bedürfnis war es, das seinerzeit Niewomiz nach Warschau führte und ihn eine Politik beginnen ließ, die die gesamten Randstaaten unter der Führung Polens zu einer großen Barriere zwischen Ost und West zusammenschloß. Sehr bald mußte auch Niewomiz selbst sich überzeugen, daß eine solche Bindung in schroffem Widerspruche zu der Friedenspolitik stehen würde, die nun einmal das A und das O unserer staatlichen Gebarung zu sein hat. Die damalige Politik Poincarés, die hinter Warschau stand, wollte uns als Objekt zu einer dauernden Bedrohung Deutschlands ausnutzen, die allein schon durch die Grenzziehung des Rigaer Vertrages gebotene Spannung zwischen Rußland und Polen mußte uns in einen dauernden

UM 5c 16

no 132/1927

Suomen Lähetystö

Riga, 22 pñä maalisk. 1927.

N:o 144.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
71/1589 K		27
26/3.27	12 -	Litt. 1.
5	C16	

K. Herra Ministeri,

Kp.

Raportti N:o 132 Latviasta

jossa:

- 1) Presidentti Tschakste
- lähetetään tämän mukana 5 kpl.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, vakuutus
mitä syvimmästä kunnioituksestani

Reino Sylwander

K. Herra

Ulkoasiainministeri Voionmaa,

Helsinki.

Riga, 20/3 1927.

Raportti N:o 132 Latviasta.

Presidentti Tschakste.

Latvian ensimmäisen presidentin kuolema illalla t.k. 14 p:nä, 67 vuoden ikäisenä, ei tullut maalle yllätyksenä, koska hänen terveytensä jo noin kolmen viikon ajan oli vaihdellut heikon toivon ja epätoivon välillä, sähkösanomien levittäessä päivittäin tietoja milloin hiukan paremmasta milloin huonommasta tilasta.

Nyt, kun hautajaisetkin jo ovat ohi, on kaikkien puheitten ja kirjoitusten perusteella täällä voinut selvästi nähdä, miten tavattoman suuri menetys rakastetun ja etevän presidentin menetys Latvialle oli ja miten hänen poistumisensa aikana, jolloin juuri tarvittaisiin yhdistävää ja johtavaa persoonallisuutta, herättää huolestumista mitä laajimmassa kansankerroksissa. Mutta presidentti Tschaksten kuolema on herättänyt syvää ja laajaa osanottoa myöskin ulkomailla. (Rouva Tschakste on saanut sekä koti- että ulkomailla kaikkiaan noin 1000 surunvalitussähkösanomaa).

Jahnis Tschakste oli todella "maan isä". Hänen suuri perheensä, sukuperänsä, ystävällinen huolenpitonsa kansalaisistaan, vaatimattomuutensa rahvaan keskuudessa, edustava esiintymisensä juhlissa, sovittava ja tasapuolinen, isänmaallinen ja vakava vaikean tehtävänsä noitaminen, kaikki tämä antoi hänelle oikeuden arvonimeen "maan isä", jota hänestä laajalti käytettiin. Hän oli samalla koruton kansan mies ja loistava seuramies. Todellakin: "Latvian ensimmäinen kansalainen", Latvian kansan johtaja.

Huomatuita poliittisia henkilöitä kuulee usein sekä ylistettävän että moitittavan, riippuen siitä puhuvatko kannattajat vai vastustajat, mutta Jahnis Tschaksteen nähdessä on muistettava, että hänen vastustajansakin antoivat hänelle niin suuren arvon, kunnioittivat häntä siinä määrässä, pitivät hänen ansioitaan isänmaalleen niin suurina, että he välttivät puhumasta hänestä pahaa. Ihmisenä ja kansalaisena oli Tschakste niin ihanteellinen ja puhdas kaikista epäilyttäivistä nykyaikaisista sivuhommista, että sellaista on yleensä vaikea löytää, ja juuri tämä oli omansa vielä kohottamaan hänen ansioitaan myöskin ihanteellisena maan päämiehenä.

Kuten raporttiani seuraava vainajan poliittinen elämäkerta osoittaa, oli Latvian ensimmäinen presidentti ikäänkuin erottamattomasti kasvanut kiinni kansansa ja sittemmin valtakuntansa johtajan asemaan. Hän oli nuoresta ylioppilaasta mukana Latvian kansallisessa herätystyössä ja sit-

UM 5c 16
no. 124/1927

Suomen Lähetystö

Riika, 28/1 1927.

N:o 44.

Kp.

*VII luvun pol. Artikla 22 A
Kaikkien m.*

ULKON	MINISTERIO
N:o 19/1582 KD 27	
1/2.27	2
5.	C16.

K. Herra Ministeri,

Raportti N:o 124 Latviasta

jossa:

- 1) Fascismi ja huhut rauhattomuuksista (siv.1)
- 2) Volmarin tapaus (siv. 3)

lähetetään tämän mukana 5 kpl.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, vakuutus mi-
tä syvimmästä kunnioituksestani

Reino Siltanen

K. Herra

Ulkoasiainministeri Voionmaa.

Helsinki.

*Lomattu
Rigo 28/1*
Riga, 26/1 1927.

Raportti N:o 124 Latviasta.

Fascismi ja huhut rau-
hattomuuksista.

Viime viikkoina Kovnon vallankaappauksen jäl-
keen ja sen johdosta on Latviasta ja Latviassakin levitetty huhuja fascistien
muka piakkoin toimeenpanemasta kaappauksesta ja muista rauhattomuuksista sen
yhteydessä. Sanottakoon heti, että nämä tällaiset huhut ovat perättömiä. Ne ovat
kotoisin etupäässä Moskovasta, jossa niitä on tarkoituksella valmistettu (kuten
näky Tassin sähkösanomista) ja jossa oltaisiin tyytyväisiä, jos Latviassa ja
sen puolueitten kesken noustaisiin vaikkapa ilmi kapinaan, kansalaissotaan.
Mutta näitä huhuja siivitetään ikävä kyllä Latviassa ^{Rii}sen omaksi vahingoksi va-
semmalta päin oikeistoa vastaan puoluetaktillisista syistä. Entä onko Latviassa
fascisteja tai vastaavia toimihenkilöitä? Totuuden nimessä on tähän vastatta-
va, että on, mutta sangen vähän. Etupäässä kahdessa piirissä tunnetaan sympa-
tiaa fascismia kohtaan, nimittäin innokkaimmin Latvian natsionalistien klubissa
ja luullakseni myös jonkinverran "Isänmaan vartio" nimisessä suojeluskuntaryh-
mässä. (Varsinaiset suojeluskuntalaiset "Aissargi" ovat eri joukkoa ja aivan
demokraattisia). Natsionalistien klubiin kuuluu koulu- ja yliopistonuorisoa va-
rakkaimmista porvarispiireistä, nykyään aktiivisia jäseniä Riassa vain noin
75 henkeä. Nämä ovat yleensä toimintahaluista ja rauhatonta ainesta, joka jos-
kus puoluetaktillisista syistä saattaa ampua oikeallekin, (kuten näkyy rapor-
tistani N:o 104 Latviasta, "Pommiräjähdykset"). Riian poliisi on toisinaan tul-
lut tekemisiin tämän klubin aktiivisten jäsenten kanssa ja voinut todeta, että
niitten joukossa on perin sisukkaita poikia, jotka eivät pelkää aseiden käyttä-
mistä. Mutta kun klubi on niin pieni, ei siitä ole vaaraa Riian kaupungille
lainkaan. Klubin maaseudun haaraosastot, jotka ovat perin heikosti kehittyneitä,
ovat päin vastoin rauhallisempaa isänmaallismielistä nuorisoa, suureksi osaksi
talonpoikain poikia. Natsionalistien klubi tuli aikaisempina vuosina vapunpäivinä
Riassa kahakkaan sosialidemokraattien ymkin kanssa, mutta viime vuosina on
Riian poliisi johtanut näitten mielenosotuskulkuet eri tahoille. Italian lähe-
tystön edustalla on klubi pari kertaa käynyt Mussolinia terventimässä. Riian
natsionalistien klubin jäsenet pitäisivät kyllä suurta melua ja agiteeraisivat,
mutta Riian poliisi on siksi monta kertaa ottanut heiltä "hoidon pois", että
heidän on tunnustettava heikkoutensa ja alistuttava melkein merkityksettömään
asemaansa. -- "Isänmaan vartio" olisi sitävastoin "vaarallisempi" järjestö, joll-
ei hallitus lähes pari vuotta sitten olisi kieltänyt armeijan sotilaita siihen
kuulumasta ja lopettanut sen ampumarjotukset. Samaan aikaan lopetettiin ikään-

kuin vastapainoksi ammattijärjestöjen urheiluseurojen "sotajaostot", jotka pitivät myös ase- ja ampumaharjoituksia.

Muissa piireissä ei täällä fascismia harrasteta, ja olen asiaintuntijain kuullut sanovan, että Latvian armeijassa sitä on myöskin perin vähän. Huhut fascistien vallankaappauksesta ja suunnitelmista tähän suuntaan ovat "pötyä". Muistan, kun Kovnon kaappauksesta tuli tieto Riikaan, kuinka moni huomattavassa asemassa oleva sotilashenkilö sanoi, että "meillä (Latviassa) se ei olisi mahdollista", ja sanoi sen vielä jonkinlaisella ylpeydellä. Näissä piireissä on myös sanottu, että kaappaus Latviassa ei ole tarpeen, sillä toivottavasti hallitus ei tule niin "suurta syntiä" tekemään. Toisin sanoen, jollei ole fascistivaaraa, niin ei ole haluakaan kaappaukseen, sillä vallan pitäminen kaappaajain käsissä olisi sula mahdottomuus. Mutta oppositio on kyllä olemassa ja minusta tuntuu että tyytymättömyys latvialaisessa oikeistossa kasvaa nykyään huomattavasti m.m. sitä vastaan viskattujen fascistisyytösten vuoksi. Vielä laajempaa tyytymättömyyttä aiheuttaa maan taloudellinen erittäin vaikea asema tällä hetkellä, ja sitä on oppositio luonnollisesti tilaisuudessa käyttämään vuorostaan hyväkseen hallituspuolueitten vahingoksi. Mitä tulee rauhattomuuksiin vasemmalta päin, ei sellaisia myöskään ole odotettavissa, sillä kommunismin nähdessä on tilanne mielestäni niin sanoakseni normaali. Nykyinen pää- & sisäministeri suhtautuu sitäpaitsi kommunisteihin ankaranpuoleisesti.

Volmarin tapaus

on täällä herättänyt suurta melua sanomalehdistössä, jossa vasemmiston ja oikeiston välillä hyökätään ankarasti toistensa kimppuun. Myöskin kokouksissa pidetään palopuheita. Mainittu Volmarin tapaus, jolla ei ole mitään kaappausta tarkotettu, eikä ole myöskään mikään enneaikainen ilmaus jostakin kaappaussuunnitelmasta, kuten minulle on täysin varmalta taholta vakuutettu, on muutamalla sanalla sanottu. Yöllä t.k. 21 päivää vasten istui muuan juopotteleva luutnantti Olin^s eräässä Volmarin kapakassa parin siviilihenkilön kanssa, joista toinen ennen vanhaan on palvellut Venäjän kaartissa. Puhe oli kääntynyt m.m. sotilasasioihin, jolloin ent. kaartilainen oli epäillyt, ettei Latvian nykyinen sotaväki tottele upseerejaan. Tämä oli käynyt luutnantti O:n kunnialle ja hän oli vakuuttanut näyttävänsä miten sotilaat häntä tottelevat ja miehittänyt aamulla varhain pikkukaupungin Volmarin telegrafi- ja telefoniaseman, rautatieaseman ja postin. Sanotaan, että sen jälkeen hän oli mennyt kapakkaan näyttääkseen vielä ent. kaartilaiselle kuinka sotilaat häntä tottelevat. Vastustelematta oli hän antanut vangita itsensä tyytyväisenä, että oli tehnyt tehtävänsä.

Asia tulee piakkoin oikeuden eteen, mutta yleisesti ollaan vakuutettuja, ettei mitään kaappaussuunnitelmaa ole tämän merkillisen satuman yhteydessä, vaan että "koko juttu" on humalaisen houretta, jota mahdollisesti tangeeraavat huhut kommunistien tai fascistien "aikomuksista."

Reino Sylwander

UM 5c 16

no 125/1927

Suomen Lähetystö

Riga, 5 pñä. helmikuuta 1927.

N:o 70.

Kp.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o 29/1583 K.O. 1527		
8/2.27	2 -	LII. 2
SYNNÄ	OSASTO	ASIA
5	C16.	

K. Herra M i n i s t e r i,

Raportti N:o 125 Latviasta

jossa:

- 1) Volmarin tapaus ja puolustusministeri (siv. 1)
- 2) Huhuja, uutisia Latviasta (siv.2)

lähetetään tämän mukana 5 kpl.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, vakuutus mitä syvimmästä kunnioituksestani

K. Herra

Ulkoasiainministeri V o i o n m a a.

H e l s i n k i.

Reino Siltanen

Riga, 5/2 1927.

Raportti N:o 125 Latviasta.

Volmarin tapaus ja puolustusministeri.

Volmarin tapauksesta syntyneet asiakirjat ovat nyt esitetyt puolustusministerille ja asia jätetty sota oikeudelle.

Kun puolustusministeri oli alustavasti perehtynyt asiakirjoihin, hän antoi heti määräyksen vapauttaa kaikki muut tapauksen yhteydessä vangitut upseerit (yhteensä kuusi henkeä) paitsi luutn. Olinšin ja kersantti Lapkon. Sanomalehdistölle hän myös antoi rauhottavia tietoja, jotka käyvät siihen suuntaan kuin jo sähkösanomassani N:o 9 ja raportissani N:o 124 Latviasta olen tiedottanut, Asia ei ole enää jaksanut ylläpitää sanasotaa sanomalehdistössä, vaan näyttää painuvan hiljaisuuteen. Tosin on nyt oikealta päin huudettu, että upseereja on loukattu y.m., kun heitä on syyttömästi pidetty vangittuna. Mahdollista kuitenkin vielä on, että sota oikeuden päätös tulee herättämään "kysymyksen" eloon. Kersantti Lapkoa odottaa nähtävästi pienempi rangaistus siksi, ettei hän heti ilmottanut tapahtumasta pataljonan komendantille. Luutn. Olinšia sitävastoin odottaa ankara rangaistus huolimatta siitä, että oli niin humalassa, ettei asiaa enää oikein muista.

Reino Syhander

3

Huhuja, uutisia

Latviasta, vieläpä sangen pahoja, näkyy viime aikoina olleen Suomen lehdissä runsaammin. Sellaiset voivat helposti herättää levottomuutta ja antaa väärän kuvan asiasta. Suuri osa huhuista onkin ollut aivan "tuulesta temmattuja". Paitsi Latvian armeijan kapinayritystä" Volmarissa on puhdasta "pötyä" myös huhut "Latvian sosialistien sotaisista aikeista" ja heidän "joukkojensa aseistuksesta" mahdollisen kaappauksen varalta. Yhtä perätön on huhu siitä, että "Saksa kuljettaa sotatarpeita Latvian kautta Venäjälle". Kysymyksessä on ollut metsästystarpeita, joita kuulemma on Saksasta ennenkin mennyt Venäjälle ja joiden kuljetusta varten Saksa on ennenkin pyytänyt lupia. Perätön huhu Latvian ulkoministeri Cielensin erosta on nähtävästi syntynyt siitä, että usein mainitun Volmarin tapauksen jälkeen hän piti eräessä työväen urheiluseurassa voimakkaan puheen, jossa m.m. viitasi siihen, että jos fascistit y.m. alkavat tavoittaa valtaa, niin kyllä työväellä on voimia lyödä heidät maahan (jotakin siihen tapaan), mikä puhe herätti latvialaisissa oikeistolehdissä ankaraa arvostelua ja vaadittiin ulkoministeriä eroamaan ja joka tapauksessa nostamaan välikysymyksen saeimassa. Kun sitten Latvian lähettiläs Wesmans (sos. dem.) saapui Riikaan, niin keksi joku "nopea tiedottaja" sen, että ulkoministerin vaihdos ^{on} siis kysymyksessä ja ilmotti kaiketi siitä Tallinnaan y.m. ja sitä tietä Suomeen. Kun vielä huhutaan, että fascistit tekevät kaappauksen silloin ja silloin -- jota itse Aralov täällä on minulle sanonut pitävänsä aivan mahdottomana, etenkin sen jälkeen kun hallitus Kovnon kaappauksen jälkeen tietää olla "varuillaan" -- ja että "kommunistit ovat täydessä työssä", että "kommunistien kiihotustyö Riikassa vilkastuu" jne, niin ei ole ihme jos sanotaan että "sisäpoliittinen tilanne Latviassa kärjistyy". Täällä ei ole fascistivaaraa eikä kommunistivaaraa omassa maassa. Politisen polisin johtajan keskusteluista olen saanut sen käsityksen, että mitä kommunismiin tulee, on tilanne niin sanoakseni "normaali". Yhtä ja toista tapahtuu aina, löydetään "soluja", kiihotuskirjallisuutta ym. mutta "mitään erikoisempaa ei ole viime aikoina tapahtunut" sanoi minulle mainittu johtaja äsken. Kun tänäaamiset lehdet täällä taas suurilla otsakirjotuksilla huutavat: "Fascistijohtajat vangitut" "Onko LNK (Latvian Natsionalistien klubi) valmistellut putshia?" jne. jne, niin on hyvin luultavaa, että Suomenkin lehdet alkavat kirjottaa samaan tapaan. On totta, että pari L.N.K.:n johtomiestä on taas pidätetty, mutta mitään luvatonta ei ole toistaiseksi kotitarkastuksissa löytynyt. Politisen polisin johtaja vakuutti minulle tänään, että "se on anka, koko juttu." Vielä on huhuttu eroista, muutoksista ja siirroista sotilaspääl-

lystössä. Näissä huhuissa on sikäli perää, että joitakin vaikuttavissa asemissa olevia sotilashenkilöitä haluttaisiin "syrjemmälle". Niinpä yleisesikunnan päällikkö kenraali Aire siirretään toiseen toimeen. Armeijan komendantti kenraali Radziń jää paikalleen. Luullakseni se tyytymättömyys, minkä nämä huhut ovat aiheuttaneet upseeristossa on jo vaikuttanut, että tuskin muita huomattavampia siirtoja tuleekaan.

Reino Sylvania

UM 5c 16
no 128/1907

Suomen Lähetystö

N:o 75.

Riga, 9 pnä helmik. 1927.

Kansipääll.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
37/1585	K.	27
12/2.27	-	Lil. 3
5	USASTO C16	ASIA

K. Herra M i n i s t e r i,

Raportti N:o 126 Latviasta

jossa:

1) Latvian-Viron sopimus

lähetetään tämän mukana 5 kpl.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, vakuutus
mitä syvimmästä kunnioituksestani

Reino Sylwander

K. Herra

Ulkoasiainministeri V o i o n m a a,

H e l s i n k i.

Riga, 8/2 1927.

Raportti N:o 126 Latviasta.

Latvian-Viron sopimus.

tulliunionin toteuttamiseksi allekirjotettiin täällä 5 p. helmikuuta iltapäivällä, kuten 5/2 sähkösanomassani N:o 16 jo olen tiedottanut. Tämän mukana saan kunnioittaen lähettää sopimuksesta jäljennöksen alkuperäisenä sekä pyydän saada myötäliittää parikolme käännöstä saksankieleen lehtileikkeenä.

Latvian ja Viron taloudellisissa suhteissa on nyt allekirjotettu sopimus, merkkitapaus, joka on täällä herättänyt ansaittua suurta huomiota sekä tyydytystä etenkin vasemmisto ja keskustapiireissä, osaksi myös oikeistossa, mutta tyytymättömyyttä muutamissa teollisuusryhmissä, etenkin kutomateollisuuden ryhmässä, joka kovasti pelkää Viron kilpailua. Viron puuvillateollisuus onkin ylivoimainen kilpailija Latvialle ja tulee mielestäni tekemään lopun meidän puuvillakankaittemme menekistä täällä (Pyydän saada viitata raporttiini N:o 120, sivu 2). Vaikka tulliunionin lopulliseen toteuttamiseen lasketaan kuluvan 3-4 vuotta, on hyvin mahdollista, että Latvian ja Viron kesken tullaan jo sitä ennen tekemään pienempiä erikoissopimuksia, esimerkiksi sellaisia, että Latvia tullitta saa viedä Viroon sanokaamme lasi- ja porslinitavaroita joko rajattomasti tai vuosittain jonkun vissin määrän, jota vastaan Viro saisi tuoda Latviaan tullitta puuvillakankaitaan. Kun Latvian tulli valkeille puuvillakankaille on noin 20 o/o ja värillisille noin 40 o/o, niin eivät Suomen puuvillakankaat voisi Viron kilpailua kestää, etenkin kun täällä ei ole totuttu vielä antamaan riittävää merkitystä puuvillakankaittemme hyvälle laadulle.

Olen sitä mieltä, että joku oikeistohallitus ei täällä olisi voinut näinkään lyhyessä ajassa päästä Viron kanssa sopimukseen, sillä edellisillä hallituksilla on ollut erinäisiä ehtoja, jotka käyvät selville aikaisemmista tiedotuksistani. Nykyinen Skujenieksin hallitus Latviassa on näihin ehtoihin nänden asettunut suopeammalle kannalle, etenkin niissä neuvotteluissa, joita on käyty viimeksi Tallinnassa ja Riassa (esim. viime tammikuun 15 - 16 p). Mutta tulliunionin saavuttamiseksi on vielä suurin ja vaikein työ edessä, kuten Latvian ulkoministeri Cielens on huomauttanut. Tämä työ vaatii ainakin kolme vuotta, sillä kahden valtakunnan taloudellisia elämänehtoja ei ole helppo yhdenmukaistuttaa sen jälkeen kun Latvia ja Viro kohta lähes vuosikymmenen ovat ajaneet individualista talouspolitiikkaa. Haastattelussaan ellen mainitsi ulkoministeri Cielens myös m.m. että vaikka jotkut yrittäjät ja talouspiirit ovat huolissaan siitä, mitä tulliunionin toteuttaminen tulee vaikuttamaan heidän intresseihinsä, niin

tulevat valtiot kokonaisuudessaan saamaan siltä suuria positiivisiä tuloksia, niitten kansantaloudellinen taso tulee kohoamaan ja niin ollen myös valtioitten eri kansankerrosten. Latvia ja Viro tulevat molemmat kaksinkertaistuttamaan taloudelliset voimansa.

Sopimuksen artiklassa N:o 6 mainittua komissiota on Latvian puolelta jo ryndytty muodostamaan ja tullee se verrattain suureksi, jotta eri talousalat voisivat olla edustettui/na. Maaliskuussa aiotaan Tallinnassa pitää yhteinen tilastollinen konferenssi, joka tulee valmistelemaan tullien yhdenmukaistuttamista tilastolliseen systemiin nähden molemmissa maissa.

Reino Lylyander

T R A I T É
D'EXÉCUTION DE L'UNION DOUANIERE
ENTRE LA LETTONIE ET L'ESTONIE.

Le Gouvernement de la République de Lettonie et le Gouvernement de la République d'Estonie, animés du désir d'étendre leur collaboration économique au delà des limites fixées dans le Traité préliminaire d'Union économique et douanière entre la Lettonie et l'Estonie, signé à Tallinn le 1-er novembre 1923, ont résolu de conclure à cet effet un Traité ayant pour but l'union douanière entre les deux Etats et ont désigné pour leurs Plénipotentiaires, savoir:

Le Gouvernement de la République de Lettonie

Son Excellence Monsieur FELIX C I E L E N S,

Ministre des Affaires Etrangères,

Le Gouvernement de la République d'Estonie

Son Excellence Monsieur le Dr. FRÉDÉRIC A K E L,

Ministre des Affaires Etrangères,

lesquels, après s'être communiqué leurs pleins pouvoirs trouvés en bonne et due forme, se sont mis d'accord sur les dispositions suivantes:

Article I.

Dès l'entrée en vig^ueur du présent Traité, le Traité préliminaire d'Union économique et douanière entre la Lettonie et l'Estonie, signé à Tallinn le 1-er novembre 1923, est considéré comme abrogé.

Un mois après l'entrée en vigueur des lois, conventions et arrangements prévus par l'article 6 p.p. 1 - 7, sauf les exceptions prévues par l'art. 8, alinéa 4, une union douanière est établie entre la République de Lettonie et la République d'Estonie et les territoires des deux Etats Contractants seront considérés comme ne formant qu'un seul territoire au point de vue de la douane. La perception des droits de douane sur les marchandises allant du territoire de l'un pays au territoire de l'autre sera supprimée.

Article 2.

Chacune des Parties Contractantes s'engage à accorder sur son territoire aux ressortissants de l'autre le même traitement qu'à ses nationaux en tout ce qui concerne l'utilisation, la possession et la disposi-

tion des biens immeubles, le commerce, l'industrie, la navigation, la juridiction et l'application des règlements administratifs ainsi que tous les impôts quel que soit leur caractère. Toutefois en ce qui concerne l'acquisition des biens immeubles, la fondation des sociétés anonymes et autres sociétés et associations commerciales, industrielles, financières ou d'assurance, la pêche, la construction navale nationale, le cabotage et le remorquage, les Parties Contractantes ne se garantissent réciproquement que le traitement qui est réservé aux ressortissants et aux personnes juridiques de la nation la plus favorisée.

Article 3.

Les ressortissants de chacune des Parties Contractantes seront réciproquement exempts de tout service militaire personnel, de la participation aux organisations militaires ainsi que de toute contribution militaire, soit en argent, soit en nature.

Dans un but militaire, ils ne pourront être soumis à des obligations de service et de réquisition autres que celles qui incombent aux citoyens du Pays et ils ont, sur base de réciprocité, droit à la rétribution prévue pour les nationaux de chacun des deux Pays.

Ils seront également dispensés de toute charge et de toute fonction judiciaire ou municipale quelconque.

Article 4.

Les certificats de jauge délivrés par les autorités compétentes de l'une des Parties Contractantes seront acceptés par l'autre Partie, si le jaugeage a été exécuté d'après le système Moorsom.

Article 5.

Les Parties Contractantes procéderont sans délai à la nomination d'une Commission générale mixte et paritaire, chargée, conformément aux dispositions du présent Traité, de l'exécution des travaux préliminaires de l'Union douanière letto-estonienne. La Commission générale se mettra d'accord sur le règlement d'ordre intérieur. Pour faciliter ses travaux, la Commission générale est autorisée à procéder à la nomination de sous-commissions spéciales.

Article 6.

La Commission générale sera chargée:

- 1) d'élaborer un tarif douanier commun letto-estonien,
- 2) d'unifier la législation douanière des deux Etats;
- 3) d'unifier la législation concernant les accises et les monopoles des deux Etats;

- 4) d'unifier les tarifs de transport et de communication des deux Etats, notamment ceux de chemins de fer, de navigation, d'aéronautique, des postes, télégraphes, téléphones et T.S.F.;
- 5) de régler la question des recettes douanières de façon qu'une compensation réciproque juste soit atteinte après constatation, soit par l'enregistrement des marchandises allant du territoire de l'un pays au territoire de l'autre, soit par d'autres méthodes appropriées, des portes fiscales éventuelles des deux Etats;
- 6) d'unifier la législation concernant les impôts, les contributions directes et les brevets de commerce, ainsi que la législation concernant la protection du travail;
- 7) de coordonner la politique d'émission et d'escompte des banques centrales des deux Etats;
- 8) d'examiner tous les traités de commerce afin de rendre possible l'unification du système des traités de commerce des deux Etats;
- 9) d'examiner toutes les questions concernant l'union douanière, et de donner son avis à leur sujet ou les présentant aux Gouvernements respectifs.

Article 7.

Tous les projets de lois initiés et tous les projets de conventions élaborés en application des dispositions de l'article 6 du présent Traité par les soins de la Commission générale, seront présentés aux Gouvernements respectifs et ils n'entreront en vigueur qu'après leur adoption par les institutions législatives des deux Etats et l'échange des instruments de ratification respectifs.

Toutes les autres décisions de la Commission générale prises en vertu de l'article 6 n'exigent pour leur mise en vigueur que l'approbation des deux Gouvernements.

Article 8.

Les travaux prévus par l'article 6 p. 1 doivent être exécutés dans un délai d'un an à compter du jour de l'entrée en vigueur du présent Traité.

Il est toutefois entendu qu'en cas de nécessité et si les deux Gouvernements y consentent, la présentation du tarif douanier commun aux institutions législatives peut être ajournée par six mois.

Tous les autres travaux prévus par l'article 6 doivent être exécutés dans un délai permettant de présenter aux institutions législatives les projets respectifs de lois ou de conventions en temps convenable pour que la ratification et l'échange des documents de ratification puissent être effectués pendant les 3 années qui suivront le jour de l'entrée en vigueur du

tarif douanier unifié.

La Commission générale a, toutefois, le droit, en ce qui concerne l'unification des lois visée dans l'article 6, à l'exception du tarif douanier commun, de décider quelles dispositions des lois respectives pourront rester non unifiées, ou de prolonger temporairement le délai de leur unification. Les décisions susmentionnées de la Commission générale entreront en vigueur après leur approbation par les deux Gouvernements. Toutefois, la non-exécution des travaux visés dans lesdites décisions ou leur prolongation temporaire n'empêche pas l'entrée en vigueur de l'union douanière dans le délai fixe par l'article 1.

Tous les délais prévus dans le présent article pourront être prolongés, mais seulement d'un commun accord entre les deux Gouvernements.

Article 9.

Les taux du tarif douanier commun doivent être fixés en francs-or et pour le paiement des droits de douane l'Estonie acceptera la Eesti-kroon or sur base de parité (1 : 0,72009).

Les banques d'émission des deux Etats échangeront le lats contre la Eesti-kroon sur base de parité or sans perception de commission.

Article 10.

Les litiges ou divergences d'opinion entre les deux Parties Contractantes sur l'application et l'interprétation du présent Traité seront tranchés par un tribunal arbitral mixte. Le tribunal arbitral sera constitué ad hoc et devra comprendre un nombre égal de représentants des deux Parties. Si ces représentants ne parviennent pas à se mettre d'accord, ils feront appel à un tiers-arbitre neutre dont la désignation, à défaut d'accord entre les deux Parties, sera demandée au Président de la Cour Permanente de Justice Internationale.

Article 11.

Sans attendre l'exécution du présent Traité, les deux Parties Contractantes procéderont à l'élaboration d'un traité économique provisoire tendant à faciliter la circulation des produits du sol, de l'agriculture et de l'industrie des deux pays avant même que l'union soit réalisée.

Article 12.

Le présent Traité sera ratifié et les ratifications en seront échangées à Tallinn. Il entrera en vigueur le jour de l'échange des instruments de ratification.

Le présent Traité reste en vigueur pendant dix ans à compter de la date prévue par l'art. 1. Ce terme expiré, il restera en vigueur pendant

les deux ans qui suivront le jour de sa dénonciation par l'une des Parties Contractantes.

Fait en double expédition en français et signé à Riga, le
5 février 1927.

F. CIELENS.
(Unterschrift)

Fr. AKEL.
(Unterschrift).

Par noraksta pareizību
(Allekirjotus)
Baltijas valstu nodalas sekretars.

P r o t o c o l e f i n a l .

- ad art.2 1) Il est entendu que la faveur du traitement national accordée réciproquement aux ressortissants de l'autre Etat au sujet du droit d'établissement ne deviendra applicable qu'à compter du jour de l'entrée en vigueur de l'union douanière entre les deux Etats, Quant au temps précédant le temps visé ci-dessus les deux Gouvernements s'engagent à accorder réciproquement, en ce qui concerne le droit d'établissement, le traitement de la nation la plus favorisée.
- 2) Les dispositions de l'article 2 du présent Traité ne seront pas considérées comme dérogeant aux dispositions de l'art. 18 de la Convention de frontière en date du 19 octobre 1920 et de l'art. 6 de la Convention complémentaire de frontière en date du 1 novembre 1923, en ce qui concerne la liquidation des biens immeubles partagés par la ligne de frontière.

R i g a, le 5 février 1927.

F. CIELENS.
(Unterschrift)

Fr. AKEL
(Unterschrift)

Par noraksta pareizību

(Allekirjotus)

Baltijas valstu nodalas sekretars.

Der lettlandisch-estländische Vertrag.

Der am 5. d. M. in Riga unterzeichnete Vertrag hat folgenden Wortlaut:

Die Regierung der Republik Lettland und die Regierung der Republik Estland, die ihre wirtschaftliche Zusammenarbeit über die Grenzen hinaus zu erweitern wünschen, welche in dem am 1. November 1923 in Reval unterzeichneten provisorischen Verträge über eine Wirtschafts- und Zollunion bestimmt wurden, haben beschloffen zu diesem Zweck einen Vertrag zu schließen, dessen Ziel eine Zollunion zwischen den beiden Staaten ist, und haben zu ihren Bevollmächtigten ernannt: die Regierung der Republik Lettland — den Außenminister Herrn Zeleus, die Regierung der Republik Estland Herrn Dr. F. A. K. I., nachdem sie ihre in guter und gehörriger Form befundenen Vollmachten ausgetauscht haben, sich auf folgende Bestimmungen geeinigt haben:

Art. 1.

Eobald dieser Vertrag in Kraft getreten ist, gilt der am 1. November 1923 in Reval unterzeichnete provisorische Vertrag als aufgehoben. Einen Monat nachdem die im Artikel 6, Punkt 1-7, vorgeesehenen Gesetze, Konventionen und Uebereinkommen mit den in Artikel 8, Absatz 4, vorgeesehenen Ausnahmen in Kraft getreten sind, ist die Zollunion zwischen den Republik Lettland und Estland hergestellt und die Territorien der beiden vertragschließenden Staaten gelten in bezug auf den Zoll als ein Territorium. Die Erhebung von Zöllen von Waren, die vom Territorium des einen nach dem des anderen Staates gehen, wird aufgehoben.

Art. 2.

Jeder der vertragschließenden Staaten verpflichtet sich, den Bürgern des anderen Staates auf seinem Territorium die gleichen Rechte wie den eigenen Bürgern in bezug auf die Ausübung, Verwaltung und Ausnutzung von Immobilien in Handel, Industrie, Schifffahrt, in der Jurisdiktion und in bezug auf die Anwendung der administrativen Ordnung, sowie auch in bezug auf alle Steuern ohne Unterschied des Charakters, zu gewähren. Aber in bezug auf die Erwerbung von Immobilien, Gründung von Aktiengesellschaften, anderen Handels-, Industrie-, Finanz- und Versicherungsgesellschaften und Vereinigungen, auf die Fiskalerei, den Bau nationaler Schiffe, die Kabotage- und Angliersschifffahrt garantieren die beiden vertragschließenden Staaten einander nur die Rechte, die den Bürgern und juristischen Personen der das Weisbegünstigungsrecht genießenden Staaten zuerkannt sind.

Art. 3.

Die Bürger jedes der vertragschließenden Staaten werden nach dem Grundsatz der Gegenseitigkeit von jeder persönlichen Verpflichtung, von der Beteiligung an Militärorganisationen wie auch von allen zwangsweisen Kriegsausstellungen in Geld oder in natura befreit. Ihnen können zu militärischen Zwecken keine anderen dienstlichen Verpflichtungen oder Requisitionen auferlegt werden, als die, denen die Bürger des eigenen Staates unterworfen sind, und sie haben das Recht, auf Grund der Gegenseitigkeit die Vergütung zu erhalten, die für die Bürger beider Staaten vorgeesehen ist. Ebenso sind sie von jeder Art Auslagen und Diensten in den Gerichts- und Kommunalbehörden befreit.

Art. 4.

Die vertragschließenden Staaten erkennen die jeitens kompetenter Behörden angestellten Schiffsbücher des anderen Staates an, sofern die angegebenen Maße nach dem Durjorn-System bestimmt sind.

Art. 5.

Beide Staaten treten umgehend an die Zusammenfügung einer allgemeinen gemischten Kommission auf dem Paritätsprinzip heran, deren Aufgabe es ist, die Vorarbeiten für die lettlandisch-estländische Zollunion im Einklang mit den Bestimmungen dieses Vertrages auszuführen. Die Kommission bestimmt von sich aus die innere Arbeitsorganisation. Um die Arbeit zu erleichtern, hat die Kommission das Recht, Unterkommissionen einzusetzen.

Art. 6.

Zu den Aufgaben der allgemeinen Kommission gehört:

1. Die Ausarbeitung eines gemeinsamen lettlandisch-estländischen Zolltarifs;
2. Die Vereinheitlichung der Zollgesetzgebung beider Staaten.
3. Die Vereinheitlichung der Gesetzgebung beider Staaten in bezug auf Alzise und Monopole.
4. Die Vereinheitlichung der Transport- und Verkehrsstarke beider Staaten, und zwar: Eisenbahn-, See- und Luftverkehr, Post-, Telegraph-, Telephon- und Radio-Verkehrstarke.
5. Die Frage der Zolleinnahmen in einer Weise zu lösen, daß eine gerechte gegenseitige Verteilung stattfindet, ferner die eventuellen Verluste des Fiskus festzuhalten, die sich bei dem Uebergang von Waren aus dem Territorium des einen Landes auf das Territorium des anderen ergeben könnten.
6. Die Vereinheitlichung der Gesetzgebung über direkte Steuern, Gebühren und Handelspatente, sowie die Arbeiterhaus-Gesetzgebung.
7. Vereinheitlichung der Diskont- und Emissionspolitik der beiden staatlichen Zentralbanken.
8. Die Ueberprüfung sämtlicher Handelsverträge, um ein einheitliches System für beide Staaten durchzuführen.
9. Die Ueberprüfung sämtlicher Fragen, die im Zusammenhang mit der Zollunion stehen und die Begutachtung derselben, um sie den entsprechenden Regierungen vorzulegen.

Art. 7.

Sämtliche vereinheitlichten Gesetz- und Konventionsprojekte, die die allgemeine Kommission im Einklang mit Art. 6 dieses Vertrages ausgearbeitet hat, sind den entsprechenden Regierungen einzureichen, und sie treten in Kraft erst nach Befähigung durch die gesetzgebenden Institutionen der Staaten und nach Austausch der Ratifikationsurkunden. Alle übrigen Beschlässe der Kommission, die auf Grund des Art. 6 angenommen sind, treten nach deren Befähigung durch die beiden Regierungen in Kraft.

Art. 8.

Alle in Art. 6 Pkt. 1 vorgeesehenen Arbeiten sind im Laufe eines Jahres, gerechnet vom Tage des Inkrafttretens dieses Vertrages, auszuführen. Dennoch kann in gewissen Fällen mit Zustimmung beider Regierungen die Vorlegung des allgemeinen Zolltarifs an die gesetzgebenden Institutionen um sechs Monate inhibiert werden. Alle übrigen in Art. 6 vorgeesehenen Arbeiten sind in einer Zeit zu erledigen, die es den gesetzgebenden Institutionen ermöglicht, die Projekte der Gesetze oder Konventionen zu ratifizieren und die Ratifikationsurkunden im Laufe dreier Jahre

nach Inkrafttreten des vereinheitlichten Zolltarifs auszutauschen.

Der allgemeinen Kommission steht das Recht zu, in bezug auf die in Art. 6 angeführten Gesetze, ausgenommen den allgemeinen Zolltarif, die Bestimmungen gewisser Gesetze von der Vereinheitlichung auszuschließen resp. den Termin der Vereinheitlichung hinauszuschieben. Erwähnte Beschlässe der Kommission treten nach deren Befähigung durch beide Regierungen in Kraft. Dennoch darf die terminierte Inhabierung des Inkrafttretens kein Hindernis für den in Art. 1 vorgeesehenen Zeitpunkt der Einführung der Zollunion sein.

Alle in diesem Artikel vorgeesehenen Termine können verlängert werden, jedoch nur mit Zustimmung beider Regierungen.

Art. 9.

Die Sätze des gemeinsamen Zolltarifs werden in Goldfrancs festgesetzt und in Estland wird die Gold-Einkaufskurs auf der Paritätsgrundlage in Zahlung genommen (1:0,72009).

Die beiden staatlichen Emissionsbanken tauschen den Bar gegen die Estliten zur Goldparität ein und berechnen hierfür keine Kommission.

Art. 10.

Streitigkeiten oder Meinungsverschiedenheiten, die zwischen beiden Seiten über die Anwendung und Auslegung dieses Vertrages entstehen könnten, sind vor einem gemischten Schiedsgericht zu entscheiden, das ad hoc aus Vertretern beider Staaten in gleicher Anzahl zu bilden ist. Wenn die Vertreter keine Einigung erzielen können, fordern sie neutrale Schiedsrichter auf, deren Auswahl, falls beide Seiten sich hierüber nicht einigen können, dem Vorigen des internationalen Gerichts überlassen wird.

Art. 11.

Ohne die Bewirkung dieses Vertrages abzuwarten, gehen beide vertragschließenden Seiten an die Ausarbeitung eines provisorischen Vertrages, der beiden Staaten den Austausch der Erzeugnisse des Bodens, der Landwirtschaft und der Industrie nach vor der Bewirkung der Zollunion erleichtern soll.

Art. 12.

Dieser Vertrag ist zu ratifizieren und die Ratifikationsurkunden sind in Reval auszutauschen. Der Vertrag bleibt 10 Jahre von dem im Art. 1 vorgeesehenen Datum in Kraft. Nach Ablauf dieses Termins bleibt er nach zwei Jahre in Kraft gerechnet von dem Tage, an dem eine der vertragschließenden Seiten ihn gekündigt hat.

Abgeschlossen in zwei Exemplaren in französischer Sprache und unterzeichnet in Riga am 5. Februar 1927.

Schlußprotokoll.

1. Die den Bürgern des anderen Staates gewährten nationalen Vorrechte in bezug auf das Niederlassungsrecht werden aber erst von dem Tage angewandt, an dem die Zollunion zwischen den beiden Staaten in Kraft tritt. Was die Zeit vor diesem Termin betrifft, so verpflichten sich beide Regierungen einander in bezug auf das Niederlassungsrecht die Rechte eines die Weisbegünstigung genießenden Staates zu gewähren.

Zum Art. 2: 2. Die Bestimmungen des Art. 2 dieses Vertrages gelten nicht als solche, durch die der Art. 18 der Grenzkonvention vom 19. Oktober 1920 und der Art. 6 der ergänzenden Konvention vom 1. November 1923 über die Liquidierung des durch die Grenze geteilten unbeweglichen Eigentums aufgehoben würden.

UM 5c 16
no 127/1327

—

Kp.

Riga, 9 pñä. helmikuuta 1927.

N:o 76.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
38/1585 K. 127		
12/2.27	2 -	Lit. 1
5	C/6.	

K. Herra M i n i s t e r i,

Raportti N:o 127 Latviasta

jossa:

1) Volmarin tapauksesta

lähetetään tämän mukana 5 kpl.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, vakuutus
mitä syvimmästä kunnioituksestani

Reino Sylwander

K. Herra

Ulkoasiainministeri Voionmaa.

H e l s i n k i.

Riga, 9/2 1927.

Raportti N:o 127 Latviasta.

Volmarin tapauksesta

pyytäisin saada vielä mainita jonkun sanan, etenkin kun ulkoministeri Cielens, jonka kanssa eilen asiasta viimeksi keskustelin, suorastaan kehotti huomauttamaan siitä Helsinkiin. Tapauksesta oli alussa täällä pääasiallisesti kaksi eri mieltä, nim. että se on suorastaan edesvastuuttoman humalaisen luutnantin hommaa, sangen typerä teko, josta Latvialle on vain ollut vahinkoa, vaikka hän saattoikin näyttää sotilaitten tottelevan, ja ettei se ole tarkottanut mitään kaappausta. Lyhyesti, sellainen kuin aikaisemmissa raportissani ja sähkösanomissa jo olen tiedottanut. Tällainen käsitys oli pääasiallisesti vallalla keskustassa ja oikeistossa. Vasemmisto sitä vastoin luuli ensiksi — poikkeuksia olen sielläkin tavannut — että kysymyksessä todella oli kaappausyritys. Kun jotkut sosialidemokraatit jo alkoivat epäillä, ettei tapahtumalla mitään kaappausyritystä tarkotettu, niin pitivät toiset siitä yhä kiinni osaksi rehellisesti luullen, että jotakin enemmän oli tekeillä osaksi kaiketi puoluetaktillisista syistä. Useat sosialidemokraatitkin, joitten kanssa olen puhunut, ovat t/änään toista mieltä kuin pari viikkoa sitten.

Volmarin tapahtuman yhteydessä on fascistivaara useasti tuotu esille. Olen näistä niin paljon tiedottanut, etten katso niistä enää olevan syytä sen enempää, mutta pyydän vielä ulkoministeri Cielensin kehotuksesta saada huomauttaa, hänen omat sanansa, jotka hän eilen minulle esitti sangen vakuuttavassa muodossa: "Latviassa ei ole fascismin eikä kommunismin vaaraa. Jos jotkut uskaltaisivat nousta laillisuutta vastaan, niin ne varmasti lyötäisiin maahan kahdessakymmenessä neljässä tunnissa sillä Latvia seisoo lujalla reaalilla pohjalla". Näillä sanoilla päättyi eilinen keskustelumme sanasta saan muuten, mutta sanojen "lyötäisiin maahan" sijasta hän käytti muotoa "lyötäisiin säpäleiksi". (Vrt. sähkösanomani N:o 18, 8/2 -27). Kaiken ylläolevan perusteella, pyydän siis saada huomauttaa, että se informatiointi, jonka aikaisemmin olen antanut Volmarin tapahtumasta ja fascisminvaarasta Latviasta on oikea, enkä toistaiseksi katso olevan syytä sitä muuttaa.

Tätä kirjottaessani sain vielä tiedon, että sotaoikeuden viranomaiset eivät suostu langettamaan tuomiota n.s. "Volmarin sankarille" ennenkuin tämä on "pänsä puolesta", koska on tunnettu suureksi juopoksi, ollut lääkäri n tarkastelun alaisena, mikä tullee vaatimaan pitemmän aikaa.

Reino Siltanen

UM 5e 16

no 128/1927

Suomen Lähetystö

Riga, 9 p:nä maalisk. 1927.

N:o 125.

Kp.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
63/1588 K		27
15/3.27	—	1
5	C16	

K. Herra M i n i s t e r i,

Raportti N:o 128 Latviasta

jossa:

1) Hallituksen asema

lähetetään tämän mukana 5 kpl.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, vakuutus
mitä syvimmästä kunnioituksestani

Rene Sylvander

K. Herra

Ulkoasiainministeri Vo i o n m a a.

H e l s i n k i.

Hallituksen asema.

Latvian nykyinen, tilastomies Skujenieksin muodostama vasemmistohallitus, keskustan vasemmistolla ja jossa on kaksi salkkua "puolueettomilla", sai kaksi kuukautta olla rauhassa välikysymyksiltä. Tämä rauhan aika oli siksi pitkä, että sitä täällä jo alettiin hiukan ihmetellä. Se, ettei oppositio (oikeisto) alkanut hyökätä hallituksen kimppuun, selitettiin niin, että opposition valtavasti suurin puolue, talonpoikaisliitto, tahtoi tunnustella, olisiko sillä sovinnon mahdollisuuksia vasemmiston kanssa ja minkälaisilla ehdoilla. Huhuttiinpa jo n.s. suurta koalitiota, mutta nämä huhut sekä vasemmalta että talonpoikaisliiton taholta sittenkin kumottiin. Etenkin oli tällaisia huhuja siivittänyt se seikka, että Latvian eduskunta helmikuun alussa hyväksyi lain voimaperäistä taistelua varten erilaisia rikollisia toimenpiteitä vastaan, mikä laki edellyttää kenttäoikeuttakin, sillä sen hyväksymiselle antoivat äänensä sekä hallituspuolueet että talonpoikasliitto, jonka puhuja oli selvästi lausunut kohteliaisuuksia vasemmistohallitukselle. Mutta parisen viikkoa myöhemmin, kun valtiopankin luoton rajottamisen yhteydessä puhuttiin myös maatalouslainojen rajottamisesta, ryhtyi talonpoikaisliitto välikysymyksen tekoon maan maanviljelyksen surkean aseman parantamiseksi. Jo useampana vuonna on nimittäin sato ollut sateitten tähden Latvian alavilla mailla huono vaikuttaen lamauttavasti maan ja etenkin talonpoikain taloudelliseen tilaan. Että välikysymys oli enemmän "periaatteellista laatua" on selvä, sillä eihän Latvian nykyinen hallitus, joka on vallassa viime joulun tienoilta saakka, voi olla syypää maan maanviljelyksen huonoon tilaan. Välikysymyksen tekijät eivät nähtävästi itsekään uskoneet asiansa onnistumiseen, koska tiedetään heidän olleen valmistamatta uutta hallituskombinatiota. Sitäpaitsi oli aikakin sopimaton budjetin ollessa juuri eduskunnassa lopullisten käsittelyjen alaisena, mikä tietääkseni on erittäin tuntuvasti vaikuttanut välikysymyksen epäonnistumiseen.

Kuten tavallista Latvian eduskunnassa, sai nytkin asiallinen harkinta väistyä puolueväittelyn tieltä. Seuraavassa pyydän saada mainita muutamia seikkoja, jotka kävivät ilmi puheenvuoroista. Finanssiministeri, joka hallituksen puolesta vastasi välikysymykseen mainitsi, että Latvian maanviljelystä rasittaa 140 miljonan latin velka (1 Ls = Smk. 7:70), josta on yli puolet (noin 80 miljonaa Ls) Latvian agraaripankista ja runsas kolmannes Latvian pankista. Jotta maaseutua voitaisiin auttaa olisi lainojen korkokantaa alennettava ja maksuaikaa pitennettävä. Mutta valtion on perin vaikea auttaa,

sillä se on jo maanviljelyksen hyväksi tehnyt voitavansa, mikä nousee sen ponnistusten ylimpään rajaan. Viittasi ulkonaisen lainan välttämättömyyteen. Valitti sitä, että Latvian pankin politiikka oli johtanut niin moneen ja suureen tappioon. -- Välikysyjäin johtajana kuvasi talonpoikaisliittolainen Klihwe maalaiseläjäin kurjaa tilaa mainiten m.m. että maanviljelijäin protestoitujen vekselien määrä nousee tähän mennessä noin 50 miljonaan lattiin. Hän valitti m.m. sitä, että vasemmisto liian runsaasti avustaa työttömiä ja teollisuutta sekä teollisuustyöväkeä.

Välikysymystä käsiteltiin neljässä täysi-istunnossa päättyen t.k. 4 p:nä hallituksen voittoon 52 äänellä 31 vastaan. On merkille pantava, että nykyisellä hallituksella Latviassa oli vielä aivan sama kannatus kuin ennen joulua, jolloin äänestettiin luottamuslausetta Skujenieksin uudelle hallitukselle, joka silloinkin sai 52 ääntä sadasta (vastaan oli silloin 35). Mutta paljon mahdollista on, että kun budjetti on saatu lukkoon (budjettivuosi Latviassa kestää 1 p:stä huhtikuuta 30 p:ään maaliskuuta) tulevat jotkut keskustan pikkupuolueista välinpitämättömämmiksi nykyistä hallituskokoomusta kohtaan. Sitä ennen voivat kuitenkin erinäiset kysymykset, etenkin hyökkäämättömyyssopimus, jos se allekirjotetaan, käydä hallitukselle kohtalokkaaksi.

Reino Lyhander

UM 5c 16

no 129/1927

Suomen Lähetysö

No 126

Up
Riga, 12.III.1927.

galy. 7. Ven. Non-agr.

U. KOHMAINEN	
64/1588	K. 27
15/3.27	— LII /
5	C16.

K. Herra Ministeri,

Raportti N:o 129 Latviasta

jossa:

Non aggression sopimuksesta
lähetetään tämän mukana 5 kpl. (sekä yhta
monta lehtileikettä).

Vastaanottakaa, Herra Ministeri,
vakuutus mitä svvimmästä kunnioituksestani

K. Herra

Ulkoasiainministeri Volonmaa

Helsinki.

Reinsylvander

Riga, 11/3 1927.

Raportti No 129 Latviasta.

14/1588-27

Non aggression.

Hyökkäämättömyyssopimus on täällä viime päivinä herättänyt sängen jännittynyttä poliittista mielialaa. Kuten aikaisemmin olen tiedottanut, koettaa ulkoministeri Cielens vasemmiston kannattamana ajaa sopimukseen ja hän on minulle us/ein aikaisemmin vastannut, kun olen tiedustellut neuvottelujen kohtaloa, että luulee pääsevänsä tuloksiin (vrt esim. raporttiani N:o 125, 28/I -27). Samaa on hra Aralovkin minulle kertonut (samassa raportissa) Kun Aralovin oli lähdettävä Kiinaan (matkusti täältä illalla 9/3) on hän täällä koettanut tehdä kaikkensa voidakseen viedä Moskovaan mukanaan edes jonkunlaisia tuloksia. Tässä tarkoituksessa hän on kahdenkesken keskustellut Cielensin kanssa useampaan kertaan jälkimäisen antamatta lehdistölle tai muuten julkisuuteen tietoja. Juuri tämä näyttää herättäneen hermostuneisuutta poliittisissä piireissä, joissa tiedettiin, että jotakin tärkeätä on nyt tulossa ja huhuttiin jo sopimuksen allekirjottamisesta ilman Viroa. Muut Latvian ulkoministeriön virkamiehet eivät ole kieltäneet, että Cielensin ja Aralovin kesken ei olisi käyty tärkeitä keskusteluja, mutta ovat rajoittaneet ylimalkaisiin fraaseihin, kuten että ei ole luultavaa että sopimus allekirjotetaan ilman Viroa, että allekirjottaminen ja ratifiointi ei ole sama asia jne. T.k. 9 p:nä oli asiassa istunto. Kun samaan aikaan yritin käydä Cielensin puheilla, huomasin käyntiäni haluttavan lykätä, vaikka Cielens aikaisemmin on vastaanottanut heti. Mutta voi olla mahdollista että aika tosiaan oli hänellä niin vähissä, ettei voinut silloin vastaanottaa. Mainituksa istunnossa parafoitiin varsinaisesta non aggression sopimuksesta kohdat 1 ja 2 sellaisenaan (koskevat, edellinen: molemmat sopimuspuolet sitoutuvat neutralisuuteen kolmannen hyökätessä, jälkimäinen: taloudellista ja finansiiboykottia) mutta täällä lasketaan myös (etenkin Viron edustaja pitää siitä kiinni) että 4 ja 5 kohta (koskevat, edellinen: riitakysymysten ratkaisua rauhallisin tein, jälkimäinen ratifiointia) ovat periaatteessa tulleet myös parafoiduiksi. Se kohta, jossa puhutaan sopimuspuolten aikaisempien sopimusten oikeuksista ja velvollisuuksista, on siis jäänyt parafoimatta. Pyydän saada viitata aikaisempiin sähkösanomiini N:o 32,33 ja 35 asiassa sekä liittää tähän mukaan lehtileikkeenä Rigasche Rundschau (10/3 ja 11/3) selostuksen siitä tiedonannosta, jonka ulkoministeri Cielens antoi Riian lehdistölle.

Vaikka t.k. 9 p:n parafointitapausta on itsessään pidettävä sängen tärkeänä asteena non-aggression-neuvottelujen kehityksessä, tuntuu täällä siltä kuin jotkut poliitikot sekä vasemmiston että oikeiston keskuudessa olisivat olleet suurta huomiota herättäneen istunnon tuloksista hiukan pettyneitä,

sillä kuten Cielens tiedonannossaan mainitsee, on hän Aralovin kanssa parafoinut ne kohdat, joihin nähden erimielisyyttä ei enää ole. Tässä suhteessa ei tapaus ole itse asiassa tuonut mitään uutta. Kysytään sitten, mistä jännittynyt mieliala ja hermostuneisuus johtuu? Onko Aralov saanut Cielensiltä salaisia lupauksia ja minkälaisia? Onko hän kukaties antanut Araloville ymmärtää, että jollei Viro suostu seuraamaan hänen pyrkimystään, joka tuntuu erittäin innostuneelta ja itseppäiseltä, niin Latvia yksinkin allekirjottaa sopimuksen Venäjän kanssa. Tämä tällainenhan olisi Moskovalle "suuri voitto", sillä onhan se koko ajan pyrkinyt erottamaan Baltianmaita toisistaan ja saikin Liettuan kanssa aikaan sopimuksen viime syyskuussa. Jos nyt liittolaiset Latvia ja Viro lähtisivät tässä asiassa kulkemaan eri teitä, niin olisi Moskovan voitto sitäkin suurempi. Joka tapauksessa Venäjä koettaa kaikkensa vetääkseen Latvian pois Englannin "kämmenen alta".

Mutta olen useammaltakin henkilöltä m.m. ulkoministeriössä, saanut vihjauksen, että Cielens on tahtonut erota vaikutusvaltaisesta Aralovista sovussa ja ystävyudessa ja että mainitunlainen parafointitapaus oli tässä suhteessa sopiva. Olettamus, että kun Aralov on mennyt, voisi Cielens neuvottelujen jatkajan Lorenzin kanssa, joka jo on täällä, voittaa takasin, on sängen mahdollinen, koska Lorenzia ei täällä pidetä niin vaikutusvaltaisena eikä niin voimakkaana personallisuutena kuin Aralov on. Lorenzin kanssa neuvottelujen alaiseksi jää, kuten parafointitiedonannostakin näkyy, sovintomenettelyasia kokonaisuudessaan, sillä Latvia, kuten tunnettua, pitää yhä vielä kiinni siitä, että sovintomenettelysopimus on solmittava myös, vaikka eri sopimuksena. Sitäpaitsi jää Lorenzin kanssa neuvoteltavaksi miten oikeudet ja velvollisuudet Kansainliittoon nähden formuloidaan ja miten sovitaan siitä kohdasta, jossa aikaisemmin tehtyjen kansainvälisten sopimusten oikeudet ja velvollisuudet määritellään. (Kolmas kohta Latvian ehdotuksessa 20 p:ltä tammik. 1927, jonka olen aikanaan Ministeriölle lähettänyt). Kun Lorenzin kanssa täällä ei vielä ole neuvotteluja käyty (muuten, hän ei ole vielä voinut jättää valtakirjaansa presidentti Tschaksten sairauden vuoksi vaikka onkin täällä jo pari viikkoa) ei voi sanoa, tuleeko hän asettumaan Kansainliittokysymykseen nähden Aralovia myönteisemmälle kannalle.

Tätä kirjottaessani saan kuulla pääministeri Skujenieksin sanoneen Viron edustajalle, että Cielens oli parafoinut k.o.asian hallituksen ja hänen tietämättään. Oli vakuuttanut edustajalle, että Latvia ei tulisi allekirjottamaan sopimusta ilman Viroa.

Reinoldy Landey

Die Verhandlungen mit dem GSSR über den Nicht-Angriffsvertrag.

Karlenminister B. Zeelen erwidert heute die Vertreter der Presse, um sie über den Stand der Verhandlungen mit dem GSSR zu unterrichten.

Es ist nunmehr — so führte Herr Zeelen aus — ein Jahr verlossen, seit auf Anregung Rußlands die Verhandlungen über den Abschluß eines Nicht-Angriffsvertrages begonnen wurden. Bei den Verhandlungen, die im Laufe dieses Jahres geführt wurden, haben beide Seiten von Anfang an in kategorischer und maximaler Form von ihrem Standpunkt versucht, dem Vertrag nach Inhalt und Fassung die für sie allergünstigste Form zu geben. Bei diesen Verhandlungen sind die inhaltlichen Möglichkeiten des Vertrages geklärt worden, wobei es weder dem einen noch dem anderen Verhandlungspartner gelang, seine Wünsche in vollem Umfange durchzusetzen. Jetzt läßt sich mit einiger Klarheit über die grundlegenden Prinzipien urteilen, die in Form des Vertrages verwirklicht werden können.

Entgegengesetzt dem von Deutschland und Litauen in ihren Verträgen mit dem GSSR beobachteten Grundsätze halten wir an der Anschauung fest, daß in dieser Sache gleichzeitig zwei Verträge geschlossen und ratifiziert werden müssen: ein Nicht-Angriffsvertrag und ein Vertrag über die friedliche Beilegung möglicher Konflikte und Streitigkeiten

(Deutschland und Litauen haben bekanntlich nur Nicht-Angriffsverträge geschlossen).

Ueber den Inhalt des Nicht-Angriffsvertrages ist eine Einigung erzielt worden, und dieser Inhalt ist am 9. März vom Bevollmächtigten der Union der Sowjetrepubliken Trolow und mit paraphiert worden, d. h. die vorläufige Einigung über alle die Punkte, in denen keine Meinungsverschiedenheiten mehr bestehen, ist bestätigt worden. In einzelnen Punkten ist noch keine Einigung erzielt, hauptsächlich in der Frage, wie im Zusammenhang mit dem Nicht-Angriffsvertrag — unsere Rechte und Pflichten gegenüber dem Völkerbund zu formulieren wären.

Der Inhalt des Vertrages ist in Kürze folgender:

1. Beide Vertragschließenden Seiten verpflichten sich, falls einer der Vertragschließenden von dritter Seite angegriffen wird, Neutralität zu bewahren.
2. Beide Seiten verpflichten sich, nicht Koalitionen beizutreten, die gegen die politische Unabhängigkeit und die territoriale Unverletzlichkeit der anderen Seite gerichtet wären, und ebenfalls nicht Koalitionen beizutreten, deren Ziel darin bestünde, einen wirtschaftlichen und finanziellen Boykott der anderen Seite durchzuführen.

Die allgemeine Bedeutung dieses Vertrages liegt darin, daß Lettland und der GSSR das für sorgen wollen, daß am Düstegade der Döise nicht nur ein Frieden auf dem Papier, sondern ein wahrhaftiger Frieden waltet.

Wie weit es von Lettland abhängt, will und wird es alle Bemühungen anwenden, um diesen Frieden zu erhalten und um alles zu vermeiden, wodurch es in die Streitigkeiten und Gegensätze anderer Staaten hineingezogen werden könnte. Und das können wir am besten erreichen, wenn wir nur eine Politik — eine einzige Orientierung verfolgen, — Lettlands Unabhängigkeit und Friedensorientierung. Ich gebe mich nicht der Illusion hin, daß Lettland zusammen mit dem Verbündeten Estland dauernde Garantien für seine Sicherheit und für den Frieden am Düstegade des Baltischen Meeres schaffen kann, indem es mit dem großen Nachbar im Osten einen Nicht-Angriffsvertrag und einen Schlichtungsvertrag schließt. Wir glauben, daß der Friede in Osteuropa und auch in ganz Europa nur auf dem Wege einer Verständigung aller europäischen Staaten über die Politik des Friedens und des wirtschaftlichen Wiederaufbaus gesichert werden kann. Hier bietet sich ein weites Wirkungsfeld für den Völkerbund, in dem das kleine Lettland loyal mitarbeiten will, wobei es entschieden für eine Erhaltung des allgemeinen Friedens eintritt, in der Arbeit an dieser Aufgabe aber keinen besonderen geographischen Verhältnissen Rechnung trägt. Solange der Völkerbund nicht die allumfassende Organisation geworden ist und als Völkerbund keine konkrete Politik noch nicht zu festen realen Errungenschaften in der Erhaltung des Friedens und der Garantierung der Sicherheit aller Staaten ausgefaltet hat, wird eben für die Staaten, deren geographische Lage Besonderheiten aufweist, und die an Staaten grenzen, die außerhalb des Völkerbundes stehen, nichts anderes übrig bleiben, als unter Aufnahme direkter Beziehungen zu diesen Staaten eine selbständige Friedenspolitik zu machen.

Hierbei will ich betonen, daß es unrichtig ist, den Vertrag, den wir mit dem GSSR abzuschließen im Begriffe sind, einen Garantievertrag zu nennen. Nach dem Vorgang der westeuropäischen Staaten, die über ihre Sicherheit und politische Stabilität 1925 den Locarnovertrag geschlossen haben, halte auch ich die Zeit für gekommen, dem Gedanken über eine Vorbereitung ähnlicher Verträge auch in bezug auf die Ostsee Staaten zum mindesten näherzutreten. Meiner Ansicht nach ließe sich das auf die Weise erreichen, daß Finnland, Estland, Lettland und wenn möglich Litauen einerseits und Rußland, Deutschland, Frankreich und England andererseits einen gemeinsamen Vertrag über die Aufrechterhaltung des politischen status am Düstegade der Döise schließen würden.

In der Verfolgung dieses außenpolitischen Zieles ist der Nicht-Angriffsvertrag mit Ruß-

auch ich die Zeit für gekommen, den Verträgen über eine Vorbereitung ähnlicher Verträge auch in bezug auf die Ostseestaaten zum mindesten näherzutreten. Meiner Ansicht nach ließe sich das auf die Weise erreichen, daß Finnland, Estland, Lettland und wenn möglich Litauen einerseits und Rußland, Deutschland, Frankreich und England andererseits einen gemeinsamen Vertrag über die Aufrechterhaltung des politischen status am Ostgestade der Ostsee schließen würden.

In der Verfolgung dieses außenpolitischen Zieles ist der Nicht-Angriffsvertrag mit Rußland als ein Schritt zur Garantierung des Friedens und der Sicherheit am Gestade der Ostsee anzusehen.

Was man auch über mich aus Gründen des innerpolitischen Kampfes in verschiedenen Kreisen schreiben und sprechen möge — fügte der Minister hinzu — solange ich Leiter der Außenpolitik Lettlands bin, werde ich mit Entschiedenheit diesen Weg der Friedenspolitik weiterverfolgen, denn diese Orientierung ist gleichzeitig die allerichtigste und wirkungsvollste Orientierung im Interesse der Unabhängigkeit Lettlands.

UM 5c 16

no 730/1927

Suomen Lähetystö
Légation de Finlande

No 129

Riga, 14/3-27.

Kp.

[orig. 7-Ven. an. ag.]

MINISTERIO		
67 / 1589 K		27
17/3.27	2 -	1
5	C/6	

K. Herra M i n i s t e r i,

Raportti No 130 Latviasta,

jossa:

" Non aggression ja Viro "

lähetetään tämän mukana 5 kpl.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri,
vakuutus mitä syvimmästä kunnioituksestani

K. Herra

Ulkosialministeri Voionmaa

Helsinki

Reino Sylvania

Non_ aggression_ ja_ Viro.

T.k:n 9 p:n parafointitapaus non aggression asiassa on tullut Latvian liittolaiselle Virolle nähtävästi jossakin määrässä yllätyksenä, koska Viron tšekäläinen lähettiläs, kuten tämä itse minulle eilen kertoi, ei ollut saanut parafoimisesta ilmoitusta, vaan luki siitä tšekäläisistä lehdistä vasta seuraavan päivän illalla. Kun lähettiläs oli tiedustellut Cielensiltä miten tämä oli mahdollista, oli Cielens ensin ilmoittanut lähettiläensä t.k. 8 p. parafointitekstin Tallinnaan Latvian lähettilänsä kautta annettavaksi Viron ulkoministerille. Sitten lienee Viron tšekäl. lähettilänsä ja ulkomin. Cielensin kesken ollut "erimielisyyttä" siitä, oliko teksti todella lähetetty ennen parafointia ja olen Viron lähettilänsä puheesta saanut sen käsityksen, että Cielens olisi myöntänyt lähettämisen jostakin väärinkäsityksestä mahdollisesti viipyneen seuraavaan päivään, parafoimisen jälkeen. Kun Viron lähettiläs sitten eräässä haastattelussa t.k.

11 p:nä selvästi sanoo parafoinnista lukeneensa lehdestä ennenkuin oli puhunut asiasta Cielensin kanssa, ovat jotkut fraktioiden johtajat lähettiläältä tahtoneet varmuutta, minkä tämä onkin vahvistanut. Oppositio olisi nimittäin halunnut nostaa asiassa välikysymyksen, mutta on lähettiläs kieltänyt sellaisesta väittäen sitä vahingolliseksi Latvian ja Viron välisille suhteille. Tosiasiaksi joka tapauksessa jää, ettei liittolainen Viro ollut saanut parafoinnista ilmoitusta ennen kuin se tenttiin. Toisestakin syystä väitetään välikysymystä ajatellun opposition taholta ulkomin. Cielensitä vastaan, nimittäin siksi että tämä on antanut huhujen sopimuksen teosta yksin ilman Viroa vahingoittaa välejä liittolaismaahan. Tätä kirjoittaessani näyttää siltä, että välikysymys jäisi toistaiseksi, koska arvellaan ulkomin. Cielensin voivan puolustautua hyvin sillä, ettei Virokaan ollut ilmoittanut Latvialle muutamista Viron-Latvian tulliliittoa tangeraavista seikoista, jotka ovat tulleet esille virolais-puolalaisessa kauppasopimuksessa, jonka Viro allekirjotti äskettäin tästä Latvialle ilmoittamatta. Joka tapauksessa väitetään ulkomin. Cielensin aseman heikontuneen, vieläpä vähäisessä määrässä hänen omassa puolueessaankin suhtautumisensa tähden Viroon. Tiedän, kun hallituskokouksella täällä oli viime lauantaina kokous etupäässä parafointiasian johdosta, ei ulkoministeri Cielens ollut saapunut kokoukseen. Häntä oli arvoستeltu etenkin keskustan taholta ankaranpuoleisesti.

Kun seuraavassa raportissani aion selostaa , mitä Latvian sanomalehdistö sanoo hyökkäämättömyyssopimuksesta ja parafointitapauksesta, niin rajotun tässä vain mainitsemaan, että "Sozialdemokrats" on ainoa huomattavampi lehti Latviassa, joka on ehdistanut Viroa sen johdosta, ettei tämä ole halukkaampi Latvian tavoin jatkamaan neuvotteluja.

Entä allekirjottaako Latvia sopimuksen tai sopimukset yksin ilman Viroa, jollei tämä luovu nykyisestä kannastaan ? - siinä kysymys, josta täällä paljon puhutaan. Kun parafoinnin herättämä hermostuneisuus on jo hiukan asettunut, on viime päivinä vaikutelma, että Latvia ei allekirjota sopimusta ilman Viroa, kasvanut. Näin on m.m. pääministeri Skujenieks vakuuttanut ja tämä kanta on vahvistunut näinä päivinä siinä osassa keskustaa, joka on hallituksessa "mukana". Myöskin Viron lähettiläs, jonka taas tänään olen tavannut ja joka huomislitana aikoo lähteä Tallinnaan, on minulle sanonut olevansa aivan rauhallinen ja varma siihen nähden, että Latvia ei tule sopimusta yksin ilman Viroa allekirjotamaan. Parafoinnista hän muuten sanoi mielipiteensä olevan, että se on vain "palanen paperia" eikä mikään sopimus eikä siihen nähden näin ollen mikään ratifiointikaan tule kysymykseen.

Tämän mukana lähetän jäljennöksen t.k:n 9 p:nä parafoidusta tekstistä alkuperäisenä venäjänkielisenä (1 kpl.) ilmottaen, etten ole sitä vielä täällä ulkoministeriltä saanut.

Reino S. Lander

Д О Г О В О Р
МЕЖДУ С.С.С.Р. И ЛАТВИЕЙ.

Основываясь на мирном договоре, заключенном 11-го августа 1920 года между Р.С.Ф.С.Р. и Латвией, действие которого распространяется на всю территорию С.С.С.Р., Ц.И.К. Союза Советских Социалистических Республик и Правительство Латвийской Республики, будучи убеждены, что интересам обеих договаривающихся сторон соответствует определение некоторых условий, могущих способствовать развитию и укреплению дружественных отношений между обоими государствами, твердо решившие уважать взаимно и неуклонно суверенитет, политическую независимость и территориальную целостность и неприкосновенность друг друга, руководимые желанием содействовать укреплению всеобщего мира, решили заключить настоящий договор и для этой цели назначили своими уполномоченными

2) Ц.И.К. Союза Советских Социалистических Республик...

1) Правительство Латвийской Республики .....

которые по взаимном пред"явлении своих полномочий, признанных составленными в надлежащей форме и полном порядке, согласились в нижеследующем:

Статья 1-ая.

Обе договаривающиеся стороны взаимно обязуются воздерживаться от всякого акта нападения на другую сторону.

Если, вопреки своему миролюбивому поведению одна из договаривающихся сторон подвергнется нападению третьей державы или группы третьих держав, то другая договаривающаяся сторона обязуется соблюдать нейтралитет в продолжении всего конфликта.

Статья 2-ая.

Если в связи с конфликтом, упоминаемого в ст. 1 характера или же, когда ни одна из договаривающихся сторон не будет замешана в вооруженных столкновениях, между третьими

державами будет образовано политическое соглашение, направленное против политической независимости или территориальной неприкосновенности одной из договаривающихся сторон, или будет образована коалиция с целью подвергнуть экономическому и финансовому бойкоту одну из договаривающихся сторон, то другая договаривающаяся сторона к такому соглашению или к такой коалиции примыкать не будет.

Статья 3-ья.

Принимая во внимание обязательства, принятые на себя на основании настоящего договора, обе договаривающиеся стороны обязуются разрешить мирным путем все возникающие между ними спорные вопросы, которых не удалось бы разрешить в разумный срок обычным дипломатическим путем.

Процедура и методы мирного разрешения спорных вопросов являются предметом особой конвенции, вступающей в силу одновременно с настоящим договором.

Статья 4-ая.

Настоящий договор подлежит ратификации и обмен ратификационных грамот будет произведен в возможно непродолжительный срок. Договор вступает в силу тотчас после обмена ратификационных грамот и будет находиться в силе в течении 5 лет со дня обмена ратификационных грамот. Если ни одна из договаривающихся сторон не откажется от договора за шесть месяцев до истечения указанного срока, срок действия договора считается продленным на 5 лет, и он будет считаться продленным каждый раз на 5 лет, если не последует отказ одной из договаривающихся сторон за шесть месяцев до истечения предшествующего пятилетнего срока.

UM 5c 16
no 131/1927

Suomen Lähetystö
Légation de Finlande

Kp.

Riga, 17 p:nä maalisk. 1927.

N:o 132.

aa

ULKOASIAINMINISTERIO		
N:o 68/1589 K. 127		
22/3.27	9	— LII. /
5	C16.	

K. Herra M i n i s t e r i,

Raportti N:o 131 Latviasta

jossa:

- 1) Non agression ja Latvian sanomalehdistö

lähetetään tämän mukana 5 kpl.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, vakuutus mitä syvimmästä kunnioituksestani

Reino Lylyvaara

K. Herra

Ulkoasiainministeri V o i o n m a a.

H e l s i n k i.

Non aggression ja Latvian
sanomalehdistö.

Latvian sanomalehdistön mielipide on non aggression-
asian nykyiseen vaiheeseen nänden jakautunut pääasiallisesti kahteen
vastakkaiseen suuntaan: Toinen suunta kannattaa sopimuksen allekirjot-
tamista ja kehottaa pyrkimään siihen, vieläpä ilman Viroakin, jollei
tämä suostuisi jatkamaan neuvotteluja ja menemään yhtä pitkälle kuin
Latvia, jossa hallitus nyt suhteessa Kansainliittoon ja sen päävaikoi-
hin tuntuu olevan vähemmän jyrkällä kannalla. Tätä suuntaa johtaa sano-
malehdistössä "Sozialdemokrats", jonka rinnalla "Rigasche Rundschau" on
saanut sängen huomattavan aseman. Vastakkainen suunta kehottaa suureen
varovaisuuteen ja pelkää Latvian hallituksen antavan liian paljon myötä
suhteessa Kansainliittoon eikä näe non aggression sopimuksessa sitä hyö-
tyä esim. taloudellisessa suhteessa Venäjään kuin "Sozialdemokrats", vie-
lä vähemmän halua allekirjottaa sopimusta yksin ilman Viroa, josta se
siis pitää tiukasti kiinni. Tätä suuntaa johtavat talonpoikaisliiton
(johon Ulmaniskin kuuluu) äänenkannattaja "Brihva Seme", ja etenkin kan-
sallisen keskustapuolueen äänenkannattaja "Latvis" (päätoimittaja: Arved
Bergs) on julkaissut kirjotuksia "Sozialdemokratsia" vastaan. Useat oi-
keistolehdet, kuten Latvijas Sargs, eivät ole kysymyksessä päässeet joh-
tavien tasalle, vaikkei niiltä halua ole puuttunutkaan. Vapaamielinen
uutislehti "Jaunakas Sinas", joka lukeutuu keskustaan, on kysymykseen
nänden ollut huomattavan sanaton laskien näntävästi sanattomuuden itsel-
leen edullisemmaksi kuin mahdollisen kannatuksen vähenemisen, etenkin
nyt kun venäläis-juutalainen lehti Sevodnja on alkanut julkaista myös
latviankielistä "liiketoveria" Pendejas Brindi, joka näntävästi on tar-
kotettu Latvian suurimman lehden Jaunaks Sinas-lehden kilpailijaksi.
Tämä uusi lehti ei myöskään ilmaise jyrkkää kantaa, vaan asettuu myös
vapaamieliselle uutislehden kannalle, mutta Sevodnja asettuu kyllä non
agression sopimuksen tekoa arvostelevalle ja vastustelevalle kannalle.

Kun muut lehdet eivät ole erikoisempaa huomiota he-
rättäneet niin en niitten kirjotuksiin tässä puutu, vaan pyydän sen si-
jaan saada myötäliittää yllämainittujen vastakkaisten suuntain huomattavimmista artikkeleista tähän käännöksiä, joista nykyinen tilanne ja kysymyksen tausta lehdistössä käyvät mielestäni parhaiten esille.

"Sozialdemokratsin" edustama suunta antaa suuren merkityksen taloudellisten kysymysten ratkaisemiselle poliittisen sopimuksen pohjalta, joka on tästä syystä välttämätön. Kuten olen aikaisemmin tiedottanut, on nimittäin Latvian taloudellinen tila nykyään useampain peräkkäin sattuneitten huonojen satojen vuoksi vaikea ja lehti laskee tilaa nyt voitavan parantaa sopimuksilla Venäjän kanssa. Rigasche Rundschau ei kuitenkaan sano Neuvosto-Venäjän haluavan ja voivan auttaa Latvian taloudellista tilaa, vaan puolustaa sopimuksen tekoa poliittiselta kannalta rauhaa säilyttävänä toimenpiteenä, koska Latvia ei ole Lontoossa saavuttanut käytännöllistä takuuta sen valtiollisen itsenäisyyden ja koskemattomuuden turvaksi.

Päinvastoin kuin "Sozialdemokrats" ja Rig.Rundschau odottavat "Brihva Seme" ja oikeistolainen "Latvis" kaikesta huolimatta tarpeen tullen kannatusta Englannilta jossakin muodossa ja antavat Englannin toivomusten, pysyä loitompana Neuvostoliitosta, vaikuttaa itseensä. Nämä valittavat ulkoministeri Cielensin politiikan ajaneen Itämerenmaitten yhteistoiminnan syrjään ja pyrkivän vain itäänpäin eikä pohjoiseen, puhumattakaan etelästä. Eipä yhteisymmärryksestä pohjoisen liittolaismaan kanssa ole paljoa piitattu. Tältä taholta on myös usein allellivattu sitä, että jos sopimus Neuvostoliiton kanssa saataisiinkin aikaan, se kuitenkin ei tulisi takaamaan rauhaa eikä koskemattomuutta Latvialle ainoan vaarallisen naapurin taholta, vaan jäämään sopimukseksi paperilla eikä todellisuudessa.

Reinhold Weiser

Hyökkäämättömyyssopimus Venäjän kanssa.

Hyökkäämättömyyssopimus Venäjän kanssa lähestyy lopullista ratkaisuaan. Vasemmistohallituksen ulkopolitiikan johto on tässäkin asiassa pyrkinyt määrätietoiseen selvytyteen. Tarvitsemeko tätä sopimusta Venäjän kanssa, vai emmekö? Tämän kysymyksen vastauksesta on ulkopolitiikkamme suunta riippuvainen. Vasemmistohallituksen ulkopolitiikan johto on selvästi vastannut, että sopimus on Latvialle tarpeellinen, tietystikin kaikkine takuineen. Lähtien tästä näkökannasta, on ulkoministeriö ryhtynyt sopimuksen solmiamiseen. Ratkaisun lähestyessä ilmenee myöskin sopimuksen vastustajien kanta. Niiden joukossa on sellaisia, jotka ovat jyrkästi vastaan kaikkia sopimuksia Neuv.-Venäjän kanssa, mutta myöskin sellaisia, jotka eivät ole itse selvillä, mitä tahtovat, vaan piilottelevat toisten selän taakse. "Me emme tarvitse mitään hyökkäämättömyyssopimusta Venäjän kanssa," sanovat "Latviksen" piirit, samaa mieltä ovat Riian liikemiesryhmät, jotka eivät näe mitään hyötyä taloudellisesta sopimuksesta Venäjän kanssa. Sellainen kieltäminen on kyllä selvä, mutta ei todista mitään positiivista ulkopolitiikkaa, jota meidän sivistymättömiltä ja poliittisesti kehittymättömiltä porvareilta ei saata odottaakaan. Me kysymme, millainen on ollut porvarihallitustemme politiikka Neuv.-Venäjään nähden. Niin, oikea vastaus kuuluu: Pelko tulla kosketuksiin sen kanssa. Positiivisen toiminnan ohjelma tai omien korkeiden tehtävien ymmärtäminen ei ole ollut ominaista meidän porvarihallituksillemme. Mutta se ei ole ulkopolitiikkaa vaan se on sen kieltämistä. Nyt kun toiset tahtovat aloittaa ulkopolitiikassamme suurempaa aktiivista toimintaa, mitä vaatii maantieteellinen ja poliittinen asemaamme, niin he sanovat naivisuudessaan: "Me olemme länsieurooppalaisia, Itä ei meitä kiinnosta." Mutta, jos kysymme taas: "Mitä on se eurooppalaisuus"? niin tulee esiin, että sitä peittää ainoastaan kansainliitto, Kansainliiton tunnustamme kaikki ja liityimme siihen yksimielisesti. Mutta sellainen yleinen orientoiminen kansainliittoon päin ei anna mahdollisuutta määrätä todellista ja konkreettista ulkopolitiikkaa, sillä K-liitolla ei itselläkään sellaista ole. Jokaisella K-liiton jäsenellä on oma ulkopolitiikkansa, esim. Englanti tahtoo eristäytyä Venäjän, Saksa tahtoo olla yhteisymmärryksessä sen kanssa. Maantieteellinen asemaamme pikemmin vaatii

* Oikeisto latvialainen (Arved Bergin) tehti.

meitä oppimaan Saksasta, eikä Englannista. Sillä tavalla emme havaitse mitään positiivista suuntaa porvariemme ulkopoliitikassa, sen suunnan ovat määränneet pelko ja epäselvä tajunta, haaveilu ja epätodelliset halut. Sentähden olisi ikävää, jos odottaisimme neuvoa ~~niiltä~~ niiltä, joilla ei ole itselläkään selvää kantaa. Tämä epäselvyys esiintyy sitä räikeämmin nyt, kun he tahtovat estää sopimuksen solmiamista. Vastustajat ovat piiloutuneet Viron selän taakse. Latviaa muka ei voi erikseen Virosta solmia hyökkäämättömyyssopimusta.

Jos me tunnustamme jonkun sopimuksen meidän valtiollemme vaaralliseksi, niin me emme sitä solmi ainoastaan sentähden, että joku toinen sitä haluaisi, vaikkakin tämä olisi meille ystävällinen valtio. Meidän täytyy olla selvillä siitä, mitä itse tahdomme. Jos tunnustamme, että tämä askel on tärkeä, ja välttämätön, niin olisi hyvä, jos sen tekisivät useammat valtiot yhdessä, sillä loppujen lopuksi se sittenkin on vain sopimuksen solmiamismuoto. Sos.demokraatit ovat tunnustaneet, että hyökkäämättömyyssopimus on tärkeä, ei ainoastaan Latvialle, vaan myöskin muille Itämerenmailla. Sentähden he ovat lausuneet toivomuksensa, että pienet Itämerenmaat solmisivat yhdessä sopimuksen Venäjän kanssa. Tähän suuntaan on nykyinen sos.demokraattinen ulkoministerimme johtanut neuvotteluja. Meillä ei ole syytä ajatella, ettei Viro haluaisi sopimuksen solmiamista. Sopimus on sekä sen että Latvian intressien mukainen. Merkillinen on ainoastaan porvariemme kanta, koska he vastustavat sopimuksen tekemistä Latviassa, vaan sallivat sen yhdessä Viron kanssa. He keinottelevat varmasti sillä, että Viro ei solmi sopimusta ja niille tulee liittolainen sopimusta vastaan. Jos Viro hyväksyisi kantamme, niinkuin sopimuksen vastustajat toivovat, merkitsisi se, että Viro haluaa kulkea omia teitään Latviasta välittämättä. Onko tämä oikea tai väärä käsityskanta, on toinen asia, mutta Viro vain osottaisi, ettei se toimi kuten porvarimme jotka ilman Viroa eivät pääse mihinkään. Senjälkeen kun Viron ulkoministeri on neuvotteluissa meidän ulkoministerimme kanssa ja sanomalehdissä varmasti alleviivannut, että Viro pitää hyökkäämättömyyssopimusta välttämättömänä, niin ei meillä ole syytä epäillä Viron hyvää tahtoa. Tällä tahdoimme vain osottaa sen väärän kannan, jonka porvarimme Latviassa ovat ottaneet, piilotellessaan Viron selän takana, vaikka heillä itsellään ei ole mitään ulkopoliitiikkaa. Mielestämme on tullut aika ryhtyä määrättyihin toimenpiteisiin suhteidemme järjestämiseksi Neuv.-Venäjän kanssa, sillä tätä vaativat ehdottomasti taloudelliset etumme. Hyökkäämättömyyssopimus on yhtä välttämätön kuin taloudellinenkin sopimus

Venäjän kanssa. Sitä vaatii maamme kehityksintressit. Sentähden tahdomme sen solmia, jos on mahdollista, yhdessä toisten kanssa, vaan jollei, niin erikseen, tietystikin ottamalla huomioon kaikki intressimme itsenäisenä ja riippumattomana valtiona.

Hyökkäämättömyyssopimus.

Neuvottelut hyökkäämättömyyssopimuksesta Neuv.-Venäjän kanssa ovat pitkistyneet. Tätä käyttävät hyväkseen sopimuksen vastustajat toimestaan sekä koti- että ulkomailla sitä vastaan. Kotimaassamme suurinta mielenkiintoa herättää Arved Bergsin polemiikki Paul Schiemannin kanssa (Arved Bergs on n.s. kansallisen keskustan johtaja, siis oikeistolaltielainen, "Latvis" lehden päätoimittaja, kansanedustaja ja ent. sisäministeri. Paul Schiemann on saksalainen, Rigasche Rundschaun päätoimittaja ja kansanedustaja), joista ensimmäinen on ehdoton sopimuksen vastustaja ja jälkimäinen sitä taas kannattaa. Puhuessamme ulkonaisesta vastustuksesta me emme erehdy sanoessamme, että vastustuslangat johtavat Viron kautta Englantiin. Meidän täytyy yhtyä Schiemanniin siinä, että englantilaisten politiikkaan mitä tulee Itämeren rantoihin, ei sisälly Itämeren maiden riippumattomuuden ja itsenäisyyden ehdoton takaaminen. Meidän täytyy todeta, että Itämeren maat Englannin politiikassa ovat vaihtokappaleena suurten poliittisten vastustusten tasapainoon saattamiseksi. Ja Venäjän pitäisi vain osottaa suurempaa halua sopia ja antaa perään nykyhetkenä kaukaisen Idän kysymyksessä tai muissa erimielisyyksissä, ja samalla vaatia vapaat kädet Itämeren rannoilla; Englannin hyväksi Itämeren maat olisivat helpoimmin uhrattavat. Sentähden on Arved Bergsin mielipide suurta haaveilua, että kaikkiin maailman suurvaltoihin nähden Englannilla on pysyväinen intressinsä, etteivät Itämeren maat olisi Venäjän lääneinä. A. Bergsin vakuutus, että taistelu Englannin ja Venäjän välillä on ilmeisesti se akseli, jonka ympäri pyörii suuri maailmanpolitiikka. Hän itsekin tunnustaa, ettemme voi luottaa, että Englannin joukot nousevat maihin Riissa tai Liepajassa, vaan pikemmin voimme odottaa diplomaattista avustusta Englannin taholta. Mutta diplomaattinen avustus on hyvin epämääräinen tuki, kun tulee kysymykseen aseilla selvittää Itämeren rantojen probleemi. Mitä tulee sos. demokraatteihin, niin täytyy sanoa, etteivät he koskaan toivoisi Englannin maininnousujoukkoja ei Riikaan eikä Liepajaan, sillä se merkitsisi englantilais-venäläistä selvittelyä Latvian kansan kustannuksella. "Latviksen" piirit osottavat ensiksi, että solmiessaan sopimuksen, se solmitaan Venäjän virallisen ideologian kanssa ja toiseksi se vieroittaa Latvian Länsi-Euroopasta, s.o. Englannista. Kumpikin mielipide on väärä, sillä kuinka Latvian todellisille ystäville voisi sellainen askel, jota Latvian turvallisuus

ja taloudellinen kehitys vaativat, olla vastenmielinen sitäkin enemmän, kun sopimus ei rajota Latvian asemaa K-liitossa. Sentähden on järjestely Venäjän kanssa tärkein kaikista ulkopolitiikan ja turvallisuuskysymyksistä. Eivät mitkään kirjotetut diplomaattiset asiakirjat voi taata Latvian rauhallista kehitystä, ellei rauhallisin keinoin olisi muodostettu Itämerenmaiden ja Venäjän taloudellisia suhteita. Sellaisen taloudellisten suhteiden muodostaminen on mahdotonta, jos Latvia omalla ulkopolitiikallaan pyrkisi taaksepäin ja toimisi mitä Englannin konservatiivisen nykyhetken ulkopolitiikan edut vaativat. Sellaisella politiikalla Latvia vierottaisi itsestään Venäjän, eikä saisi pysyväistä ja varmaa ystävää, joka voisi suojella Latvian etuja silloin, kun Englannin ja Venäjän konfliktit Kaukaisessa Idässä höltyvät. Latvia ei voi järjestää omaa ulkopolitiikkaansa ottamalla huomioon jonkun Länsi-Euroopan valtion edut, vaan sen tulee tarkata, mitä nykyinen tilanne tarjoaa. Näistä syistä ei pitäisi mielestämme vetäytyä pois sopimuksen solmimisesta Venäjän kanssa. Poliittinen sopimus sellaisenaan tietysti ei ole tarpeellinen, vaan pääasiassa on se tärkeä siksi että se on yhteydessä taloudellisten etujen järjestelyjen kanssa. Me emme usko, että taloudellinen sopimus Venäjän kanssa helpottaisi kaikkia taloudellisia vaikeuksiamme. Mutta tämän sopimuksen kautta olisi varovainen alku tehty taloudellisten suhteiden solmimiseksi, sillä Venäjä, ikävä kyllä, ottaa tämän kysymyksen ahtaan, hetkellisen tuontisuunnitelman tarpeen vaatimana esille. Tämä alku on välttämätön, jos emme tahdo uneksia mahdollisesta diplomaattisesta tuesta, jolla ei ole mitään varmaa pohjaa. Jos sanomalehtien mielipide pitää paikkansa, niin Viron taholta on odotettavissa vastalauseita sopimukseen nähden. Mutta tämä pelko ei saa olla päävaikuttimena. Me arvioimme tärkeäksi sopimuksen Viron kanssa. Sos.demokraatit antoivat äänensä sopimusten puolesta, jotka Meierovics aikoinaan solmi Viron kanssa. Tähän suuntaan sos. demokraatit haluavat aktiivisesti toimia muodostaessaan poliittisen ystävyys-suhteita pohjoisten naapuriemme kanssa. Mutta olisi paljon vaadittu Latvian politiikalta, jos sitä olisi johdettava Viron vanavedessä, se tahtoo sanoa yhdessä Viron kanssa hyökkäämättömyyssopimuksen solmimisessa.

Ovatko Neuvosto-Venäjän sopimukset Meille tarpeen?

On paljon pohdittu siitä, että Venäjä on saanut suuria kaupallisia etuoikeuksia maassamme. Venäläiset laitokset harjoittavat kauppaa maksamatta veroja venäläisten tavaroiden kauttakulkumaksuihin nähden sovelletaan alemmaa tariffia, kuin mitä kannetaan paikallisista tavaroilta kuljetusmaksuina. Kaikki tämä pitää paikkansa. Vaan on merkillistä, että porvarilliset piirit, jotka vastustavat kaikkia sopimuksia Venäjän kanssa, tahtovat käyttää näitä olosuhteita hyväkseen, todistaakseen oman kantansa oikeaksi. He unohtavat ne olosuhteet, joiden vallitessa Venäjän etuuksien valtaaminen tapahtui, nim. silloin, kun Latvian ja Venäjän kesken ei vielä ollut minkäänlaisia sopimuksia olemassa juuri porvarillisen hallituksen aikana. On hyvin ymmärrettävää, että Venäjä suurvaltana on erittäin kiinnostettu Itämerenmaista, jotka erottavat sen Länsi-Euroopasta. Se on pyrkinyt vahvistamaan ~~XXXXXX~~ ^{omaa} taloudellista asemaansa, kuten ainakin suurempi ja vahvempi valtio, onnistuenkin tässä suhteessa osaksi. Ei ole epäilemistäkään siitä, että jos sellainen järjestämätön tilanne jatkuu, joudumme taloudelliseen häviöön, tulemme edelleenkin antamaan väkevämmälle perään saamatta itsellemme minkäänlaista korvausta. Mutta tällaisen korvauksen takaa meille taloudellinen sopimus Venäjän kanssa. Sopimuksilla tulee meidän aikaansaada sellainen taloudellisten olosuhteiden järjestely, mikä on yhtä edullinen kummallekin puolelle. Meidän tulee pyrkiä siihen, että saisimme saamanlaiset edut Venäjällä kuin Venäjälläkin meillä. Me olemme taloudellisen sopimuksen solmimisesta enemmän kiinnostetut kuin Venäjä, joten on meidän asiamme olla tässä suhteessa aktiivisempi puoli. Jos asianlaita ei tähän saakka ole ollut näin, ei sitä mitenkään voi puolustaa. Ei myöskään ole loogillista sopimusten vastustajain viitatessa Venäjän epäedulliseen kansainväliseen asemaan, joka muka pakottaa sen vastavyyteen Itämerenmaiden kanssa. Taloudellisen sopimuksen solmiminen Venäjän kanssa riippuu poliittisesta s. o. hyväksyttävyyssopimuksesta. Ei voi otaksua, että saisimme aikaan edullisia taloudellisia suhteita Venäjän kanssa aikaan, elleimme anna arvoa määrätylle poliittiselle ystävyydelle. Tai tarkemmin sanottuna: Jokaisen maan ulkopoliittikan määrää sen taloudelliset edut ja maantieteellinen asema. Porvarilliset politiikkomme, jotka eivät hyväksy mitään sopimusta Neuv-Venäjän kanssa, hakevat turvaa Englannin diplomatiasta. He eivät myöskään, että Venäjän kanssa solmitut taloudelliset sopimukset määräävät mainitut tekijät. He selittävät, että sopimuksen sol-

mijat ovat Venäjän käskyläisiä. Tämä on edesvastuuttomuutta. Siten he tahtovat tehdä koko ulkopoliittikkamme Englannin ja Venäjän suhteista riippuvaiseksi, aivankuin meillä^{ei/} tarvittaisikaan omaa itsenäistä politiikkaa. Tämä on mitä vaarallisinta Latvialle. Jos Englanti haluaa heikentää Venäjän vaikutusta maailman politiikassa, niin on se hyvin ymmärrettävää; tätä vaativat sen taloudelliset edut Kiinassa, Intiassa, Egyptissä sekä muualla. Mutta miksi tulisi meidän kannattaa Englantia Neuv.-Venäjää vastaan? Latvian tulee välttää mukautumasta niiden maiden politiikkaan, jotka tahtovat käyttää sitä aseena Venäjää vastaan, koska olemme siihen, niin hyvin taloudellisesti kuin maantieteellisestikin sidotut. Sitten väittävät he vielä, että Venäjä muka koettaa vierottaa pienet Itämerenmaat K-liitosta. Pitää kylläkin paikkansa, että tämä on Neuv.-Venäjän ulkopoliittikan tarkoitus. Vaan on selvää, ettei mikään sopimus salli Venäjän kontrolloida suhteitamme K-liittoon nähden, vaan tulee meidän noudattaa mutkikkaassa kansainvälisessä asemassamme omaa politiikkaamme. Ne, jotka pelottavat meitä Neuv.-Venäjällä, tahtovat ainaiseksi sitoa kätemme Englannin diplomaattia kautta, eli juuri sen valtion avulla, joka on vihamielisin Neuv.-Venäjälle: nämä ovat Latvian huolet^{o/} neuvonantajat. Yhtä suurella syvällä voisivat he väittää rauhansopimuksenkin olevan meille tarpeettoman Venäjän kanssa, Englannin diplomaattia on täysin riittävä. Vaan onko Englannin voimakas diplomaattia tehnyt jotakin Latvian rauhansopimuksen täyttämisen hyväksi? Emmehän ole sitä odottaneetkaan, sillä teidän meidän hyvin, ettei Englanti liikuta sormeakaan, missä sen ei tarvitse etujaan puolustaa. Rauhansopimus Venäjän kanssa solmittiin silloin, kun sekä poliittinen, että taloudellinenkin elämä olivat täydellisesti luhistuneet. Rauhansopimus oli pakollinen toimenpide, jotta voitaisiin järjestää muut taloudelliset kysymykset. Sen jälkeen kun rauhansopimus Venäjän kanssa on tehty, olemme solmineet vielä muitakin sopimuksia, sekä liittyneet K-liittoon. Eikö ole lapselista sanoa, että rauhansopimuksen kautta kaikki kysymykset Venäjän kanssa olisivat ikuisiksi ajoiksi ratkaistut. Näitä todisteluita vastaan voi nykyinen ulkopoliittikkamme hyvällä menestyksellä taistella. Sen perusajatuksena on: Meidän ei tule toimia Englannin eikä Venäjänkään talutusnuorassa, vaan ainoastaan Latvian omien etujen mukaisesti. Yhtä tärkeää kuin K-liitossa pysyminen on, on myöskin poliittisten sopimusten solmiminen Venäjän kanssa.

"Brihva Zeme", 8/III 1927.

(Talousoikeusliiton äänestämättömyys).

Cielensin politiikka hyökkäämättömyyssopimuksen suhteen on ollut erittäin nopeaa, on se lymyessä ajassa tuottanut tuloksia. "Viro (puhumatta-
kaan Suomesta) on itse syyppää, kun ei halua ymmärtää kantaamme ja senpä vuoksi solmiamme yksin turvallisuussopimuksen." Kirjottaa "Sozialdemokrats". Herrä Cielens on jättänyt syrjään Itämerenmaiden yhteistoiminnan. Suurella vauhdilla Helsinkiin päin kohdistuneesta yhteisymmärryksestä on nyttemmin luovuttu, eikä enää liioin Tallinnastakaan piitata. Tietystikään ei voi olla pu-
hetta Cielensin toiminnasta etelään päin. Turvasopimus on tarpeellinen, se on poliittisen komentin kysymys; vaan sen solmiamismoto tuo esiin, mitkä voimat piilevät sen takana. On silmänlumetta, mitä vasemm. sosiaalidemokraatit ja saksalaisen ryhmän johtaja, tri Schiemann puhuvat tässä asiassa, vakuuttaessaan, että ainoastaan solmiamalla kiireellisesti tämän sopimuksen Venäjän kanssa voidaan rauha idässä turvata. Miten suurimerkityksellisenä pidetään tällaista "paperipalasta" ovat osottaneet Saksa sekä Neuv.-Venäjä, ellei sen takana ole todellista takuuta. Cielensin politiikka on yrittänyt tehdä nämä takeet nollan arvoisiksi.

Tendessämme tällaisen uhrauksen, saamme sen myönnytyksen Venäjän puolelta, että välitystuomioistuin saisi valita itselleen puolueettoman puheenjohtajan; kuitenkin ei katsottaisiin sen tuomiota sitovaksi. Sitäpaitsi tulisi Latvian alistaa kaikki K-liitolle sekä muille valtioille antamansa sitoumukset Neuvostonhallituksen ratkaistaviksi. Samantapaisen sovintemenettely-
ehdotuksen on Neuv.-Venäjä jättänyt Ruotsille, vaan Ruotsiin nähdessä on aivan toisenlainen merkitys, koska sen asema on toinen. Tavallisen sopimuksen tekstin yhtäläisyys ei tässä voi tulla kysymykseenkään. Mikäli Venäjä saa tarkastettavakseen ulkovaltojen kanssa tehdyt sitoumuksemme, on suvereniteettimme sen kautta rajoitettu, vaikkakin se jo on taattu ja määritelty kansainvälisissä sopimuksissa. Meitä suojelee Versaillesin rauhansopimus, K-liitto y.m., joten kukaan ei väkivaltaisin keinoin voi tätä juriidista perustaa horjuttaa. Georgia on kylläkin väkivaltaisesti vallattu, vaan juriidisesti se yhä vieläkin elää itsenäisenä valtiona. Mutta tietysti voi jokainen vapaaehtoisesti luopua omista oikeuksistaan, samoin valtiokin. Ja Neuv.-Venäjän ehdotushan kuuluu, että itse luopuisimme oikeuksistaamme. "Ystävälliset" naapurimme, Saksa ja Venäjä, puolustavat Cielensin politiikkaa, joka voi tehdä meistä leikkikalua mainittujen valtioiden käsissä.

Salainen diplomatia.

Vähentääkseen kansainliiton vaikutusvaltaa jätti neuvostohallitus viime vuonna keväällä Itämerenmaiden hallituksille ehdotuksen hyökkäämättömyys- ja puolueettomuussopimusten solmisesta. Tästä antoi Neuvosto-Venäjän ulkoasiain komissaari Tshitsherin ollessaan Saksassa tietoja sanomalehtimiehillekin. Tällaisia "ystävyyssopimuksia", joita neuvostohallitus koettaa kytkeä yhteen taloudellisten sopimusten kanssa, tarvitsee se päästäkseen irti siitä eristäytymisestä, mihin Englanti sen pakottaa. Aikaisemmin tai myöhemmin tulevat Itämerenmaat solmimaan nämä sopimukset, niinkuin Venäjä haluaa, kerskailli Tshitsherin.

Aluksi ei neuvostohallitus ilmentanut omia poliittisia tarkoitusperiään niin julkisesti, sillä se otti vielä silloin lukuun Itämerenmaiden yhteisen esiintymisen. Erityisesti tämä koski Latviaa, Viroa ja Suomea, sillä Liettua katsoi olevansa liian "omaperäinen", kuten se myöhemmin selvisikin. Mainitut kolme valtiota ymmärsivät heti, että Neuvosto-Venäjän ehdotukset eivät voi niille mitään antaa. Niiden solmimat, voimassa olevat rauhansopimukset olivat suurimmalta osaltaan täyttämättömiä ja samoin ei myöskään hyökkäämättömyyssopimuksesta ole sen enempiä takeita. Samoin eivät Itämerenmaat koskaan lände valloittamaan "laajaa maata". Hyökkääjänä voi olla ainoastaan Venäjä ja jos se siihen kykenee ja havaitsee sopivan hetken olevan käsissä, niin eivät kirjetetut paperipalaset sitä siitä estä. Samaten ei Itämerenmailla ole mitään ulkonaista vihollista, jonka kanssa ne joutuisivat aseelliseen tilanteeseen, lukuunottamatta taas samaa Neuvosto-Venäjää. Snsijaan Neuvosto-Venäjä kylläkin voi käyttää hyväkseen Itämerenmaiden puolueettomaa asemaa. Suunnitellessaan Latvian valtaamista, olisi sille edullista pitää kiinni Viron, Suomen ja Puolan puolueettomuussitoumuksista, käydäkseen sitten vuorotellen käsiksi näiden viimeksimainittujen kimppuun.

Neuvosto-Venäjän ehdotukset voisivat parhaassa tapauksessa ainoastaan lisätä Itämerenmaiden ulkoministeriöiden arkistoa, mutta pahimmassa tapauksessa jättää nämä maat Neuvosto-Venäjän mielivallasta riippuvaisiksi. Sentähden ilmoittivat Latvia, Viro ja Suomi jo viime vuoden toukokuussa neuvostohallitukselle kantansa ehdotukseen näiden, korostaen m.m. niitä tehtäviä, joihin niiden jäsenyys kansainliitossa niitä velvoittaa. Ja pitäen kiinni

näistä periaatteista alottivat kaikki kolme valtiota neuvottelut Venäjän kanssa. Vaan Suomen täytyi ensimmäisenä keskeyttää nämä neuvottelut Neuvosto-Venäjän jyrkän myöntymättömyyden vuoksi sovintomenettelykysymyksessä. Samoin olivat Viron ja Latvian neuvottelut joutuneet juuri ennen viimeistä hallitus-pulaa kuolleeseen pisteeseen ja olivat "jäätymäisillään". Tämä olikin ymmärrettävää, sillä samoja periaatteita noudattaen ja läheisintä kosketusta ylläpitäen oli saatu yhteisymmärrys kaikkien kolmen valtion kesken, mille pohjalta tärkeä turvallisuussopimus olisi rakennettava, jotta se todellakin olisi olemassaolon turvana. Nykyinen ulkoministerimme alleviivasi tätä yhteisymmärrystä periaatteissa ja menettelyssä neuvotteluihin nähden palattuaan Tallinnasta, jossa tammik. 2 p:nä tapasi Suomen ja Viron ulkoministerit.

Mutta jo silloin alkoi liikkua huhuja Latvian mahdollisesta erosta Itämerenmaiden yhteistoimintaan nähden. Näille huhuille antoi vahvistusta neti sen jälkeen vilkastu^{neet/} Latvian-Neuvosto-Venäjän väliset neuvottelut. Neuvosto-Venäjän sanomalehdistö ja viralliset henkilötkin alkoivat varmasti vakuuttaa, että Latvian kanssa pian sovitaan ja hyökkäämättömyyssopimus allekirjotetaan. Ja nyt huhuillaan jo meilläkin, että sopimus on valmis ja että se piakkoin allekirjotetaan. Kaikki taas osottaa, että meidän ulkopoliittikan jontto on ottanut suunnan itään päin.

Tällainen on asioiden kehitys. Huhujen perusteella saamme nyt päättää, mitä on tekeillä maamme tulevaisuuteen nähden. Tämä kaikki osottaa, miten helppoa on Latvian kansainvaltaisessa maassa viljellä salaista diplomatiaa. Sosiaalidemokraattimme ovat unohtaneet joskus pitäneensä puheita kansankokouksissa, joissa ovat ankarasti tuominneet salaperäisyyden, joka on kansalle vaarallinen. Tähän saakka kansamme tiesi millä perusteella käytiin neuvotteluja Venäjän kanssa kysymyksistä, jotka ovat sangen tärkeitä maamme tulevaisuudelle, sillä entiset hallituksemme pitivät velvollisuutenaan puhua siitä kansallekin. Mutta kun nykyinen hallituksemme luopui tähänastisesta turvallisuussopimuksen neuvottelujen pohjasta, ei se katsonut tarpeelliseksi ilmoittaa, mikä on syynä tähän jyrkkään vastakohtaan. Eikä se ole ilmoittanut, miten Moskova on voittanut sen luettamuksen. Tai ajatteleeko hallituksemme, että tämä on ainoastaan sen "tekemistä"? Toista on Virossa sekä Suomessa, missä ollaan varovaisia oltaessa neuvotteluissa Venäjän kanssa. Siellä oivalletaan tilanteen vakavuus, eikä pidetä sitä ainoastaan puolueasiana. Tämä nähdään sel-

västi helmik. 10 p:nä "Suomen Sosiaalidemokratista", Suomen hallituksen äänenkannattajasta, minkä artikkelissa "Valheellisia kuvauksia" järjellisesti arvostellaan Venäjän suhtautumista Itämeren uusiin valtioihin. Onko meikäläiselle vasemmistolle Venäjä ainoastaan luottamusta herättävä maa?

Vaarallinen politiikka

Turvallisuussopimusneuvottelut Neuvosto-Venäjän kanssa, joita on käyty viime keväästä saakka Suomen, Viron ja Latvian taholta, olivat joutuneet Venäjän täyttämättömien vaatimusten tähden pysähdyksiin. Vaan tapahtui vaihdos ulkoasiainne johdossa. Meidän uusi sosialistinen ulkoministerimme on tarttunut neuvotteluihin "nuoruuden innolla". Melkein samoihin aikoihin palasi Riikaan Neuv.-Venäjän edustaja Aralov muassa uusien johtosääntöjen ja ehdotuksia. Heti sen jälkeen ulkoministerimme teki matkan Tallinnaan, jossa muka sai myöskin Viron neuvottelukunnan aloittamaan keskeytyneet neuvottelut. Nykyisen hallituksen lähellä olevista piireistä kerrotaan, että Neuv.-Venäjä on antanut perään siinä suhteessa, että se suostuu ottamaan sovintolautakuntaan puolueettoman puheenjohtajan, mutta yhä kovemmin vaatii, että Itämerenmaiden velvollisuudet kansainliittoa kohtaan tulisivat kontrollin alaisiksi. Uusien johtosääntöjen tarkoitus pitäisi olla lähentää Itämerenmaita enemmän Neuv.-Venäjään ja vierottaa niitä kansainliitosta. Ulkoministerimme kyllä lausui, että Latvian ja Viron välillä on osottautunut vallitsevan täydellisen yhteisymmärryksen kaikkiin kysymyksiin nähden, mutta Viron ulkoministerin lausunnoista sanomalehtimiehille käy kuitenkin selville, että Viro ei voinut suostua Neuv.-Venäjän ehdotuksiin. Vaikka ulkoministerimme ei ole julkisesti ilmoittanut kantaansa Venäjän ehdotuksiin nähden, puhuu hänen vilkas toimintansa kuitenkin selvää kieltä siitä, että hän on sangen taipuvainen suostumaan Venäjän vaatimuksiin. Mitä Venäjä uusilla ehdotuksillaan haluaa, on selvää. Aina, kun sitä uhkaa eristäytymisvaara ja sen diplomatia kärsii muualla tappioita, muistaa se Itämerenmaita. Niin oli viime vuoden keväälläkin, kun Saksa astui kansainliittoon ja kääntyi Länsi-Eurooppaan päin. Silloin saivat Itämerenmaat hyökkäämättömyyssopimus-tarjouksen. Ja niin on asianlaita nytkin, kun Venäjä on joutunut selkkauksiin Englannin kanssa. Mitä tarkoittaa ulkoministerimme antautuessaan Venäjän syliin? Sovintolautakunnilla on perin vähäinen merkitys, jos niiden takana ei ole todellisia diplomaattisia takeita, joita Neuv.-Venäjä ei kykene antamaan. Ja mitä uutta voi antaa viideksi vuodeksi solmittu hyökkäämättömyyssopimus, kun meillä on Neuv.-Venäjän kanssa "ikuisiksi ajoiksi" solmittu rauhansopimus. Ulkoministerimme ei ole antanut periaatteellista perustelua sellaisen sopimuksen tarpeellisuudesta. Hänen puolestaan on sen antanut "Rigasche Rundschau" toimittaja, tri Schiemann,

(26/II 1927). Hänen teoriiansa on lyhyesti seuraava: "Meidän tulee ylläpitää rauhaa ja hyviä suhteita kaikkien valtioiden kanssa, myöskin Neuv.-Venäjän. Siksi ei meille jokainen sitoumus ole edullinen, jonka päämääränä on yhteisymmärrys, kuten esim. alkaisemmin sopimus Puolan kanssa, mikä olisi saattanut johtaa meidät riitaan Neuv.-Venäjän kanssa. Vaan yhteentörmäysten karttaminen ei auta, täytyy hakea varmempia takeita. Englannilla on varmasti ansioita itsenäisyytemme luomisessa, vaan ainoastaan siihen ei ole luottamista. Englannin politiikka Moskovaa vastaan on tähdätty ainoastaan bolshevismia vastaan, joka Aasiassa tuottaa sille päänvalvaa. Englanti ei ole luopunut unelmastaan saada Venäjän hallitus pois kaukaisen Idän asioista ja sen vuoksi olisi uhrattava Itämerenmaat. Toista on Saksan kanssa, jonka edut vaativat, että Venäjä ei alottaisi taas panslavistisia pyrkimyksiään länteenpäin. Ja sitä vastaan Saksalla olisi Itämerenmaiden itsenäisyys takeena. Solmiessaan sopimuksen Venäjän kanssa ei se olisi mikään sopimus bolshevikien kanssa. Itämerenmaiden ihanteena pitäisi olla itsenäisyys, jonka toiselta puolen takaisi Venäjä ja toiselta Saksa Ranskan kanssa. Sentähden olisi kiireellisesti solmittava hyökkäämättömyyssopimus Venäjän kanssa. - Se on periaatteellinen ja loogillinen näkökanta, vaikkakin meidän mielestämme perin virheellinen. Mistä syystä Latvian saksalaisten johtomies ajattelee, että Englanti on kyllä bolshevismin vihollinen, mutta ei jonkun muun venäläisen hallitusjärjestelmän. Historia osoittaa toista. Englanti ja Venäjä ovat aina olleet vastakkain kaikkialla. Ei ole syytä vastaisuudessakaan ajatella toisin. Jos jellekin suurvallalle on tärkeää, että Itämerenmaat eivät olisi Venäjän läänejä, niin on se Englannille. Tietysti emme tahdo olla niin luottavaisia, että odottaisimme Englannin mahinnousujoukkoja Riassa tai Liepajassa, mutta diplomaattista tukea kyllä saamme odottaa Englannin puolelta. Ei meillä ole syytä olla vihoissa Saksankaan kanssa, mutta Saksan ja Venäjän ystävyys on historiallinen. Ja meidän riippumattomuutemme takaaminen Saksasta käsin on sangen epäillettävää. Samaten Venäjältä, joka on ainoa valtio, joka voi meitä vakavasti uhata. Onhan turha yritys hakea turvaa uhkaajalta itse uhkaajaa vastaan. On varmaa, että Itämerenmaat eivät saa olla kansainvälisen politiikan shakkinappuloita. Mutta juuri kiireellinen sopimuksen solmiminen Venäjän kanssa voi meistä tehdä sellaisen nappulan. Paraikaa on kova yhteentörmäys Englannin ja Venäjän välillä, ja solmiessamme sopimuksen Venäjän kanssa joudumme toiselle riitapuolelle, riitapuolelle, joka aina voi uhata meitä. Tämä olisi seikka, johon ei ulkoministerimme saisi Latvian suostumusta.

Warschau

g. Rigei ohne Aufstellung Nr. 1.60 (Nbl. 190.-); mit Aufst. Nr. 1.-
Nr. 1. (Nbl. 190.-). J. a. h. Verarbeiten: In den Aufgehobenen Nr. 2.70
Verfahren: Nr. 1.- (Nbl. 190.-); Ausland: bei Beschäftigung in Deutschland
im Ausland: Nbl. 190.-; Ausland: Nr. 1.60 pro
etwaige - Das obige Ausland ein amer. Dollar für einen Monat.
allgemeinen Inhalt, sowie Geschäfts- und Bezugungsverhältnisse
Nbl. 17.-) für die 38 mm breite Beitzelle ober deren Raum, Stellen-
lamellen, am Kopf ober am Fuß einer Kapselle Nr. 1.60 (Nbl. 70.-)
2. - Auslandszügen pro Kilometergele. Nbl. 1.60. 3.-
28 obige Ausland 4 amer. D. für die 38 mm breite Beitzelle ober
Kapsellen von 75 mm Breite am Kopf ober am Fuß einer Kapselle
In alle Auslagen wird eine Interzessionssteuer von 5%, erhoben.
10. Verkaufspreis für den Ausland: Deutsche Bank, Auslands-
verkehrs- und Interzessions-Bank bei unserer Berliner Geschäftsstelle
Kaufstr. 10, Tel. Hoffendörfer 5022, u. bei allen Zeitungsagent. d. Auslandes.

26/2-7 Nr. 46

Friede im Osten.

Von Paul Schiemann.

Daß die baltischen Staaten ihre gesamte Existenz und ihre Hoffnung auf eine gedeihliche Entwicklung ganz allein auf der Erhaltung des europäischen und im besonderen des osteuropäischen Friedens zu gründen haben, ist ein Axiom, das von niemandem bestritten werden kann und das von allen Staatsmännern unserer Länder immer wieder in den Vordergrund jeder Politik gestellt worden ist.

Wenn das Bedürfnis nach Frieden demnach die Grundlage war, die jeder baltischen Aktion die Richtung geben mußte, so meldete sich als zweite Richtlinie für das politische Gebaren unserer Staaten das Bestreben, Bindungen zu suchen, die eine internationale Versicherung unserer Selbständigkeit zu bieten vermöchten. Die erste Bindung, die in solchem Sinne einzugehen uns möglich wurde, war unsere Aufnahme in den Völkerbund. Wir werden uns nicht darüber im Unklaren sein, daß der hier empfangenen Sicherheit vor allem eine moralische Bedeutung zukommt, was bei der heutigen internationalen politischen Mentalität keineswegs nur als theoretische Sicherung angesprochen werden kann. Der große Vorzug dieser Bindung war der, daß sie vollständig im Einklang zu der ersten Grundlage unserer politischen Einstellung, der Erhaltung des Friedens, steht, die ja die eigentliche und wesentliche Aufgabe des Völkerbundes darstellt. Etwas Besorgungen, daß die durch unseren Beitritt übernommenen Verpflichtungen uns doch auch in kriegerische Verwicklungen durch Beteiligung an etwaigen Sanktionen treiben könnten, sind seit Locarno und der vom Völkerbund akzeptierten Interpretation Deutschlands zu den Artikeln 16 und 17 des Völkerbundstatuts praktisch so gut wie gegenstandslos geworden.

Immerhin haben wir uns der Erkenntnis nicht entziehen können, daß neben solcher allgemeiner und moralischer Sicherung noch eine mehr realere gesucht werden müsse, die unser Interesse mit dem rein egoistischen und deshalb kräftigen Interesse einer bestimmten Großmacht verbinde. Dieses Bedürfnis war es, das seinerzeit Meierowicz nach Warschau führte und ihn eine Politik beginnen ließ, die die gesamten Randstaaten unter der Führung Polens zu einer großen Barriere zwischen Ost und West zusammenschloß. Sehr bald mußte auch Meierowicz selbst sich überzeugen, daß eine solche Bindung in schroffem Widerspruch zu der Friedenspolitik stehen würde, die nun einmal das A und das O unserer staatlichen Gebarung zu sein hat. Die damalige Politik Poincarés, die hinter Warschau stand, wollte uns als Objekt zu einer dauernden Bedrohung Deutschlands ausnutzen, die allein schon durch die Grenzziehung des Rigaer Vertrages gebotene Spannung zwischen Rußland und Polen mußte uns in einen dauernden

Warschau

Die Rigaer ohne Befreiung Nr. 1.60 (Wbl. 120.-); mit Hafen Nr. 1.- (Wbl. 120.-). Die Rigaer in den Angelegenheiten Nr. 1.70 (Wbl. 120.-). Russland bei Besetzung in Ostland Nr. 1.80 (Wbl. 120.-). Deutschland Nr. 1.90 (Wbl. 120.-). Das übrige Ausland ein ameriz. Dollar für einen Monat allgemeinen Inhalts, sowie Geschäfts- und Besetzungszugehörigen (Wbl. 17.-) für die 28 von beiden Beiteile oder deren Raum, Stellen-Veränderung am Kopf, aber am Fuß einer Seite Nr. 1.40 (Wbl. 70.-) 2. - Auslandsangelegenheiten des Kaiserreichs, Russland Nr. 1.-

eine mehr realere gesucht werden müsse, die unser Interesse mit dem rein egoistischen und deshalb kräftigen Interesse einer bestimmten Großmacht verbände. Dieses Bedürfnis war es, das seinerzeit Meierowiz nach Warschau führte und ihn eine Politik beginnen ließ, die die gesamten Randstaaten unter der Führung Polens zu einer großen Barriere zwischen Ost und West zusammenschloß. Sehr bald mußte auch Meierowiz selbst sich überzeugen, daß eine solche Bindung in scharfem Widerspruche zu der Friedenspolitik stehen würde, die nun einmal das A und das O unserer staatlichen Gebarung zu sein hat. Die damalige Politik Poincarés, die hinter Warschau stand, wollte uns als Objekt zu einer dauernden Bedrohung Deutschlands ausnutzen, die allein schon durch die Grenzziehung des Rigaer Vertrages gebotene Spannung zwischen Rußland und Polen mußte uns in einen dauernden Gegensatz zu unserem östlichen Nachbarn bringen, dem wir nicht gewachsen waren und auch heute nicht sind. Die Barrierenpolitik hätte einen Verzicht auf die durch unsere geographische Lage gegebenen wirtschaftlichen Aufgaben bedeutet, hätte uns wirtschaftlich reiflos ausgeschaltet und hätte gleichzeitig uns dauernd in das Kreuzfeuer der Feindschaft zweier mächtiger Nachbarstaaten gebracht.

Nach dem Fehlschlagen dieses Versuches blieb eigentlich nur eine einzige Möglichkeit übrig: die einer Sicherung durch die Großmacht des britischen Weltreiches, dem wir bei der Begründung unserer Unabhängigkeit zweifellos viel zu verdanken haben. Die Bemühungen, England zu einer dauernden und entschiedenen Festlegung seiner Interessen an der Ostsee zu veranlassen, müssen als gescheitert angesehen werden. Für England ist die Ostsee ein Gebiet, in dem es wohl gelegentlich aus der Kombination der Weltlage heraus seine Interessen geltend zu machen bereit ist, es denkt aber nicht daran, die Erhaltung unserer Staaten zu einer Grundlage seiner Politik zu machen und sich in irgendeiner Weise zu unserem Schutze zu verpflichten. Die englische gegen Moskau gerichtete Politik bedeutet keineswegs eine Festlegung des Verhältnisses zu Rußland, sondern lediglich eine Festlegung Englands gegen das gegenwärtige bolschewistische Regime, das ihm in Asien Unbequemlichkeiten verurteilt. England hat den Traum nicht aufgegeben, daß es ihm gelingen könnte, ein anders regiertes Rußland wie zu Zeiten des Weltkrieges von seinem Drang nach Osten durch eine intensive Expansion nach Westen und über das Schwarze Meer abzulenken. Der Preis einer solchen Wendung wären die baltischen Staaten, die sozusagen das Symbol des Desinteresses Rußlands nach dem Westen zu und des Verzichtes auf panslawistische Expansion darstellen. Eine praktische Garantie unserer staatlichen Selbständigkeit und Unverletzlichkeit haben wir in London nicht zu erreichen ver-

UM 5c 16

no 132/1927

Suomen Lähetystö

Riga, 22 pñä maalisk. 1927.

N:o 144.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
71/1589 K		27
26/3.27	2 -	Litt. 1.
5	C16	

K. Herra M i n i s t e r i,

Raportti N:o 132 Latviasta -

jossa:

1) Presidentti Tschakste

lähetetään tämän mukana 5 kpl.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, vakuutus
mitä syvimmästä kunnioituksestani

Reinhold Lander

K. Herra

Ulkoasiainministeri V o i l o n m a a,

Helsinki.

Riiga, 20/3 1927.

Raportti N:o 132 Latviasta.

Presidentti Tschakste.

Latvian ensimmäisen presidentin kuolema illalla t.k. 14 p:nä, 67 vuoden ikäisenä, ei tullut maalle yllätyksenä, koska hänen terveytensä jo noin kolmen viikon ajan oli vaihdellut heikon toivon ja epätoivon välillä, sähkösanomien levittäessä päivittäin tietoja milloin hiukan paremmasta milloin huonommasta tilasta.

Nyt, kun hautajaisetkin jo ovat ohi, on kaikkien puheitten ja kirjoitusten perusteella täällä voinut selvästi nähdä, miten tavattoman suuri menetys rakastetun ja etevän presidentin menetys Latvialle oli ja miten hänen poistumisensa aikana, jolloin juuri tarvittaisiin yhdistävää ja johtavaa personallisuutta, herättää huolestumista mitä laajimmassa kansankerroksissa. Mutta presidentti Tschaksten kuolema on herättänyt syvää ja laajaa osanottoa myöskin ulkomailla. (Rouva Tschakste on saanut sekä koti- että ulkomailta kaikkiaan noin 1000 surunvalitussähkösanomaa).

Jahnis Tschakste oli todella "maan isä". Hänen suuri perheensä, sukuperänsä, ystävällinen huolenpitonsa kansalaisistaan, vaatimattomuutensa rahvaan keskuudessa, edustava esiintymisensä juhlissa, sovittava ja tasapuolinen, isänmaallinen ja vakava vaikean tentävänsä noitaminen, kaikki tämä antoi hänelle oikeuden arvonimeen "maan isä", jota hänestä laajalti käytettiin. Hän oli samalla koruton kansan mies ja loistava seuramies. Todellakin: "Latvian ensimmäinen kansalainen", Latvian kansan johtaja.

Huomatuita poliittisia henkilöitä kuulee usein sekä ylistetävän että moitittavan, riippuen siitä puhuvatko kannattajat vai vastustajat, mutta Jahnis Tschaksteen nähdessä on muistettava, että hänen vastustajiansakin antoivat hänelle niin suuren arvon, kunnioittivat häntä siinä määrässä, pitivät hänen ansiotaan isänmaalleen niin suurina, että ne välttivät puhumasta hänestä pahaa. Ihmisenä ja kansalaisena oli Tschakste niin inhanteellinen ja puhdas kaikista epäilyttävistä nykyaikaisista sivuomista, että sellaista on yleensä vaikea löytää, ja juuri tämä oli omansa vielä kohottamaan hänen ansiotaan myöskin inhanteellisena maan päämiehenä.

Kuten raporttiani seuraava vainajan poliittinen elämäkerta osoittaa, oli Latvian ensimmäinen presidentti ikäänkuin erottamattomasti kasvanut kiinni kansansa ja sittemmin valtakuntansa johtajan asemaan. Hän oli nuoresta ylioppilaasta mukana Latvian kansallisessa herätystyössä ja sit-